

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת וארא תשפ"ב

היכל הקודש ברסלב
Heichal Hakodesh Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

**היכל הקודש ברסלב
בלומינג גראוו**
Heichal Hakodesh
Blooming Grove
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
181 Huschke Rd. Liberty, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיווך פאר די
אידישע שטוב**
212-444-9169

**קול
ברסלב**
212-444-9191

מגילה נקראת - פרק ראשון דף רע עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישוראל - שטיינזליץ" קלה
 רש"י

1 משל האשורוש וזמן בו - כלומר יש ללמוד מאשורוש שאף ברעתו היה להחשימו.
 2 (החירוף) לזכור - שגורו עליהן תעניתו להשוכה, כדכתיב: 'עום וכבי ומספר שק ואפר
 3 יוצע לרבים'. חזן מפקיאי מגילת - נר תוכיה: כבר פסקו תבאיים, אבל
 4 בימי מרדכי וזו חלל נכריה ומלאכי. מקביות לחרות - ביציאת מצרים אמרו שירה על
 5 דם. חלל נמי נימא - שהיא שירה. חבי גרסין:
 6 אפר רבא שכימא התיב מי ולא עבדי פיקיה
 7 שדרי לחרות נימא. אבתי עבדי האשורוש אן
 8 - דלא גרונא חילא מן המיתא. בין לריבא -
 9 דאמר להבי לא אמרי הלל דאבתי עבדי
 10 אשורוש הוו, ולא הא חבי - אמרין. בין בר
 11 נחמן - דאמר קריאת מגילה במקום הלל. [לא]
 12 הוכשרו שאר ארצות לופי שירה - על נס
 13 המארע להם. ותי ליבא - נביאים. נבואה
 14 שהוציבה לחרות - ללמוד השובה או הוראה.
 15 וכל תוך ארבעים ושמונה הוצרכו. ובהלכות
 16 גדולות מניין מסודר עולם: אברהם יצחק ועקב
 17 משה ואהרן ידועה. פנחס יציל מלאך ה' -
 18 הגלגל אל הובכים (שופטים ב) - זה פנחס.
 19 ויהוה איש האלהים אל עלי' (שמואל א ב) -
 20 זה אליהו. עלי, שמואל, נר, נתן, דוד, שלמה
 21 עירי - קרא אל המנבח בבית אל מכיחו בן
 22 ימלה בימי אחאב, בעבדיה, אחיה השילוני,
 23 יהוא בן חנני בימי אסא, עזריה בן ערד, חזקאל
 24 והלוי מנבן מתיבה. אליעזר בן דודו ממורשה -
 25 מלך בימי יחזקאל, ברבדי הדמים (י ט) וכימי
 26 ירבעם בן יואש הדישע עמוס, יחזקאל יחזק יחזק מידה
 19 שלא נכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל הארצות לומר שירה. לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה. רב
 20 נתמן אמר: קרייתא זו הלילא. אמר אמר: בשלמא אמר: הללו עבדי ה' ולא עבדי פיקיה. ולא עבדי
 21 אשורוש? אפתי עבדי אשורוש אן. בין לרבא בין לרב נחמן משא: והא תנאי: משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר
 22 שירה! בין שגלו חזרו להכשין הראשון. ותי לריבא? והי תכתיב: 'ויהי איש אשר מן המיתאם צופים' - איהו מפיאיתם צופים שנתבנאו
 23 להם לישראל! מיהוה טובא הוו, כדתנאי: תריבא נביאים עמדו להם לישראל, פללים פוציא מצרים. אלא נבואה שהוצרכה לדורות
 24 נכתבה, ושלא הוצרכה לא נכתבה. רבי שמואל בר נחמני אמר: אדם הבא משמי רמות שצופות זו את זו. רבי חנין אמר: אדם הבא
 25 מבני אדם שעומדים ברומו של עולם. ומאן ניהו? בני קרה, דכתיב: 'ובני קרה לא תחיו'. תנא משום רבינו: מקום נכתבה להם
 26 בניהבם, ועמדו עליו. שבע נביאות מאן ניהו? שרה, מרים, דבורה, חנה, אביגיל, חולדה ואסתר. שרה, דכתיב: 'אבי מלכה ואבי
 27 יספה', ואמר רבי יצחק: 'יספה' זו שרה. ולמה נקרא שמה 'יספה'? שפכתה ברות הקדש, שנאמר: 'כל אשר תאמר אליך שיה
 28 שבע נביאות'. דבר אחר: 'יספה' - שהכל סוכין ביופיה. מרים, דכתיב: 'ותקח מרים הנביאה אחות אהרן'. ולא אחות משה? אמר
 29 רב נחמן אמר רב: שותרתה מתנבאה פשהיא אחות אהרן, ואומרת: עתידה אמי שתלד מן שישעיה את ישראל. והיא שותרתה שגולד תמלא
 30 כל הבית כגול אורה. עמד אביה ונשקה על ראשה, אמר לה: בתי נתקיימה בנאותך! וכן שהשליכוהו ליאור עמד אביה ונשקה
 31 על ראשה ואמר לה: בתי היכן נבאותך? היינו דכתיב: 'ותמצב אחתו מרחק לדעה' - לדעת מה יהא בסוף נבואתה. דבורה,
 32 דכתיב: 'ודבורה אשה נביאה אשת לפדות'. מאי 'אשת לפדות'? שותרתה עושה פתילות למקדש. 'ויהי וישבת תחת המזב'. מאי
 33 שגא תחת המזב? אמר רבי שמעון בן אבשלום: משום יהודי. דבר אחר: מה תמר זה אין לו אלא לב אהרן - אף ישראל שגאואתו
 34 החיור לא היה להם אלא לב אהרן לאביהם שבשמים. חנה, דכתיב: 'ותמלל חנה ותאמר
 35 עלץ לבי בה' רמה קרני בה'. 'רמה קרני', ולא רמה פני. דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה
 36 מלכותן; שאלו והוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן. 'אין קדוש בה' פי אין בלתי? אמר
 37 רב יהודה בר אבהו: אל תקרי 'בלתי' אלא לבלותה. שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת
 38 בשר. דבר מרת בשר דם - מעשה דיו מבלוה אותו. אבל הקדוש ברוך הוא מבלוה מעשה
 39 דיו. 'ואין צור פאלחיו' - אין ציור פאלחיו. אדם צר צורה על גבי הפוחל אינו יכול לתמול
 40 בה רוח ונשמה, קרבים ובני מעים. אבל הקדוש ברוך הוא צר צורה פוחל וממול בה רוח ונשמה, קרבים ובני מעים. אביגיל,
 41 דכתיב: 'ויהי היא רכבת על החמור וירדת בסתר החר'. 'בסתר החר'? 'מן החר' מביעה ליה! אמר רבא בר שמואל: על עסקן
 42 דם הבא מן הסתרים. נטלה דם ותראתה לו. אמר לה: וכי מראין דם בלילה? אמרת לו: וכי דנין דיני נפשות בלילה? אמר לה:

הגד הששעי' (במדרב כח).
 1 משום יהודי - כשבאין אליה בני ישראל
 2 למשפט.
 3 דכתיב ותחפול חנה ותאמר עלץ לבי בה -
 4 וחי בני יהודה מצוי לאותו לב הפרשה
 5 שכל הנבואה על מטרובי מבוטצ' וזמן כמו
 6 שטרנים וזמן, אלא קרא דרש פירשתא נקט.
 7 מורד

1 מורד במלכות הוא ולא עירך למדייניה - קשה: אמן כי היאך גרס פה "אחד דיני ממונות" (סנהדרין לו, א ושם) דרני נפשות מתחילין מן הער, מרוביכו וגבי נבלי זיחורו איש
2 חרבו ויחורו גם יחד חרבו (שמואל א בחד), הוא מורד במלכות היה ולא בעי למדייניה ועוד
3 קשה היאך גרס רוד ברין, הוא אין משכבין מלך בסנהדרין, באמרין נבסכת סנהדרין פרק
4 זכ"ח גדול" (יהב) ועוד קשה מפרק "במה בהמה
5 יוצאה גזברת (ג' טז) בא אררה, דקאמר: שיהיה לו
6 לרונה בסנהדרין, ואמאי הוא מורד במלכות יהודי
7 ריש לומר: ודבאי פירושה: מורד במלכות הוא
8 ולא עירך למדייניה כשאר דיני נפשות, שדנין בו
9 ביום לכות וביום שאריו לחובה, אלא אפילו
10 בו ביום גזברין לחובה, היינו הוא דקאמר לה
11 באינעל, וכי רוד דני נפשות ללילה, הוה ידן
12 להמתין לגמור עד למחרת, הוא השיב לו מורד
13 במלכות היה ואין עירך להמתין עד למחר, אבל
14 לרונה הוא עירך, ונח לא קשה מהא ששבס רוד
15 בסנהדרין, הוא דאין מושבין מלך בסנהדרין,
16 היינו משהו לרוד כבודו לחיות טיב ושוחק
17 אבל בני מורד כבודו רוד לחיות וישב ושוחק, לפי
18 דא פריש לרוד.

19 **הבי** גרסינן: מאי מנא ברבימי חרי דמיס רוד
20 גיה ושיפיות זימיה מלמד שגלהו שוקה
21 - ולא גרסינן: איבא דאמרי מלמד שגלהו שוקה,
22 דהא השתא מפרש מאי חרי דמיס, ועד השתא
23 לא פריש לרוד.

24 **שגלתה** שוקה והלך רוד לאורה שלש
25 פרסאות - קשה: היאך אותה עדיקת
26 גלתה שלש לפני חרדי ועוד קשה: דרמזי כוננא
27 לומר שהלך לאור שוקה שלש פרסאות וש
28 לומר: ודינאן בספריס מרודיקס עקוד כחן
29 לאורה, כלומר לאור שלח, פירושו: נתקאה לרוד
30 הלך באור תימות שלש פרסאות.

31 **דאיניירה** תסבה ידועש - קשיא: היאך
32 נסבה והא אמרין פרק "הערל"
33 (יבמות ע"א ושם) אפילו בנידותן לית לה
34 חתונה וצריך לומר שלא היתה מבעיה עמקין,
35 אלא משאר עמקין ובאת לרוד, שם וש מפרשיה:
36 שרע לומר שלא הוזהרו על לאו רלת חתונתן
37 עד לארד שבבסו לארץ, והוה אעני: דארמין
38 במדש דתנינסי באו להחנייר בימי משה כמו
39 בימי ידועש, ואף על פי כן לא הותרו לבא בקהל,
40 אלא הוה חסבי עצים שוטאבי מיס, אלאנא וקודם
41 שעברו את הירדן ובנסו לארץ החדרה עליהם,
42 ארבע

1 **מורד** במלכות הוא, ולא עירך למדייניה. אמרה לו:
2 עיריך שאול קיים ולא יצאה כסעך בעולם. אמר לה:
3 "ברוך שמעך וברוכה את אשר פליתי היום הנה
4 מבוא בדימים." "דימים" תרתי משמע! אלא מלמד
5 שגילתה את שוקה והלך לאורה שלש פרסאות.
6 אמר לה: השמעני לוי אמרה לו: "לא תהיה זאת
7 דך לפקדו" - "זאת" מכלל דאיכא אחרית. ונאי
8 ויחזי מנעשה דבת שבע, ומסקנא הכי תואי. "ויהיה
9 נפש איני עיריך בצורר החיים". כי הוות מוקמרא
10 מינה אמרה לה: "והמיס ה' לארני וזכרת את
11 אמתך". אמר רב נתן: היינו דאמרי אינשי: איתתא
12 בתיה שותא פליכא. איכא דאמרי: שפול וציל פר
13 אוקאן ועניווי מייסיפי. חולקה, דכתוב: "והלך חלקתיו
14 הפהן ואחיקם ועקבור". ונקמקום דקאי דימיה היכי
15 מתבניא איהו? אמרי בי רב משמיהו רב: חולקה
16 קרובת דימיה היתה, ולא הוה מקפור עליה. ויאשיהו
17 גזיפה היכי שביק דימיה וימשר לגנבה? אמרי דבי
18 רבי שלאי: מפני שהשמים רחמינות הן. רבי יוחנן
19 אמר: ירמיה לא הוה החם, שהלך להחזיר עשרת
20 השבטים, ומנלן דאדורדו? דכתוב: "כי המזבח אל
21 המזבח לא ישוב". אפשר יובל במל, ונביא מתבנא
22 עליו ששקמל? אלא מלמד שירמיה הוזהר, ויאשיהו
23 בן אמן מלך עליהן, דכתוב: "ואמר מה תציון הלן
24 אשר אני ראה? ויאמרו אליו אנשי העיר: הקבר איש
25 האלהים אשר בא מהירודה ויקרא את הדברים האלה
26 אשר עשית על המזבח בבית אל." וכי מה טיבו של
27 יאשיהו על המזבח בבית אל? אלא מלמד שיאשיהו
28 מלך עליהן, רב נתן אמר: מהכא: "גם יהודה שת
29 קצור לך בשובי שבות עמי" אסתר: דכתוב: "ויהי
30 ביום השלישי ותבלש אסתר מלכות". בגדי מלכות
31 מביעי ליה! אלא שלקשתה רוח הקדש, פתיב הכא:

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

1 כליתי - נמעת אותי. בריש - גיה נדה ושפיכות דמים. שגילתי שוק - ונתאה לה.
2 והבעה ולא שמעה לו, כדמסיס אויל, לפוקה - כמו פיק בריכס (נחום ב) הדי גרסינן
3 זאת מכלל דאיכא אחרית ופאי גיחו מעשה יב שבע ומסקנא הכי תואי - חבי
4 פירושו: מדקאמרה ליה ולא ותייה אתך לך לפוקה מכלל שהנתבאה לו סוספו
5 להכשל בכיאה אחרת, ומאי נידו - בת שבע
6 ומסקנא בתי חוה - סוף שגילתי לו כר, אלמא
7 נביאה הוות, שנתקמיה מנבאה. חבד שותא
8 פליכא - עם שהאשה מדברת היא חוה
9 כלומר, עם שהיא מדברת עמו על בעלה -
10 הוכיח את את עצמה, שאם ימות ישאגה
11 מייסיפי = עופין למרוד, ודוגמתו במסכת
12 כתובות (ס, א): ונתן עניקו, ובמקום ירמיה חבי
13 שגילתי - חרי ירמיה עמד משנת שלש
14 עשרה לשיטה, שאמרי אשר רוד הוה ה' אל
15 ירמיה וגו' (ירמיה א) והספר נמצא בשנת
16 שמונה עשרה לשיטה, ועליו שלח אלע
17 גדולה. כי המזבח אל המזבח לא ישוב -
18 ויחוקל אמרו, והוא נתבא בתוך יאחזק עשרה
19 שנתא ומתבא שנתא בשל וחבול והמטון
20 שדוד לא ישוב. לא אפשר יובל במל - משגלו
21 עשרת השבטים בימי חזקיה, שאמרי לכל
22 ישובדו' (ויקרא כד) - בומן שלל וישיבי עליה,
23 ולא בומן גלות מקעתין. נמצא משגלו שנת
24 ראבון וגד וחצי שנת מנשה (בכר) במל
25 הובלות, ויחוקל היה מתבא לארז זמן
26 שקביל? אלא מלמד שירמיה חתון - בותא
27 שנה שנמצא הספר, והיא שנת שמונה עשרה
28 לאשיהו, וישגלה על דברי הספר אבל חולדה
29 לא איהו ירמיה, וחזרו לנבונת אל חובל, ולא
30 הספיקו למנות אלא שמיטות עד שחרב הבית
31 ויאמר מה תציון הלו - באשיהו כתוב, בחזונו
32 בבית אל ושרף עצמות הבוראים בבית אל על
33 המזבח שעשה ירבעם. מה טיבו בבית אל -
34 והלא ושל מלכי ישראל ויהודה, שדרי שם
35 הגמדי ירבעם את העגל, שת קציר - עשה חיל
36 ונדולה, כמו 'ועשה קציר כמו שני' איוב י'
37 ב, לא נאה ויחרא לנש - לא נאה חשיבות
38 לנשים, וסנין שמיהו - שמתוקין מאוסות.
39 ויברתה = דבורה, כרבושתא = חולדה, בן
40 חזקם - ואף על גב דקרא על בעלה קא
41 מסהו, מיהו במעשיה כתיב. אמר לית עינא
42 כמא מיני ומיקד המתים שפוטא - כלומר, על
43 ידו על דרך תפרש אמיתו של רבד, הא והא
44 היא. וני גזו יהושע בני - את שנת אפסיס
45 מייחס הכותב על יהושע, ומיודעש למטה לא
46 יחס איש.
47 בשלמא

1 **מורד** במלכות הוא, ולא עירך למדייניה. אמרה לו:
2 עיריך שאול קיים ולא יצאה כסעך בעולם. אמר לה:
3 "ברוך שמעך וברוכה את אשר פליתי היום הנה
4 מבוא בדימים." "דימים" תרתי משמע! אלא מלמד
5 שגילתה את שוקה והלך לאורה שלש פרסאות.
6 אמר לה: השמעני לוי אמרה לו: "לא תהיה זאת
7 דך לפקדו" - "זאת" מכלל דאיכא אחרית. ונאי
8 ויחזי מנעשה דבת שבע, ומסקנא הכי תואי. "ויהיה
9 נפש איני עיריך בצורר החיים". כי הוות מוקמרא
10 מינה אמרה לה: "והמיס ה' לארני וזכרת את
11 אמתך". אמר רב נתן: היינו דאמרי אינשי: איתתא
12 בתיה שותא פליכא. איכא דאמרי: שפול וציל פר
13 אוקאן ועניווי מייסיפי. חולקה, דכתוב: "והלך חלקתיו
14 הפהן ואחיקם ועקבור". ונקמקום דקאי דימיה היכי
15 מתבניא איהו? אמרי בי רב משמיהו רב: חולקה
16 קרובת דימיה היתה, ולא הוה מקפור עליה. ויאשיהו
17 גזיפה היכי שביק דימיה וימשר לגנבה? אמרי דבי
18 רבי שלאי: מפני שהשמים רחמינות הן. רבי יוחנן
19 אמר: ירמיה לא הוה החם, שהלך להחזיר עשרת
20 השבטים, ומנלן דאדורדו? דכתוב: "כי המזבח אל
21 המזבח לא ישוב". אפשר יובל במל, ונביא מתבנא
22 עליו ששקמל? אלא מלמד שירמיה הוזהר, ויאשיהו
23 בן אמן מלך עליהן, דכתוב: "ואמר מה תציון הלן
24 אשר אני ראה? ויאמרו אליו אנשי העיר: הקבר איש
25 האלהים אשר בא מהירודה ויקרא את הדברים האלה
26 אשר עשית על המזבח בבית אל." וכי מה טיבו של
27 יאשיהו על המזבח בבית אל? אלא מלמד שיאשיהו
28 מלך עליהן, רב נתן אמר: מהכא: "גם יהודה שת
29 קצור לך בשובי שבות עמי" אסתר: דכתוב: "ויהי
30 ביום השלישי ותבלש אסתר מלכות". בגדי מלכות
31 מביעי ליה! אלא שלקשתה רוח הקדש, פתיב הכא:

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

32 "ותבלש", וכתוב החם: "ויהוה לבשה את עמי". אמר רב נתן: לא יאה יהודותא לגשי. תתי
33 נשי יהוה היון וסנין שמיהו. תרא שמה ויברתה ותרא שמה פרבשטא. ויברתא פתיב בה:
34 "ותשלח ותקרא לבקך", ואילו איהו לא אולה לגביה. פרבשטא פתיב בה: "אמרו לאיש",
35 ולא אמרה אמרו למלך. אמר רב נתן: חולדה מפני בניו של יהושע היתה. פתיב הכא: "בן
36 תרים", וכתוב היתה: "בפתחת הרים". איתביה רב עינא סכא לרב נתן: שמונה נביאים והם פתנים יצאו מרחב הוזהר. ואלו הן:
37 יצחק ברוך, יהושע, מרסיה ורמיה חלקה, הנמאל ושלום. רבי יהודה אומר: אף חולדה הנביאה מנבא בניה של רחב הוזהר היתה.
38 פתיב בה: "בן תקנה", וכתוב החם: "את תקנת חוט השני". אמר לה: עינא סכא! ואמרו לה פתיא אוסקמא! מיני ומקוד תסתיים
39 שמעתי. דאינירא ונקבה יהושע. ומי הוה ליה ורעא ליהושע? והכתוב: "...גזן בני יהושע בגז!" בני לא הוה ליה; בגתן הוה ליה.

מגילה. מגילה נקראת - פרק ראשון דף ט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - שטיינזליץ" קלט רש"י תוספות

1 בשלמא - ירמיה ותנאל דרבינ' ויזבא אלי ותנאל בן רודי כדבר ה' (ירמיה לז). ברוך
 2 ושריה מציעו שהיו תלמידי ירמיה ברוך - דכתיב 'מפיו יצאו אלי את הדברים האלה
 3 ואני כותב על הספר בידו (ירמיה לז) ושריה ברוך ספר ירמיה (א): הדבר אשר צוה
 4 ירמיה את שריו בן מחסיה וגו'. ומציעו תלמידי ירמיה בשם שריו בנביאים: נוח רוח אליהו
 5 על אלשע' ודושהו המצוי משה. ולקמן תני
 6 בבירוא: ברוך בן ירמיה ושריה בן מחסיה
 7 ותנאל ומרדכי, ורמי, ורמי, ורמיה ומלאכי, כולן
 8 נתנבאו בשנת שמיים לירושלם. ושפעאל
 9 נתני - הוא שריו את גדיליו בן אחיסק
 10 הגדוק. בשנת שנים לירושלם - והאורן;
 11 נתנבאו לבני הגולה שיחזרו לבית המקדש.
 12 שנתבטלה המלאכה זה שמונה עשרה שנה על
 13 ידי שמרונים שחיללוהו ביומי מרד. שנה גזירה
 14 יחודה - פשיה דקרא 'ובעל בת אל נבר'
 15 כשמה וינתה - המזכיר את שמה נגד ארד
 16 תאות גזות. נקרי - רואת קרי. הכי נביאי: סא
 17 אפר - כשעצק צעקה גדולה ומרה מה היה
 18 אומר בעצקתיו רב אפר - בן יהוה מרדכי. נבי
 19 הפן אפחשושי - שמואל לבו לדבר מה שלא
 20 עלה על לב אחרים. נבר מלאכי יעלה -
 21 כיוו הוה אפחשושי. כלשון קרי. ותתחיל -
 22 נתמססו חלל נופה. שחתבוהו מגדלות - כימי
 23 אחרושי. שריו כלשון השליטו תלוא
 24 במלכותו, וכן דרשו מרמי, שנאמר 'ועל
 25 מנחה סרכיא תלוא ד' ודיאל חד מנחון (ותנאל
 26 א) וכן מרש שנאמר 'ודיאל הצלה במלכות
 27 דרשו במלכות כורש פסאדא (שם). ובשמןך
 28 אחרושו חתבו מגדלות. ואלי איהו - ותנאל
 29 אפר אויל לחשיב שליחותו. על התחיל -
 30 שהיתה אסתר מונעת לבא אל המלך. לפיכך
 31 אל שדיב תרדך את שליחותו ואסתר שלחה
 32 דבריה על ידי אחיסי. עד עכשו - ובעליל
 33 באונס. ועכשו - מכאן אוילך מדעתו. אסתר
 34 פטר - ואסורה אני לך. ואדעת שרלא שבדתי
 35 מותרת לבעלה, וברצון אסורה לבעלה. יום פסח
 36 ראשון של פסח - שהיו שלשה עשר בניסן
 37 נכתבו האצרות וניתן הדת בששון. ארבעה
 38 עשר חמשה עשר וששה עשר התענו, ובששה
 39 עשר תלה חמץ בשרב. דקרי ערקומא דמי -
 40 לאסוף יהודים שבעבר השני. שפת את
 41 הקדיה - מושיבה על הכירה, היא קריה
 42 שפיתה. והא בפרובול - מרדכי בן אלוי
 43 נבעת עשה, מהו בן נבעת עני. שמכר המן
 44 את עצמו למרדכי קודם לכן ימים רבים ככבד
 45 לחם. כולי - שלשן עשה, כדאמרין (גישן הל'
 46 א) 'זשברתי את נאן עובס' - אלו בולאות
 47 שבוהרה.

1 **אב"ע** נשים יפיות היו בעולם - קשה אמאי לא חשיב וזהו דרא אמרין בפרק 'חזקת
 2 הבתים' (נבב בתרא תנא). שרה לפני חוה כקופה אדמו ויש לומר: ולא חשיב
 3 אלא אתון העולות מאשה. **כ"ש** שבוהתי מביא אבא כך אבדתי ממן - ואם תאמר
 4 אמאי לא היה מנרשה ותהא מותרת לחזרתיה למי לפני שכל מעשה הגט הוא על פי
 5 עדים. וזהו דרא פן יתפרסם דבר מלכות
 6 **ביום** השלישי - בזכות תורה בביאים
 7 ובתוכים. אי נמי: כתיב לויס וישראל. אי נמי:
 8 משה ואהרן וגורים. אי נמי: שליש דמתן תורה.
 9 זה

1 **בשלמא** אינהו מפרשי. אלא אבהתיהו מלן? **בעילא**,
 2 **דאמר עולא**: כל מקום ששמו ושם אביו בנביאות,
 3 **בדוע** שהוא נביא בן נביא; שמו ולא שם אביו,
 4 **בדוע** שהוא נביא ולא בן נביא; שמו ושם עירו
 5 **מפרש**, **בדוע** שהוא מותרה העיר; שמו ולא שם עירו, **בדוע** שהוא מרושלים. במתניתא
 6 **תנא**: כל שמעשו ופעשה אבותיו סתומים. ופרט לך הכתוב באחד מהם לשבח, כגון
 7 "דבר ה' אשר היה אל צפניה בן מוש בן גדליה" **בדוע** שהוא צדיק בן צדיק. וכל
 8 שפרט לך הכתוב באחד מהן לנא, כגון: "ויהי פחדו השביעי פא ישמעאל בן נתניה
 9 בן אלישע" **בדוע** שהוא רשע בן רשע. אמר רב נחמן: מלאכי זה מרדכי. ולמה נקרא
 10 שמו מלאכי? שהיה מושגה למלך. מרדכי: ברוך בן גדיה ושריה בן מחסיה ודיאל וקרידי
 11 כלשון, ורמי, וכריה ומלאכי, כולן נתנבאו בשנת שמיים לירושלם. ויהי, אמר רבי
 12 הלשע בן קרח: מלאכי זה עזרא. והקמים אמרין: מלאכי שמו. אמר רב נחמן: מסתברא
 13 כמאן דאמר: מלאכי זה עזרא, דכתיב: בניבאות מלאכי: "בגדה יהודה ותעבה נעשתה
 14 בישראל ויברשלים כי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל בת אל נבר" ויבא אפריש
 15 נשים גזיות? עזרא, דכתיב: "וען שכניה בן יהואל מביני עולם ויאמר לעזרא: אנהנו
 16 מנולנו באלהינו ונשב נשים נגרות. תנו רבנן: ארבע נשים יפיות היו בעולם: שרה
 17 ואביגיל רחב ואסתר. ולמאן דאמר אסתר ידקדוקת היתה, מפוק אסתר ומעיל ושמי.
 18 תנו רבנן: רחב בשמה וינתה; ועל בקולה, אביגיל בכוריתה, מיכל בת שאול בראייתה.
 19 אמר רבי יצחק: כל האומר "רחב" "רחב" מיד נקרי. אמר ליה רב נחמן: אגא אמאי
 20 "רחב" אמר? רב אמר: רב אמר: "ומתחלתה המלכה". מא "ומתחלתה" וימר רב: פירש גדה.
 21 **עילא** מפולגא תתאה. "ומתחלתה המלכה". מא "ומתחלתה" וימר רב: פירש גדה.
 22 ורבי ירמיה אמר: שהוצרכה לנקיה. "ותקרא אסתר לתדה". אמר רב: הקד זה דינאל.
 23 ולמה נקרא שמו הקד? שהתכווה מגדולתו. ושמואל אמר: שכל דברי מלכות התכין
 24 על פיו. ליעת מה זה ועל מה זה? אמר רבי יצחק: שלחה לו: שפא עברו ישראל
 25 על המשא חומש תורה, דכתיב בהן: "מזה וימנה הם כתבים". ויעירו לקרידי את דברי
 26 אסתר, ואילו איהו לא אול לנביה. מפאן שאין משיבים על תקלקלה. לך פוס את כל
 27 היהודים אשר לא כרת. אמר רבי אבא: שלא כרת היה, שבכל יום ויום עד עכשו
 28 באונס, ועכשו ברצון. ובאשר אבדתי אבדתי" - כשם שאבדתי מבית אבא כך אבד
 29 מן. ויעבר מרדכי. אמר רב: שהעביר יום ראשון של פסח בתענית. ושמואל אמר: עבר
 30 ערקומא דמיא. ויהי ביום השלישי ותבלש אסתר מלכות. "בגדי מלכות" מיבעי ליה!
 31 אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: מלמד שלבשתה רוח הקדש כתיב הכא: "ותלבש",
 32 ובתיב תתם: "ויהי לבשה את עמיש". ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: לעולם אל תהי
 33 ברפת תריוט קדח בעינד, שהרי שני גדולי תירו כרכום שני הוי'ויות ונתקיימה בהם ואילו
 34 הן: דוד ודינאל, דוד דרכיה ארונה, דכתיב: "ויאמר ארונה אל המלך". דינאל דרכיה

36 **הרשע**, דכתיב: "אליה די אנת פלח לא אתה בתדריא הוא ישובך". ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: אל תהי קללת הריוט
 37 קלה בעיניך, שהרי אבימלך קלל את שרה, רחב הוא לך כסות עינים" ונתקיים בנרעה, "ויהי פי יגן וחקו ותכדתי עניו".
 38 ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: בא וראה שלא כמנהג הקדוש ברוך הוא מרת כשר דם; מרת בשר דם, אדם שפת
 39 קדיה ואחר כך נותן לתוכה מים, אבל הקדוש ברוך הוא נותן מים ואחר כך שופת הקדוה, לקיים מה שנאמר: "לכלול תתן
 40 המון מים בשמים". ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, שנאמר: "ואממר
 41 אסתר למלך בשם מרדכי". אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: צדיק אבד לדורו אבד. משל לאדם שאבדה לו מנגיליה, כל
 42 מקום שהיא מנגיליה שמה, לא אבדה אלא לבעלה. וכל זה איננו שוה לו". אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: בשעה שאיפה
 43 המן את מרדכי וישב בשער המלך, אמר: "כל זה איננו שוה לי". פירב הקדא, דאמר רב הקדא: זה פא בפרובול וזה פא
 44 בפרובול

מגילה. מוגילה נקראת – פרק ראשון דף טז עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קכז
 רש"י תוספת

שפשי – סופר המלך, שונא ישראל היה. ומימות כורש היה, כמו שנאמר בספר עזרא (פרק ב) שכתב שטנה על בנין הבית, עד שבא כורש וביטלו. ואף כימו אחשורוש עשה, כן שנאמר (שם) 'ובמלכות אחשורוש בחלתו מלכותו כבח שבטנו'. לו הבין – לטורח עצמו. דיסקראת – כפר. נחרא – ליטול מכס. לרבגן – תלמידיו. הלכות קמיצה – הדרש בענינו של זים וששה עשר בניסן היה, הוא זים תופת הטרור. ואשכול לייזיי – ואטול שערי. אבתיניו – צוהה עליון להחביא. אומני – ספרים. וזוי – זוג של ספרים, כיען מספרים. עציין – כלי חרס. ולתנינו – זים שליש לתענות ויהי. שותחיליו להתענות בארבעה עשר בניסן, ומה שאמר המוקרא ליום אתמול שלישו יודים ביום השלישי ותלכס אסתר מלכות – זים שליש לשלוח הרעים היה. אם מורע היהודים

1 – יש זרע ביהודים, שאם הוא בא מום – לא
 2 תוכל לו. מלפני שהביאוהו בחלה – ולא רחץ
 3 יפה כחודש – שהי – ערש. מלפני שהיה
 4 מחוזה כנגד אחשורוש – מרובי אתה לומד
 5 איש צר ואובי המן הרע היה. נפל – לשון
 6 מופלז. וישלך עליו – הקדוש ברוך הוא משלך
 7 פורענות על הרשע בלי חילוק. מידו ברוח יבדח
 8 – בני סיטתו וברוח בורחים מידו. אחת של
 9 אסתר – שהיה כעס אחשורוש על מה שעשה
 10 המן לאסתר. ודבר שנעצמו בו אותו צדיק –
 11 'לעבר נכבד וספי על ידי קנאת אלה. וכשל

12 מנחה, מייתי מלי קומיציא דסולקא ומתכפר ליה. אמר להו: אחא מלי קומיצי קמחא דרבינ דרתי עשרה אלפי ככרי כספא דירי.
 13 אמר ליה: רשעי, עבד שקניה ובסיס, עבד למי, ובסיס למי? אמר ליה: קום לבוש הני מאני ורובס האי סוכיא, דבעי לך מלפא.
 14 אמר ליה: לא יבליא עד דעיינא לבי בני ואשכול למיני, דלאו אורח ארעא לאשתמושי כמאני דמלפא הכי. שדרה אסתר
 15 ואסתנינהו לכוליהו בי בני ולכליהו אומני. עייליה איהו לבי בני ואסתיה ואויל ואייתי וזא מביניהו וקא שקול ביה מנייה. בחדו
 16 דקא שקול ליה אינד ואתיבת. אמר ליה: אמאי קא מיתנחת? אמר ליה: גברא דתיה חישב
 17 ליה למלפא מכוליהו רבבגוהו, השתא לישנייה כלאני ובפי? אמר ליה: רשעי, ולאו ספר
 18 של ספר קרנזס הייז? תנא: הקון, ספר של ספר קרנזס היה, עשרים ושתים שנה. פתר
 19 דשקלניהו למנייה, לבשניהו למאניה. אמר ליה: סק ורכב. אמר ליה: לא יבליא, דכחשיא
 20 חילאי ממימי תעניא. תחין סולקי. בי סליק בעט ביה. אמר ליה: לא פתיב לכו 'בנפל אויבך
 21 אל תשמעו? אמר ליה: הני מילי בישראל, אבל בירדכי כתיב: 'ואתה על כבודימו תרדך'.
 22 'ויקרא לפניו: פכה ועשה לאיש אשר המלך הפז ביקרו'. בי תיה נקטס ואויל בשבילא דבי הקון, חיותיה ברתיה דקניא אאיגרא.
 23 סברה: האי דרכיב אבהו, והאי דמסגי קמיה מרדכי. שקלה עציצא דבית חפסא וישרתיה ארשא אבהו. דלי עיניה וחזת דאבהו
 24 הוא. נפלה מאיגרא לארעא ומתה. והיינו דכתיב: 'ונשב מרדכי אל שער המלך'. אמר רב ששת: ששב לשקן ומענינו. 'והקון
 25 נדחף אל ביתו אבל וחפיו ראש' – 'אבל' על בתו, 'וחפיו ראש' על שאירע לו. 'ויספי הקון לורש אשתו וקבל אתהיו' קרי
 26 ליה 'אתהיו' וקרי להו 'חכמיו'. אמר רבי יוחנן: כל האומר דבר חכמה אפילו באומות העולם נקרא חכם. 'אם מורע היהודים
 27 מרדכי'. אמרו ליה: אי מאשר שבטים אחתי יבלת ליה, ואי משבט יהודה ובנימין ואפרים ומנשה לא יבלת ליה. והיה, דכתיב:
 28 'ידך בערף אויבך'. אינה, דכתיב בהו: 'לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את גבורתך'. 'בי נפול תפול לפניו'. דרש רבי יהודה
 29 בר אלעאי: שתי נפילות הללו, פה? אמרו לו: אומה זו, משולה לעפר ומשוילה לכוכבים. פשתו וירדו וירדו עד עפר, וכשתו
 30 עולין עולין עד לפוכבים. 'סריסי המלך הגיעו ובהלו' – מלמד שהביאוהו בבגדו. 'בי נמרגו אני ועמי כי אין הער שוה בגיך
 31 המלך'. אמרה לו: צר זה, אינו שוה בגיך של מלך. אישני בה בושתי וקטלה. השתא אישני ברדי ומבעי למקסלי. 'ויאמר המלך
 32 אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה'. 'ויאמר' 'ויאמר' למה ליה? אמר רבי אבהו: פתחלה על ידי תורגמן. בין דאמרה ליה: מביט
 33 שאול קאתיני, מיד: 'ויאמר לאסתר המלכה'. 'ויאמר' אסתר איש צר ואובי הקון הרע היה. אמר רבי אלעאי: מלמד שותרה
 34 מחוזה פלפי אחשורוש וזא מלאך וסטר ויה פלפי הקון. 'והמלך קם בחמתו', 'והמלך שב מונת הבית' – מושב שביח לקומה.
 35 מה קומה בחימה, אף שביח בחימה. דאלו ואשפח מלאכי השרת דאימרו ליה סנברי, וקא עקרי לאילני דבוסתני. ואמר להו: מאי
 36 עובדיכוי? אמרו ליה: דפקדין הקון. אחא לבתייה 'והקון נפל על המפוח'. 'נפל? נפלי' מופעי ליה! אמר רבי אלעאי: מלמד שפא
 37 מלאך והפילו עליה. אמר: ויי מביחא ויי מברא! 'ויאמר המלך: תנם לכבוש את המלכה עמי בבית'. 'ויאמר תרבויה'. אמר רבי
 38 אלעאי: אף תרבויה רשע פאותה עצה תיה. בין שראיה שלא נתקיימה עצתו, מיד ברת. והיינו דכתיב: 'ונשלך עליו ולא תחמל
 39 מידו ברוח יבדח'. 'ותמת המלך שבכה' שמי שכחות הללו למה? אחת של מלפני ששלעולם, ואחת של אחשורוש, ואמרו ליה:
 40 אחת של אסתר ואחת של ושתי. 'ולקם נתן לאיש חלפות שמלת ולבנימין נתן המש חלפת'. אפשר דבר שנעצמו בו אותו צדיק
 41 כישל

1 ורדך עשרה אלפי ככרי כספא. — שמעתה
 2 שעשרה אלפי ככרי כספא עולין חצי שקל
 3 לכל אחד מישראל, שדוד שם מאת אלף כשיצאו
 4 ממצרים, ואמר שיתן לאחשורוש כל פרידם. דוק
 5 ותשבת.

צריך

1 דמדת האגני וגו' ובכאף לפני המלך אמר עה הספר וגו' ומרדכי כתב איליה שיעשו
 2 פורים כי בתמי ביקש לאבדם, ומה שבאת אסתר לפני המלך לזהותו לו, כל זה יאמר
 3 שנת בשנת. עם הספר - שחורא מגילה כחובה לפיכח בשעת קריאה. באמירתה של יאמר
 4 - בספר תורה עצמו. שרשית הלכת למשה מסיני. דברי הצומות וזקתים ומפאת אסתר
 5 - כך נסמכים המקראות. שפירשו מננו - לפי
 6 שבטל מרדכי תורה ונכנס לשררה. מקראים -
 7 בימי כורש, כשעלה (עם) ורובכל מן הגולה
 8 ומרדכי עמו. נמנו בספר עזרא. עשרים ארבע
 9 היה בין מנן למנן בימי כורש לירדוש האחרון.
 10 ולפי שנעשה מרדכי שי בינתם ירד מחשיבותו
 11 אל הצומים. שכל זמן שברוך בן נריה קיים לא
 12 תהיו עורא ועלה - שיש לך לתמוה למה לא
 13 עלה עזרא עם ורובכל בימי כורש, ומת שם בתוך
 14 השביעית לירדוש האחרון לאחד שבנה הבית
 15 כמו שכתוב בעזרא ז"בא ירדושל' בחדש
 16 החמישי הוא שנת השביעית למלך' וגו' (עזרא
 17 ז). ובמדרש שהיה למרד תורה מפ ברוך בן נריה
 18 בבבל, ומרד לא עלה בבבל, ומת שם בתוך
 19 השנים הללו. והאמון ליעל ברך נתנבא בשנת
 20 שתים לירדוש - בבבל היה נתנבא, ושולח
 21 ספרים לירדושלים. יעקב למר תורה ארבע עשרה
 22 שנה בבית עבר - כשפירש מאנני ללכת לדרך.
 23 ולא נעש עליון על כיבוד אביו, ובשאר כל
 24 השנים שנשתנה בבית בן בורוך - נעשו,
 25 כדמפרש ואיל.

1 יבשל בו - גרסינו, ולא גרסינו ורעו. כמה צוארין היו לו לבנימין - לא גרסינו. שכן דרך
 2 המקרא לכתוב "צואר" לשון רבים "על חלקת צואריו" (בראשית כז) "כבה על צואריו".
 3 שני' לו יין - לפי שרעת וקניס נוחח הימנו. זה הדבר הטוב לו מן הכל. תעלה - שועל.
 4 בעיניה - אם תראה שעתו מנצלת. תאלא - קר ליה יסק לפני אחיו, מאי בעירותיה
 5 מנצלות אורה זו תורה - שגור עליון המן
 6 שלא יעסקו בתורה. וזהו יום טוב - קימו
 7 עליהם ימים טובים. זו מילה - ועל כל אלה
 8 גזר אהרין - זו מילה. שניתנה במנאמר
 9 בריבו, "יאמר ה' אל אברהם ואתה את בריתי
 10 תשמור" (בראשית יז). ומצוה שדוד שמח עליה
 11 שנאמר "למנצמ על השמנית" (תהלים א)
 12 כשהיה בבית המרחץ וראה עצמו בלא תורה
 13 ובלא מצות, כיון (שנסחבל) מגילה - שנת.
 14 עשרת בני המן עשרת - הוכרת שמותן ותיבה
 15 הסמוכה אחריו, כלומר שמותן נפלו באחד.
 16 וקרא - שרשית בלעו, בעד אחד, זה למטה
 17 מזה. אריח - הוא הכתב. לבנה - הוא חלק
 18 שהוא כפליים מן הכתב. והאריח חצי לבנה.
 19 שלא היה להם תקופת - שלא היה להם מקום
 20 לדרוש בעצו תחתיו. מלמד שבא מלאך בו -
 21 שדוד התחיל לרבו בלשון כעס. וסופו אמר מה
 22 שאלתי, הכי גרסינו? אבד רב נתנן יאמר בשם
 23 מה שנכתב בספרים - ולא גרסינו אמרו לו.
 24 ודכי פירושה, מרד המקראות כך הוא: וקבל
 25 והדורים את אשר החלו לעשות כי המן בן
 18 שלח לו יין ושן, שדעת יקנים נוחח הימנו. "וילכו גם אחיו ויפלו לפניו." אמר רבי בנימין
 19 איניש: תעלה בעיניה סגיד ליה. תעלה? מאי בעירותיה מאחיה? אלא, אי אחיהמה אי חומרי: "וישתחו ישראל על ראש תפסה".
 20 אמר רבי בנימין פר יפת אמר רבי אלהי: תעלה בעיניה סגיד ליה. וינתם אותם וידבר על לבם." אמר רבי בנימין פר יפת
 21 אמר רבי אלהי: מילמד שאמר להם בדרים שמתקבלים על הלב. ומה עשרה ירות לא יכלו לכתוב. ש' אהרן רבי אהרן
 22 יכלו לכתוב עשרה מילוד? ויהיה היתה אורה ושמתה וישן ויקר." אמר רבי יהודה: "אורה" - זו תורה. זה הוא אהרן: "כי
 23 נר מצוה ותורה אור." "שמתה" - זה יום טוב. וכן הוא אמר: "ושמתה בהגד." "ששן" - זו מילה. וכן הוא אמר: "שש אגבי
 24 על אמרתך." "ויקר" - אלו תפלין. וכן הוא אמר: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מקדך, ותנאי, רבי אלהי
 25 הגדול אמר: אלו תפלין שבראש." ואת פלשדתא... עשרת בני המן? אמר רב אדא דמן יפו: עשרת בני המן, ו"עשרת" צריך
 26 למימרינהו בשימיה אחת. מאי מעמא? פולחו בתרי תרדי נפקו נשמתינהו. אמר רבי יוחנן: ו"ו" ד"דוחא" צריך למימתחא בוקופא
 27 כמורדא דלברות. מאי מעמא? פולחו בחד וקיפא אודקופו. אמר רבי חנינא בר פפא. דרש רב שיילא איש כפר תמרתא: כל
 28 הישרות בולן נקבות אריות על גבי לבנה וליבנה על גבי אריות וליבנה על
 29 גבי לבנה. מאי מעמא? שיילא תהא תקופה למפלחן. "ויאמר המלך לאסתר המלכה בשישן
 30 תכירה הרנו תהורים." אמר רבי אבהו: מלמד שבא מלאך אסתר על פיו. "ובבאה לפני
 31 המלך אמר עם תספר." "אמר"? "אמרה" מבעי ליה? אמר רבי יוחנן: אמרה לו: יאמר
 32 כפה מה שכתוב בספר. "דברי שלום ואמת." אמר רבי תנחום, ואמר לה אמר רבי אסי:
 33 מלמד שצריכה שרובטו באמתה של תורה. "ויאמר אסתר קום." "מאמר אסתר" און,
 34 "דברי הצומות" לא! אמר רבי יוחנן: "דברי הצומות... ומאמר אסתר קום את ימי הפרים
 35 האלה." "כי מרדכי תיהודי משנה למלך אהשוורא ונדול ליהודים ורצוי לרב אחיו." "לרוב
 36 אחיו" ולא לכל אחיו - מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין. אמר רב יוסף: גדול תלמוד
 37 תורה יותר ממלכות נפשות, דמעיקרא חשיב ליה מרדכי בתר ארבעה, ולבסוף בתר המלכה.
 38 מעיקרא כתוב: "אשר באו עם ורובכל, ישעו, חמיה, שריו, רעליה, מרדכי בלשון, ולבסוף
 39 כתוב: "ובאים עם ורובכל, ישעו, חמיה, עזריה, רעמיה, נחמני, מרדכי, בלשון." אמר רב שמואל בר מרתא: גדול
 40 תלמוד תורה יותר מבנין בית המקדש, שכל זמן שפרדן בן גריה קיים לא היתה עזרא ועלה. אמר רבה אמר רב יצחק בר
 41 שמואל בר מרתא: גדול תלמוד תורה יותר ממפדד אב ואם, שכל אותן שנים שקרה יעקב אבינו בבית עבר לא נעשו. דאמר מר:

הדרן עלך מגילה נקראת

למה

למה

מגילה נקראת - פרק ראשון דף יז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קלא רש"י תוספות

1 למה נגמנו שנתו של ישמעאל - מה לנו למנות שנת דרשימי. להתייחס בהן שנתו של יעקב - על ידי מנין שנת ישמעאל או למדון ובאיהו פרק משנת יעקב עבר
 2 עליו כל הקודות והמוצאות אותו. מן אנו למדון שישיש בבית עבר ארבע עשרה שנה. כיצדו אברהם כן שמונים ושש שנה כשנולד ישמעאל וכשנולד יצחק היה כן
 3 מאה שנה - דר' היו ישמעאל ארבע עשרה שנה. הוצק קדם ליעקב שישים שנה - דר' השמעאל כשעם ארבע. בנה פישן משנתו של ישמעאל - ששים ושלוש
 4 נמצא שדה יעקב כשמת ישמעאל בן ששים ושלוש שנה. ונמצא היה יעקב כ"ו - ונמצא נמי הכי שדה יעקב כשנתברך מאביו בן ששים ושלוש, ובו פרק מת ישמעאל
 5 שנאמר יולך עשו אל ישמעאל וגו'. מלמד
 6 שקרישה ישמעאל - אברה. ומת. והוא השאה בבית
 7 אחיה. ואיבט עשרה שנה - היה יעקב בבית
 8 לבן עד דאחילוי יוסף. רחובי "עברתיך. ארבע עשרה שנה בביתו בוותיך" וגו' (בראשית לא)
 9 וכשנולד יוסף שלמו שני עבודת הבנות. שנאמר
 10 יחיה כאשר ילדה רחל את יוסף. וגו' (שם לא).
 11 ומס' והלאה עבר אותו כשרה הצאן - דר'
 12 בן שבעים ושבע היה יעקב כשנולד יוסף. וכתב
 13 יוסף כן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה -
 14 נמצא יעקב בן מאה ועבד ונשים כשהיה יוסף
 15 בן שלשים שנה. ונתתה יעקב ליבט אביו
 16 כנען שלא ידו למצרים. שבעה דשבעא והיו
 17 דכפנא - דר' כתיב כי זה שנתים הרעב קרב
 18 ויבט יעקב וגו' (בראשית מ"ה) הן בן מאה ושש
 19 עשרה היה יעקב כשרד למצרים. וקרא כתב
 20 "שלשים ומאת שנה. נמצא משכס מביט
 21 אביו עד שבא לבית לבן ארבע עשר. ואותו
 22 השנים היה בבית עבר. ולא חשב לרו' לא
 23 גרסין הוא. עד לקמן. קבר מת לאחיו ויהיו
 24 של יעקב לארם נהרים - ובא לבית לבן.
 25 ועמד שם שתי שנים. צא ודחוב שנתו של
 26 עבר. ונמצא שמת כשהיה יעקב בן שבעים
 27 ותשע שנה. והיה שתי שנים משבא לבית לבן.
 28 כשתחשוב ארבע עשרה שנה שישמש בבית
 29 עבר. יצא - יעקב מביט עשרה שנים לפני
 30 מתוהו של עבר. נמצא כשפרש כ"ו - הכי
 31 גרסין: מנלן ללא אינש עלייהו - דתניא:
 32 נמצא יוסף כשפרש מאביו שלא יראו עשרים
 33 ושתי שנה. כדרך שפרש יעקב מביט אביו
 34 שלא כיבדו. ונאכל על יוסף עשרים ושתיים
 35 שנה. כיצדו יוסף בן שבע עשרה שנה היה
 36 כשפרש מאביו. וכשנולד לבן מצרים היה בן
 37 שלשים שנה. שנאמר יוסף בן שלשים שנה
 38 בעמדו לפני פרעה דר' שלש עשרה. ושבעה
 39 ארבעים ומאת שנה. דר' עשרים ושתיים
 40 שנה שנתכסה יוסף מאביו. ויעקב עמד עשרים
 41 שנה בבית לבן. וארבע עשרה שנה בבית עבר.
 42 אלא ששן מינה - ארבע עשרה דר' עבר
 43 לא חשב לרו'. ולא אינש עליהו. אי הכי
 44 כצירא לרו' - ואין כאן אלא עשרים דר' בבית
 45 אישתיהו שתי שנים באורחא - בדשבונו מארם
 46 נהרים לבא ליצחק אביו רבין לו בית לימות
 47 החרוף. עשה סוכות שתי פעמים שני ימות הקיץ
 48 - דר' שמונה עשרה. ובבית אל עשה ששה
 49 וחשים כשיצא משכם. שנאמר יקום עלה בית
 50 אלי וגו' (בראשית לה).

הדרן עלך מגילה נקראת

1 **הקורא** את המגילה - רבנן אמרי קרא
 2 שבע. נראה והלכה כחכמים. ודא:
 3 יחידיו ורבים הלכה כרבים. ועוד: דקאמר רבנן
 4 כסרי במאן דאמר הקורא את שבע ולא השבע
 5 לאנו יצא. ובפרק שני דברכות (ט"ב) מסקינן
 6 כתנא קמא דרבי יוסי דאמר כן והתם.
 7 כל

1 **הקורא** את המגילה למפרע - לא יצא. קראה
 2 על פה, קראה תרגום ככל לשון - לא
 3 יצא. אבל קורין אותה ללועזות בלעז. ובלועזי ששמע
 4 אשורית יצא. קראה סוריון. ומתנאמם - יצא. היה
 5 מותר. דרשה, וצניחה, ואם
 6 לאו - לא יצא. וזוהי כתובה כסם וכסיקרא וקבולום
 7 ובקבולותם. על הגיור ועל דהתקרא - לא יצא. עד שתהא כתובה אשורית. על הספר,
 8 ובדור: נמרא מנא הני מילי? אמר רבא: דאמר קרא "ככתבתם וכמונים" מה ומנש למפרע
 9 לא - אף פתבתם למפרע לא. - מדי קריאה פתובה כהא? עשישה פתובה. דכתיב "לחיות
 10 עושים את שני המינים" אלא מהכא: דכתיב "ותקיים האלה נהרים ונגעשים" איחשך וזכה
 11 לעשיית, מה עשייה למפרע לא - אף וזכה למפרע לא. הניא: וכן פתלל וכן בקריאת
 12 שמע, ובתפלה. הלל מנלן? - רבה אמר: דכתיב "מפורח כמשש עד מבואו". רב יוסף
 13 אמר: "הו היום נעשה ה", רב אריא אמר: "הו שם ה' מבורך", ורב כהנא - רב יצחק.
 14 ואתימא ר' היום בר יעקב, אמר מהכא: "מעשהו ועד עולם". קריאת ששן - רב יצחק.
 15 קריאת שמע ככתבה דברי רבי, ותקמום ואמרום: ככל לשון. מאי טעמא דרבי? אמר קרא:
 16 "והיו"

הדרן עלך מגילה נקראת

1 **הקורא**. ללועזות. כל שאינו לשון הקודש נקרא לעז ולקמן פריך ודא אמרת קראה בכל לשון לא יצא: סייגין. כנמרא מפרש קורא מעט ופוסק (שוהה) חזרו ופוסק: היה חובה
 2 או ורשיה. ומתוך כך קוראה אם כולו יצא דיתירא וידי. מפרש כנמ: על הספ. קלה נמי מנתי מילי. ולמפרע לא יצא פה ומנש למפרע לא. דאי אפשר שיהא ט"ז
 3 קודם ליד: מפורח כמשש עד מבוא. כשם שקיעת הירח החמה לא יחפכו כך מחולל שם ה' ולא למפרע זה היום. כסדר היום שאינו משתנה בשעותיו להפוך כך למפרע לא. אי
 4 שם ה' מבורך. כחיותו יתא הולל השם וברכתו כסדרו. ככתבה. בלשון הקודש ולא בלשון אתר:
 5

1 כל התורה בכל לשון נאמרה - פירש הקונטרס: שנתנה לקרות בכל לשון שרצה לקרות
2 בספר תורה. וקשה: שהרי קריאת התורה אינה מן התורה אלא מדרבנן, לכך מפרשת
3 וזכר דודי אורחייא ויראנה דרבי פירושא: כל קריאה שבתורה. כגון מעות הלילה. ופרשת
4 עולה ערופה, ודין עשר ובכורים, ולא בכל השנים פרק אלא נאמרין בסוטה (לכא וסם).
5 דא' בלשון הקודש נאמרה למעלה למיכתוב וכו'

6 - קשיא: דהא בפרק אלו נאמרים בסוטה
7 (לגא ושם) מציין קרא כי למאן דאמר בכל
8 לשון נאמרה. כי למאן דאמר בלשון הקודש
9 נאמרה ויש לומר: הדהם בני לאוקי רבי
10 אליבא דבולי עלמא. למאן דאמר בכל לשון
11 נאמרה - חייך קרא לרובי לשון הקודש, ולמאן
12 דאמר בלשון הקודש נאמרה - חייך לרובי בכל
13 לשון.
14 **הסדר** שמונה עשרה ברבות על הסדר -

15 מכאן קשיא למה שפירש רשי
16 בברכות (ל"א ושם) בני אמצעיית אלו חזן סדר.
17 ופירש את טעם באות מן הברכות ושבח את
18 מן - שצריך לחזור, שאומר אותה ברבה ששבח
19 במקום שנברך. וצריך להפלתו, וקשיא: דאם כן הוא
20 אומר השמונה עשרה ברבות למפרע, והבא חזינא
21 דשמעון הפקולי התיקין אותו על הסדר: אלא
22 טראה לפרש הבה את לון סדר - ולא הוה
23 כשלש ראשונות שלש אחרונות דחזרו לראש
24 השלשה כששנה באות מתן, אלא חזר לאותה
25 ששנה, וגומר מנחה ולמטה הכל בסדר. אבל
26 ביבטי' אין חזר, כיון שעבר קוממו. והכי בני
27 מארין לקבן (ת"ב) בני מנחה, ששם הששית
28 פסקו אחד - שמתחיל וקורא מאותו פסק
29 ולמטה.
30 ודוד כי אמרה בפרשת תשיעת אמרה - פירש

31 הקונטרס: ואף על גב דליבא אלא שמונה
32 ממוסרים עד היום, אשירי האישי' רילמ רגשו
33 גוים' תרתי יודיה. וקשיא, דהא פרק קמא דברכות
34 (כ"א) אמר רביהו פירש הוא, ומסקי הנה דב'ל
35 פירשה שיהיה חביבה לודו והלילה בה באשרי
36 וסיים בה באשרי, כן הו' שמתחלה באשרי
37 ואשי' ומסיימי' באשרי כל חסי ב'ל הייתי סוף
38 רילמה רגשו. אלמא דהוא פירשה היא וצריך
39 לומר דלמנעא על מות' רילמה ה' תעמוד בדיק'
40 - תרתי נהיה.

דא

30 דתכיב: 'וישב אל ה' וירחמנו ואל אלהינו בי ירבה לאלהינו'. ומאי הוית דסקיבת אהא,
31 סמוך אהא! קתב קרא אחרניא: 'הסלח לכל עונכי הרפא לכל תחלואיכי, תגאל מן שנת
32 תיכי' למימרא דגאולה ורפואה פתח סליחה היא. והתכיב: 'וישב ורפא לו'! - הוא - לאו
33 רפואה דתחלואים היא, אלא רפואה דסליחה היא. ומאי ראו לומר גאולה בשביעית? אמר
34 רבא: מתוך שנתרין לגיאל בשביעית, למיך קבעה בשביעית. והאמר מי: בששית - סליחה, בשביעית - במוציא
35 שביעית רפואה, למיך קבעה בשמינית. ומאי ראו לומר ברפת השנים בשביעית? אמר רבי אהא: מתוך שנתנה מילה בשמינית,
36 שצריכה רפואה, למיך קבעה בשמינית. ומאי ראו לומר ברפת השנים בשביעית? אמר רבי אהא: מתוך שנתנה מילה בשמינית,
37 דתכיב: 'קבע וזעו ששע' ודוד בי אמה - בתשיעת אמה. ומאי ראו לומר קבוצין גליות לאתר ברפת השנים? דתכיב: 'ואתם הרי
38 ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל בי קרבו לבוא'. וכוון שנתקבצו גליות - נגעה דין הרשעים, שצאמרי: 'ואתם הרי
39 דיי גלוד וצאנף פבר סוגוד' וכויתב: 'ואשיבה שפמדו בקראשונה'. וכוון שנגעה דין מן הרשעים - פלו המינים, ובולל' יודים עפקם,
40 שצאמרי: 'ושבר פשעים ותפאים תדוו... יכלו'. וכוון שקלו המינים - מתרוממת קרן צדיקים, דתכיב: 'כל קרני רשעים אנדע
41 תרוממתה קרנות צדיק', ובולל' צירי הצדיק עם הצדיקים, שצאמרי: 'מפני שיבה תקום והדרת פני יקון', ובמדין ליה: 'יכו' גירי אקדי
42 גז'. והקין מתרוממת קרבנ' בירושלים, שצאמרי: 'שאלו שלום וירושלים ישליו אהבדו'. וכוון שבגבתי רישלים - בא דוד, שצאמרי:

1 והיו חבירים האלה בחייתין - בלשון הקודש. שלא יקרא לפיכך - אלמא: קריאת
2 שמע למפרע לא, ומכאן יליף תנא דרעילי טעמא. בכל לשון נאמרה - לקרואה בכל
3 לשון, ולכן איצטרך בקריאת שמע 'ויהי' - איצטרך - 'ויהי' דלא תימא: שמע בכל לשון
4 שאתה שומע כרבנן. על הסדר - במשנת המקראות, ובדילוף לקבן. הפקולי - ש
5 אומרים שנמשחר במוציא מתן שצריך פקולא.
6 הבו חלו' - הכיזבו לפניך את אליהו הנביא, ובו
7 לח' כבוד שמו - סיפיה דקראי' בהדרת קודש.
8 ושה לוי' אומר גאולה נבשית - ולא רפואה
9 אחר סליחה. בכתוב קרא 'הסלח לכל עונכי'
10 הרופא לכל תחלואיכי. מתוך שנתרין לגיאל
11 בשביעית - שבוטע שבו דוד בא בו חלוק שמיא
12 שנים, כדאמרין בפרק 'חלק' (גז' א): שנה
13 ראשונה רעב ולא רעב בו, וע' בהבטאה
14 מלמחות, ובמוציא שביעית כן דוד בא.
15 אחלהת גאולה היא - ואף על גב דהאי
16 גאולה לאו גאולה גדולה היא, אלא שגאולת
17 מן הערות הבאות עליו תמיד, היא ברבת
18 קיבוץ ובנין ירושלים ועמא דוד יש לכל את
19 ואחז ברכת לעצמה לבד גאולה זו, אפילו
20 הכי, כיון דשם גאולה עלה - קבעה בשביעית.
21 שבו רובין עניי' - אלו ומיפקין את הברכות
22 ומפקיעין את השטר. וממאי דבמפקיע שטרם
23 תכיב - דכתיב בהאיא פירשתי 'אירב במסחר'
24 באריה בסוכו אירוב לחתום עני' וכי הליטסיס
25 אורב את העני? והלא את העשיר הוא אורבו
26 אלא במפקיע שטרם הבחוב מדר, שרוב
27 דעתם לבנין הוא. ואף על גב דוד רומי עלה
28 דמילתא: 'שבור דודע רשע' וכו' שובע בעולם.
29 ובכך דודעו שבור. 'רוע הרודות רשע'
30 ומצאן: 'רוע שיהיה בדעתו לרודות רשע, ע

31 שבתרדשו וישו עלו למצא עלה שלא הספיק
32 לעשותה. בפרשה תשיעת אמרה - ואם תאמר
33 שמינית היא? - אשירי למהו רגשו גוים' תרתי
34 פירשאות הוא. ופריכם תשאו לעמי ישראל כי
35 קרבו לבא - אלמא: קיבוץ גליות בעת ברבת
36 השנים היא. ומיזן שנתקבצו גליות נקשה דין
37 ברשעים - קדם שנתיישבו בירושלים, שאמר
38 'ואסיבה כל בדיליך' ועי' דין כן 'ואשיבה
39 שופטיך בבראשונה ויועצך בתחלה' כמו
40 לשעבר. 'יצון במשפט תפדה ושבחא בדיק' -
41 לכן סמכם לקבץ גליות, והשיבה שפטיט
42 ונדקתו במשפט. כלו המינים - הלמדי ישו
43 הנצרי, לכן סמכו לה ברבת המינים. שאמר
44 'עובי ה' - אלו המינים, ושבר פשעים -
45 היינו יודים, כדאמר 'פשיעים' אלו הנדרין וימא
46 לו ב'.

אחר

34 רבא: מתוך שנתרין לגיאל בשביעית, למיך קבעה בשביעית. והאמר מי: בששית - סליחה, בשביעית - במוציא
35 שביעית רפואה, למיך קבעה בשמינית. ומאי ראו לומר ברפת השנים בשביעית? אמר רבי אהא: מתוך שנתנה מילה בשמינית,
36 שצריכה רפואה, למיך קבעה בשמינית. ומאי ראו לומר ברפת השנים בשביעית? אמר רבי אהא: מתוך שנתנה מילה בשמינית,
37 דתכיב: 'קבע וזעו ששע' ודוד בי אמה - בתשיעת אמה. ומאי ראו לומר קבוצין גליות לאתר ברפת השנים? דתכיב: 'ואתם הרי
38 ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל בי קרבו לבוא'. וכוון שנתקבצו גליות - נגעה דין הרשעים, שצאמרי: 'ואתם הרי
39 דיי גלוד וצאנף פבר סוגוד' וכויתב: 'ואשיבה שפמדו בקראשונה'. וכוון שנגעה דין מן הרשעים - פלו המינים, ובולל' יודים עפקם,
40 שצאמרי: 'ושבר פשעים ותפאים תדוו... יכלו'. וכוון שקלו המינים - מתרוממת קרן צדיקים, דתכיב: 'כל קרני רשעים אנדע
41 תרוממתה קרנות צדיק', ובולל' צירי הצדיק עם הצדיקים, שצאמרי: 'מפני שיבה תקום והדרת פני יקון', ובמדין ליה: 'יכו' גירי אקדי
42 גז'. והקין מתרוממת קרבנ' בירושלים, שצאמרי: 'שאלו שלום וירושלים ישליו אהבדו'. וכוון שבגבתי רישלים - בא דוד, שצאמרי:

מגילתה הקורא למפרע – פרק שני דף יח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קלחה רש"י תוספות

1 אחר ישבו בני ישראל – אחר ישבו לבית המקדש, ובקשה הקדוש ברוך הוא ואת דוד מלכם. וזכח תודה – אחר וביחד תן הודאה. וירד מעשות החטאת ותעלה ונא. והוא מילתא
2 היא – אף הודאת עבודה על מקום הוא. אמור לספר – בקביעת ברכה. למי שיכול – ואין מי שיכול לספר את כולה, לשיכר אין נראה לספר מדעתו אלא את מה שחנקו הנביאים.
3 והסופר לו כי אומר – הכי ודרש ליה. הסופר שבחו כולו כי אירבה לו דברי שבת, אם אמר לעשות כך – כי יכולע. סמא בדולה משותקא = מבור כל הסמננין היא השתיקה, שלא
4 להרבות דברים. והיוען יך דומיה תהלה. מלה כפלל משותקא בתוין – אם הרעה לקנות הדבור בסלע. תקנה השתיקה בשתים. קראה תרגום ככל לשון – זו או צריך לומר זו
5 קונה מיתבי – רלב ושמואל, דקתני הוא.
6 וינתן לא יצא. הוא לא ידעא – הירבא הוא.
7 גיפסיה לגיפסיה יצא – והכי נמי תנן במתניתין:
8 ללועות בלעו. עבית – לשון עבר גדר.
9 עילית – לשון עלים. מתניתין כברייתא זו –
10 מיתוקא. קראה בכל לשון, דקתני מתניתין לא
11 יצא – כגון גיפסיה למיזים, ומדיית לגיפסיה.
12 אבל קרין אותו ללועות בלעו איש כלשונו.
13 ופרסיו ניצא – אף על פי שאין ידעין מה
14 שנתקן, שואלק את השומעין ואומרין מה
15 היא הקרייה הוא, הוין איה תנא, ומודיעין לון.
16 לא הוה ידע רבנן – הלמודי רבינו הקדוש.
17 הלולנות – מין דיק הוא, ושני בבמה מקומות
18 במשנה ובברייתא. פירשני = פסקילי בלעו.
19 כפולל בשעיר – למרעו שהסלסול לשון
20 הדופס והדופר. מאכתיא = אישקוסא* בלעו.
סורסין

1 "אחר ישבו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת
2 דוד מלכם." וכוון שבא דוד באתה תפלה, שצאמר:
3 "הביאותים אל ה' קדש ושמוחתם בבית תפלתו."
4 וכוון שבאת תפלה באת עבודה, שצאמר: "עולתיהם
5 וזבחייהם ירצון על מזבחי." וכוון שבאת "עבודה"
6 באתה תודה, שצאמר: "ובח' תודה יבדנני." ומה
7 ראוי לומר ברפת פתנים אחר "הודאה" דקתיב:
8 "וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד מעשת
9 התפארת ותעלה ותשלמים." אימא קודם עבודה? לא
10 סלקא דעתך, דקתיב: "וירד מעשת התפארת." מי תתיב "לעשות"? "מעשת" פתיב. ולימרה
11 אחר העבודה! לא סלקא דעתך, דקתיב "ובח' תודה". ויאי הוית דמסכת אהאי? סמוך
12 אחרא! מסתברא עבודה והודאה דרא מלגיה היא. ומה ואי לומר "שים שלום" אחר
13 ברפת פתנים? דקתיב: "וישמו את שמו על בני ישראל ואני ברככם." ברכת הדקדוש ברוך
14 הוא שלום, שצאמר: "ה' יברך את עמו בשלום." וכי מאמר דמאה ועשרים וקנים ויהים

15 כמות נביאים תקנו תפלה על הסדר, שמעון תפקילי מאי הסדיר? שכחום, ותרו וסדרום. כמאן ואליך, אמור לספר בשבחו של
16 הקדוש ברוך הוא. דאמר רבי אלעזר: מאי דקתיב: "מי ימלא גבורות ה' ישמעו כל תהלותיו"? למי נאה למלא גבורות ה' למי שיכול
17 להשמיע כל תהלתו. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: המספר בשבחו של הקדוש ברוך הוא יותר מדיא נקטר מן העולם,
18 שצאמר: "הספר לו כי אדרב, אם אמר איש כי יבלע." דרש רבי יהודה איש כפר גבירא, ואמר ליה איש כפר גבור תול: מאי
19 דקתיב "ךך דמיה תהלה"? סמא דקולה משותקא. כי אתא רב דימי אמר: אמרי בפערכא: מלה סלע, משותקא בתרין. "קראה על
20 פה לא יצא." מנלן? אמר רבא: אחיא יבדור' ויבדור' פתיב הכא: "ותקנים האלה נזירים", וקתיב תהם: "כתב זאת וברון יספור."
21 מה ליהן כפסר, וינבא דהא יבדור קריאה היא? בלעמי עיני בעלמא! לא סלקא דעתך, (דקתיב) דתנא: "ובדור".
22 יכול בלבן? כשהוא אמר "לא תשכחתי" הרי שכחת חלב אמור. הא מה אני מקיים "ובדור" - בפה. "קראה תרגום לא יצא וכו'".
23 הכי דמי? אילימא דקתיבה מקרא, וקרי לה תרגום, היינו על פה! לא צריכא דקתיבה תרגום וקרי לה תרגום. "אבל קורין אותה
24 ללועות בלעו." והא אמרת קראה בכל לשון לא יצא! רב ושמואל דאמר תרויהו בלעו ויוני. הכי דמי? אילימא דקתיבה אשורית
25 וקרי לה ויונית, היינו על פה! אמר רבי אחא אמר רבי אלעזר: שכתיבה בלעו ויונית. ואמר רבי אחא אמר רבי אלעזר: מנן שקראו
26 הקדוש ברוך הוא לעקב "אל"? שצאמר: "ויקרא לו אל אלהי ישראל". דאי סלקא דעתך לפנכן קרא ליה נעקב "אל", ויקרא לו
27 נעקב מיעני ליה! אלא ויקרא לו לעקב "אל". ומי קראו "אל"? אלהי ישראל. מיתבי: קראה גיפסיה עברית, עילמיה, מדיה, ויונית
28 לא יצא! הא לא דמיא אלא להא גיפסיה לגיפסיה, עברית לעברים, עילמיה לעילמים, ויונית ליוונים יצא. אי הכי רב ושמואל אפאי
29 מקמי לה למתניתין בלעו ויונית? לוקמה בכל לעו! אלא מתניתין כברייתא. וכי איחמר דרב ושמואל - בעלמא איחמר: רב ושמואל
30 דאמר תרויהו לעו ויוני לכל כשר. וקמה קתני ויונית ליוונים, אין, לכילי עלמא לא! אינהו דאמרו כרבן שמעון בן גמליאל. דתנן רבן
31 שמעון בן גמליאל אמר: אף ספרים לא התירו שכתבו אלא ויונית. ולימרו הלכה כרבן שמעון בן גמליאל! אי אמרי הלכה כרבן
32 שמעון בן גמליאל, הנה אמיןא: הני מילי שאר ספרים, אבל מגילה דקתיב בה "בכתבים", אימא לא. קא משמע לן. והלועז ששמע
33 אשורית יצא. והא לא ידע מאי קאמרין מדי דהוה גשמי ועמי הארץ. מתקופ לה רבינא, אמו אנן האהשקרנים בני תרמכים"
34 מי ידעני? אלא מצות קריאה ופרסומו ניצא. תכא נמי מצות קריאה ופרסומו ניצא. "קראה לסריגין יצא." לא הוין ידעו רבנן מאי
35 "סריגין" שמעיה לאמאת דבי רבי, דקאמרה להו לרבנן דתני עיילי פסקן פסקן לבי רבי: עד מתי אהם נכנסים סריגין סריגין?
36 לא הוין ידעו רבנן מאי "הלוגלוגות". שמעיה לאמאת דבי רבי דאמרה ליה לההוא גברא דהוה קא מבדר פרפחיני: עד מתי אתה
37 מפוי הלוגלוגין? רבנן וידעו רבנן "סלסלה ותרומוך". שמעיה לאמאת דבי רבי דתוות אמרה לההוא גברא דהוה מתקף בפנייה
38 אמרה ליה: עד מתי אתה מוסלסל בשעתיוך? לא הוין ידעו רבנן מאי "השלך על ה' תהך". אמר רבה בר רב תמי: וינבא
39 דהא תנה אולינא בתיך תהוא תהוא וקא דרינא מונא ואמר לי: שקול תיבך ושדי אנמלא. לא הוין ידעו רבנן מאי "וטאמאתה
40 כמטאמא השמד". שמעיה לאמאת דבי רבי דתוות אמרה להכרתה: שקולי טאמתיא וטאטי בתיא. תנו רבנן קראה סריגין יצא,
סורסין

1 דאי סלקא דעתך למזבח קרי ליה יעקב אל –
2 נראה דהכי נמי תתיב (שמות יז) ויקרא
3 שמו ה' יסי' ויקרא לו ה' שלום" (שופטים ו)
4 ותרגומין: מפלה וצלי. מכל מקום, יש לומר
5 הדחת על שם הנס ועל שם השלום שאירע לון
6 הוין קוראין למזבח, כן, אבל הכא לא שום מעשה
7 שנעלה לומר שעל ידי כן קראו יעקב אל. ואם
8 איתא שיעקב קראו אל – הוין ליה לפרשי
9 להדיא.
נקוט

1 **נְקוּם** דבי רבי בידך – דאמר רב אין הלכה כרבי מנא שאמר שחור לראש, וכן הלכה
2 דאין צריך לחזור לראש, והלכה כרב באשורי דאמר, כן, רבי יהונן קאי כותיה
3 בפרק בתרא דראש השנה (ל"ב ט"ז) ועם) דאמר: שאם עשית חקיעות בחשע שנים טובות
4 יצא, ומסמיה דהום: תניא מבי גמלי ומעירי הא, ופרקי: והא אמר רבי יהונן משום רבי שמעון בן
5 יהורזק שאם שהה כרי לגמור את כולה חודר
6 לראשו יצא, וכן דריתיה אל דרביה. ומנהיגא
7 כותיה – שמע מנה הלכתא כותיה. ומכאן
8 סומך רבי יצחק כשעמדו "באמר ריבי" שמעון
9 עד שיאמר עם הצבא "קדושה" רברבי ראמן
10 יחא שמיה רבא. **שקידש** אחיז את אחותה
11 – דרוקא קודש אומרים לו המתן מלישא. דכין
12 דאנע עניין אלא אחסה בראה שנישא אחת
13 וקודתו. אבל אם נשאה – אשתו נגזרה וחיזא ויין
14 צריך להמתין, ודא פקע וזקה לגמרי. ודוקא קודש
15 אחיז נפילה, אבל קודם נפילה, שלא הייתה אחת
16 וקודתו שקודשין אין אומרים לו "מתוך",
17 שהיא לא הייתה שום זיקה בעולם. ושנאנא דרבי
18 יהודה משום דסבר יש זיקה.
19 **תפלוגין** אין צריכין שרטוט – פירש רבנו
20 דבן הלכה.
21 **קנקנתום** תרתא דראושניא – פירש
22 הקנקנתום: **אראמיטיא, וקשיא
23 דאם כן, יחא אסור להטיל אראמיטי לטוך דהיין
24 אלא שנוע מינה דקנקנתום לא יחי אראמיטי.
25 דחיז בני שמעיה דהום, דרפשי מעטא דקנקנתום
26 אסור משום דכתיב (במדבר ה) וכתב מונה גבי
27 סוטה כתב שיכול למחות. וחיז שיש בן קנקנתום
28 אינו יכול למחות, ואם כן שמע מינה דקנקנתום
29 לאו יחי אראמיטי, שהרי בכל יום אינו טמילין
30 אראמיטי לטוך דהיין שלע, ואפילו הכי בחמתין
31 ליה שפיר. ונראה כדפירש רבנו שמואל בן מאיר
32 בעירובין (י"א ט"ז) ודקנקנתום היינו
33 **ויסורילי. ונתי דאראמיטי דהום שתיקא דידקה.
34 מכל מקום יש לומר שמשחרת כששוחקים אחת
35 הדיק והדיק

1 מירוסין – למפרע. כמו "סרט את המקרא הדרשה" וכן "יצא מותרין או מסורס" (נהר
2 כת א), הדיש ליהודיא – במוקם שהיחיד ממחיר ורביס מקילין, שומרת יבם – מצפה
3 לייבמה. ומצדה בגדול ליבם, כא אחו מן האחין וקודש את אחותה שלי יבמה אחי שנפלה
4 היבמה לפניה. ואמרין, אפילו או חמתן – מלבבטה. עד שיעשה אחי תפול מצעת –
5 ביבמהו, או להחליז או ליבם, אבל בעד היבמה
6 לפני כולן לחליז או ליבם – וחיז היא לכל
7 אחת באשתו על ידי זיקה יבום, ואסור באחותה
8 משום אחות אשה. דקסברי: יש זיקה אפילו
9 בתרי, וכל כסן בחד, ופליגי רבני עליה, ואמרי:
10 דחיל ושני אחיה הן – אין זיקתו מיוחדת
11 לחיות מטילה על אחיז מוח לזיות באשתו,
12 ומותר באחותה. השמישי – דילג בה הסופר
13 פסוק אחי, וקראן הקורא. כמותרותן המתרגם
14 על פה. תרי = ער, אחותי סברא – דבר
15 הבא מבטת הלב. דקא מסדר פסוקא – על פה
16 וכתב ליה. וקתני יצא על ידי זיקתא אחי
17 סידור הלכה דכריב האסור בילול – צריך
18 לקרות, ופליגי בה תנאי במתניוחן מדיחין קורא
19 אוס את מגילה ויצא בה ידי חובתו. רבי
20 מאיר אומרי: מילה, רבי יהודה אומרי: מאש
21 יהודי. דנחנא עבילא קפי – ומעתק ממנה.
22 מסיע ליה לרבה – מתניוחין דקתני יצא, וליכא
23 לאוקמה אלא במעתק מן הכתב, מסיע ליה
24 לרבה. דלפא אריטישי ליה – לעולם מותר
25 לבכות בלא העתק, ומתניוחן – דאחריתי ליה
26 מגילה ומעתק ממנה. ואיצטרך לאשמעינן
27 דחיכא ומעתק ממנה, אם כוון בלו – יצא
28 התיעף עיניך בו ואינו – אם תכפל עיניך
29 ממנה יהי אחי משתבחב מןך בחדף עין, רבי
30 כי תבי – מוכר תפילין חוד, כדאמרינן בבבא
31 מציעא (כט, ב): תפילין דבי רב חבו שכידו.
32 והלכתא בו – כך הלכה למשה סניני. שיעס
33 ירטיש – שגורח בפי הכל. כמא – ונדון בלשון
34 קודש *אראמיטיז בלעו. סקרתא – צבע
35 אדום שצבעין בו תרסיסין. קומא – שרף אילן,
רחח

26 **הציה** עם הצבור, ואחר כך אקרא הציה" אלא קורא אותה מתחילתה ועד סופה. "מתחננים
27 יצא." ה"ב דמי מתחננים? אמר רב אשי: גם ולא ניס תיר ולא תיר, דקרו ליה ועני, ולא ידע לאהדורי סברא, וכו' מדקרו ליה מדקבר.
28 **היה** פותחה דתורה מניה, אם פונו לבו יצא." ה"ב דמי? אי דקא מסדר פסוקא פסוקא וכתב לה, כי פונו לבו מאי חיי? על פה
29 הוא! אלא דכתב פסוקא פסוקא קרי ליה. ומי יצא? והאמר רבי הלבו אמר רב חתני אמר רבי: הלכה דקדברי האומרי כולה.
30 ואפילו למאן דאמר מ"איש יהודי" צריכה שתהיה כהובכה כולה. אלא דמנחה מגילה קפויח, וקרי לה מינה פסוקא פסוקא וכתב לה.
31 למה מסיע ליה לרבה בר בר חנה, דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהונן: אסור לכתוב את אחת שלא מן התקב? דלמא דאתרמי
32 ליה אתרמינו. גופא, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהונן: אסור לכתוב את אחת שלא מן התקב. מיתוכי, אמר רבי שמעון בן
33 אלעאי: משעה דברי מאיר שהלך לעבר שנה בעסקאי ולא היתה שם מגילה וכתבא מלבו וקרא! אמר רבי אבהו: שאני רבי מאיר
34 דמקאים ביה "ועפעפוד ישרו נגוד". אמר ליה רמי בר חמא לרבי ירמיה מופתי: מאי "ועפעפוד ישרו נגוד"? אמר לו: אלא דברי
35 תורה דכתיב בהו "התעוף עיניך בו ואיננו". ואפילו הכי מושריין הן אצל רבי מאיר. רב הסדא אשפתיא רב הנגאל דהוה כתב ספרים
36 שלא מן התקב. אמר ליה: ראויה לך התורה פולה להכתב על פיה, אלא בר אמרו תקבום: אסור לכתוב אחת שלא מן התקב.
37 מדקאמר לך התורה פולה ראויה שתיכתב על פיה, מפלל דמישריין הן אצלוי, והא רבי מאיר קתב! לשתת הדיקין שאני. אפי שא
38 לרבי בר רבון למכתב תפילין ומזוזות שלא מן התקב. כמא? כי האי תנא. ותינאי רבי ירמיה אומר משום רבינו: תפילין ומזוזות נכתבות
39 שלא מן התקב, ואין צריכות שרטוט. והלכתא: תפילין אין צריכין שרטוט, מזוזות צריכין שרטוט. אידו ואידו נכתבות שלא מן התקב.
40 מאי מעיקא? מינרם גריסין. "היתה כתובה פסם, כו' ס - סמא. סקרא" – אמר רבה בר בר חנה: סקרתא שמה. קומום - קומא.
"קנקנתום"

מגילת הקורא למפרע – פרק שני דף יט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – טשיינדיץ" קלט קרש"י

1 הריא ראשכ"פ – סס שזעבטן בו מעילם קרמין. קרמין. בנים, ולא עפין – ומשבר
2 בעפעים, שקרין ז'ל"ט. מחאק – עם עשבים עשוי על ידי רבך, משנה בן עיר – שזמנו
3 בארבעה עשר – שחלך לברך – שזמנו בחומשה עשר, אם עתיד לחזור – מפרש בגמרא.
4 קורא במקום – כחובת מקומה, בן כרך בארבעה עשר, בן כרך בחומשה עשר. גמרא לא

5 שו – דבר כריך שהלך לעיר עתיד לחזור
6 למקומו קרא בחומשה עשר ולא בארבעה עשר.
7 אלא עשיתי לחזור בליל ארבעה עשר – אם
8 קודם עמוד השחר יצא מן העיר, הוא דקתה
9 שאינו צריך לקרות עתה בליל ארבעה עשר.
10 אף על פי שעדתי שם, הואיל וביום לא יהיה שם
11 אן אה לחזור, פירו בן יומא. אבל אין עתיד –
12 לגאט משם בלילה, הדשאא הוי פרוה לאוהו
13 זימ אף על פי שעדתי לחזור, למחר ליום ואחרו
14 וקא על פירוהו, עתה עתה עתה בליל ארבעה
15 עשר בין בארבעה עשר. והוא הדין לכל עוד
16 שהלך לברך, אם עתיד לחזור בליל חמשה
17 עשר, שלא יאזע ביום חמשה עשר – לא הוי
18 מפק לימנו, וקורא בארבעה עשר בחובת מקומו
19 ואף על פי שהוא בכרך, אבל אין עתיד לחזור
20 בליל חמשה עשר – אין צריך לקרואה
21 בארבעה עשר, ומעתיק וקורא עתה, אף על פי
22 שסופו לחזור לאחר זמן. מנא ליה – דמשום
23 שהוא יומא חשיב כחורבנו, בן כפר – שהיה
24 וקרא לעיר הבנייה, ואחר כך הלך לעיר, כל
25 שם ליל ארבעה עשר. בין כך ובין כך – אפילו
26 עתיד לחזור ולבנות משם קודם חמשה – קרא
27 עתה בלילה, עתה עתה עתה בליל חמשה
28 תפריים ומנע בארבעה עשר, בין כפרים בין
29 עיריות, ורבה הוא דאקילו עליהו לתקדים ליום
30 הבנייה, והני מילי – דאקילו עליהו דאין צריך
31 לחזור ולקרות בארבעה עשר – כיון שיהיה
32 בכפר, מאחר דהריבים אהלא – גיול המלך
33 וכו'. כל תוקף – ליקים אגרת הפריים על תוקף
34 הקפידי להחיות, תוקפא של משהושי –
35 ומתחילה היא מדברת בתוקפה, עד סופה ומה
36 ראו ככה – ומגילה נכתבת ונקראת
37 לדודע ליהודים מה ראו באותו הזמן עששו מה
38 עששו, ומפרש "על ככה" עשו, ולפרש מה הגיע
39 על הערשים. אפ"ה ספר – וינכתב ספרי,
40 שאם תפרה בחושי פשתן פסולת – דאיכא
41 למאן דאמר במסכת מכות (א, א) ספר תורה
42 שפתרו בפשתן פסולת, ונקראת אגרת – לומר
43 שאנה ממורה כספיה, שיהו פשוטשין – שהא
44 הא תפר עד מקום פירת גידי הממנו ועד
45 הגיד השני, ועד השני לשליש כמבשליש לסוף
46 התפר. החבטה בין הבתובים – ספרים שהיו
47 בימי החבטה כולן בגליון, כספר תורה שלנו.
48 לא יצא – דבענין אגרת לעצמה, דמפרסם
49 ניסא ספר, רבי קוראה בין הבתובים ראה קורא
50 במקרא, או מתיחא או מיתירא – ארבעה
51 משאר הקלפים למעלה או למטה, או קטרד
52 מקו, ויש לה דובר לעצמה.

1 ד"יתר"א המלח וקמיה ולא עפין – קשיא: אם בן הדין בחובת על קלפיה שלנו, דלא
2 עפיעי, ספר תורה והפלין ומגילה: היתרין רבינו: מה שהדין שאנו נותנין בקלפים
3 שלנו מהני בעפעים, והו"ע: דברק שני דניטין (י"א) אמר דבלא עפין עבול להדיק, ושלתו
4 אין יבול להדיק: על הלבן, על הספר וכו' – פירו רבינו חם: שהיו יבול להדיק דיו גמור,
5 אבל על עפעים לא הוי דיו יבול, משמע פרק שני
6 דניטין (שם) הניחא: בכל תובין ביוז ובסם
7 ומסיק: בכל דבר של קיימא, ומסיק, לאתווי מאי
8 ומסיק: פירו דהא רבי דניטין רבי דייא כחבו נמי
9 טריא ועצא כשר, ומדאעתיך לאתווי עפעא
10 מרוביאי בתר דהני דיו, שני מענה דיעיק דיו לא
11 הוי מעפעא, ומטעם זה רצה לפסול ספר תורה
12 החבטה מדיו של עפעים, והאשכנזים השיבו לו
13 דהשם מייק ביום ששורו בין עפעים, אבל אותו
14 חתום מייק ומעפעם – ודאי יתא כחבו, ודמ"א ראה
15 דאיתו שלנו הוי עיקר, דהו"ע: כדמשמע פרק "כל
16 הדי" (נדח גא) דרבי אמר מפל קרואה דריותא
17 ובדיק, פירוש: ומשבר תחובה של דיו ובדיק ביה
18 דם שחרו, ובאותו שלנו שייך שבריה לאי באותו
19 של עפעים, בן כפר שהלך עתה לברך בין כך
20 קרא עתה – פירוש רש"י: הוא על פי שקרא כבר
21 ליום הבנייה, וקשיא: למה חזור וקרא שני
22 פעמים? ומכל מקום נראה דרשפי פירש רש"י,
23 דכיון שרעה בעיני בלילה – נעשה כבוד העיר, ואף
24 על פי שעתיד לחזור – אבל בארבעה עשר, ואף על
25 פי שקרא ביום הבנייה, דהא דארמינן כפריים
26 מקיימים ליום הבנייה כדי שישפיקו מימם ומזון
27 לאחיהם שכברסיים ופטורים מגמילה – היינו
28 דווקא כשאיום שזדים שם בליל ארבעה עשר,
29 אלא ביום ארבעה עשר באיום שם, אבל כשהשמים
30 שם בליל ארבעה עשר – ודאי יבום בבני העיר,
31 אף על פי שקרא כבר.

1 "מקנתו" – תרתא דאשכפ"י, ד"יתר"א – דמילתא
2 וקמיה ולא עפין, "יוד" – מ"הקא, "עד שתתא פתובה
3 ואשוריה", דתתובי: "מכתבם וכוונתם", "על הספר
4 וכו'". מ"לן? אה"א "פתיבה" "פתיבה", פתיב הכא:
5 "וחכתב אסתר המלכה", "וחתיב וכו'": "ויאמר להם
6 ברוך מפי יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כתב
7 על הספר בדין". משנה בן עיר שהלך לברך וכן
8 ברוך שהלך לעיר, אם עתיד לחזור למקומו קורא
9 במקומו; ואם לאו, קורא עתה, ומתיקן קורא אדם
10 את המגילה ויצא בה דין חובתו? רבי מאיר אומר:
11 בוקלה. רבי יהודה אומר: מ"איש יהודי". רבי יוסי
12 אומר: מ"אחר הדברים האלה". גמרא ע"ה רבא:
13 לא שני אלא עשיתי לחזור ארבעה עשר, אבל
14 אין עתיד לחזור בליל ארבעה עשר קורא עתה, אמר
15 רבא: מנא אמינא לה? דתתובי: "על בן היהודים
16 הפריים החשובים בערי הפרוות", מפריי פתיב:
17 "היהודים הפרויים", למה לי למיכתב "החשובים בערי
18 הפרוות"? הא קא משמע לן: פירו בן יומא, וקרא פירו.
19 אשכנזי פרוה, מוקף מנא לן? סגרא הוא, מפרשו בן
20 וימו קריי פרוה, מוקף בן יומא קריי מוקף, ואמר רבא:
21 בן כפר, שהלך לעיר, רב בן יבין בן קורא עתה ומה
22 מאי שמעא? רבי בבני העיר בעי למקרי, ויבין אהו
23 דאקילו על הפריים כדי שישפיקו מימם ויזון לאחיהם
24 ששכרבו, הני מילי – כי איתיה ברוכתיה, אבל כי
25 איתיה בעיר כבני עיר בעי למקרי, איתיה אביו: בן
26 ברוך שהלך לעיר בין כך ובין כך קורא במקומו, בן
27 ברוך סלקא דעתך? פאם עתיד לחזור תליא מילתא!
28 אלא לאו בן כפר? ולא תרצה מתרצת? תני: קורא
29 עתה, "מתיקן קורא אדם את המגילה וכו'". תניא
30 רבי שמעון בן יוחאי אומר: מ"בלילה ההוא", אמר רבי יוחנן: ויבין, מקרא אחד דרשנו:
31 "וחכתב אסתר המלכה ויודידי את כל תקף", מנא דאמר פולה – תוקפא של
32 אחשוורוש, ומנא דאמר מ"איש יהודי" – תוקפא של מרדכי, ומנא דאמר מ"אחר הדברים
33 האלה" – תוקפא של המן, ומנא דאמר מ"בלילה ההוא" תוקפא של גס, רב הונא אמר: מ"הקא:
34 "ומה ראו על כבה ומה הגיע אליהם" מנא דאמר פולה – מה ראה אחשוורוש ששמתמש
35 בפלטים של בית המקדש, "על כבה" – משום דחשיב שמעון שנינו ולא אפרוק, "ומה הגיע
36 אליהם" דקטל ושתי, ומנא דאמר מ"איש יהודי" – מה ראה מרדכי דאיבני בהמן? "על
37 כבה" דשני נפשיה עבודה זרה, "ומה הגיע אליהם" – דאתרחיש ניסא, ומנא דאמר מ"אחר
38 הדברים האלה" – מה ראה המן שנתקא בכל היהודים? "על כבה" – משום ד"מרדכי אל
39 ידוע ולא ישמתה", "ומה הגיע אליהם" – "ותלו אותו ואת בניו על העיץ", ומנא דאמר
40 מ"בלילה ההוא" – מה ראה אחשוורוש להביא את ספר התכונות? "על כבה" – דומימיה אסתר המן בהדיה, "ומה הגיע אליהם"?
41 דאתרחיש ניסא, אמר רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: להכה ברגלי האומר פולה, ואפילו למאן דאמר מ"איש יהודי"
42 איכיה שתתא פתובה פולה, ואמר רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: מגילה נקראת "ספר", ונקראת "אגרת", נקראת
43 "ספר" – שאם תפרה בחושי פשתן פסולה, ונקראת "אגרת" – שאם הפיל בה שלשה חושי גידיו כשרה, אמר רב נחמן, ובלבד שיהיו
44 משולשין, אמר רב יהודה אמר שמואל: תקורא במגילה תפובה בין תפובה לא יצא, אמר רבא: לא אמרן אלא דלא מחספרא
45 ומיתירא פורתא, אבל מחספרא ומיתירא פורתא לית לן בה, לוי בר שמואל תהא קא קרי קפויה רב יהודה במגילה
החבטה

שור

1 **שׁוֹרֵר** התפר הלכה למשה סיני - נראה דאף במגילה ובשאר ספרים בענין שׁוֹרֵר התפר,
2 כיון דרעמא דהוּי כדוּי שלא יקרע.
3 **חׁוּזִין** מורש - סתם דהוּי אינו שומע ואינו מדובר, אבל חיש הדבא מדבר הוא. מוקדו
4 המגילה, ופקח הוא לכל בריו דעון מדבר זה שערץ שישמעה לאנוני.
5 **וּרְבִי** יחודה מכשיר - קשה באיך טקן מירד?
6 אי בלא תיעי לחיזון - מאי טעמא דרבי?
7 יחודה דמכשיר? הוא אמרין בסוף פרק בתרא
8 דראש השנה (ט"א) כל שאני מתיבי ברבי אין
9 מוציא אחרים די תרובין, ואי תיעי לחיזון - מאי
10 טעמא דרבנן דפסלי? והלא כל האחרים נמי אי
11 חייבין אלא מדרבנן ואם כן קשיא: אמאי לא
12 אמרנן דאתי דרבנן ומפיק דרבנן? דכדי נמי
13 אמרין פרק "מי שמתר" בירוכא ב"ב וכו'
14 מפרך לאביי אף על פי שדוא קטן, ויראב בברכתה.
15 ומיך לה תתם כגון שאכל האב כותי או כביעה
16 דהוי שיעורא דרבנן, ואתי קטן שחיבו דרבנן.
17 ומפיק האב שלא אבל אלא שיערא דרבנן.
18 ואמאי לא אמרין בן במגילה וכו' בפרק לולב
19 הגדול? (סוכה לח"ב ושם) דאמרן אף קטן מוציא
20 בקריאת הללו וענין אחריי מה שזן אומרם מאי
21 שזן מברכת חזון? וש לומר? דלעולם מירי
22 בקטן שחינו לחיזון, ואפילו הכי פסלו רבנן.
23 משום דמגילה ליבא חיובא אפילו בגדולים אלא
24 מדרבנן, ומקטן אין מתיבי אלא מדרבנן אפילו
25 בשאר מצות, ובגדול ליבא אלא חד דרבנן
26 במגילה, שחיי בשאר מצות הוא חיוב דאורייתא,
27 ולא אתי תירי דרבנן ומפיק חד דרבנן. אבל הדוא
28 דברכת המזון מירי שהקטן אבל כדוּי שביעה דהוּי
29 חיובא דאורייתא, וליבא אלא חד דרבנן, ומפיק
30 האב שלא אבל אלא שיעורא דרבנן, ובגמל מקטן
31 קשיא, אמרין דהוּי ששת רוב ויסק מיקטן
32 אנדאחא לילילי פסידים ומוציאן האחרים, משום
33 דסברי מצה בוקן הוה דרבנן, ולפי מה שפירשי
34 קשה היכי אתו אינוו דהוּי תירי דרבנן, דהא סומא
35 פטור מלומר האנדה, ומפיק האחרים החייבים
36 מדיא דרבנן, וליבא כדוּי אלא חד דרבנן? ויש
37 לומר: דרעמא ערף מקטן, שחיי תרתיבי כבר
38 מדאורייתא, מה שזן כן בקטן.
39 **וּדְלָמָא** רבי יחודה הוא - משום דפסיקיהם
40 כדרי יחודה, ודיק לאוקמי במתניתין
41 כותיה.
42 **אֵלָא** את דהניא לא יברך אדם ברבת המזון
43 בלבד - קשיא: היכי מדמתין ברבת המזון
44 לקריאת שמע? שמעו במגילה איבא למינן
45 דסבר כמאן דאמר דרין בקריאת שמע השמעת
46 אנון, וסבר דתקנו רבנן מגילה בעין דאורייתא.
47 אבל ברבת המזון דהוּי דאורייתא ולא כתיב ביה
48 שמע, מנקל לן ביה דערץ שישמעה לאנוני וש
49 לומר: דקס ליה דרעמינן ברבת המזון מקריאת
50 שמע.

1 ופחו לה אמוחא - לאחר שאמר שמעו זו הבה על קודקד. כלומר, סתר מקצתה,
2 ואמר: לא אמרו אלא בעבור. שׁוֹרֵר התפר - כשתופרן ידעוה על ספר תורה לחברן
3 יחור, משריזין בתפר למעלה ולמטה. ופחו לה אמוחא - לאחר שבמנוח הבה על מוחה
4 כלומר חור וסתר, ואמר: לאו הלהב למשה משה הוא, אלא שבמנוח אמרו. רבי שלא
5 יקרע - שאם אינו משׁוֹרֵר מוקדו בחוקה כשדוא
6 כשהוא לספר תורה, והוא יקרע. אבל עשׂוּי,
7 כשהוא מדקדק בבח ומתחיל להרדוב ורועה
8 להקדקע - מונע מלדקדק יחור. מפרה שעשׂו
9 בה משה - כשעבר הקדוש ברוך הוא לפניו,
10 שנאמר "ושמתרן בקרית הצור" (שמות לג),
11 ואליהו אף הוא עמד באותה מערה ועבר
12 הקדוש ברוך הוא לפניו, שנאמר "ויבא שם אל
13 המערה וגו' ואמר צא ועמדת ברוך וגו' ונתן ה'
14 עבר וגו' (מלכים א' יט). מתם דקריקת - שלנא
15 שהיא דקה ותופרין בה סדקי בגדים, ויש מהז
16 אחרת גסה, שנקראת מחט לש שקאן, אלילי
17 נקשרי בה נקב - כפי מהז, כשעבר עליהן
18 שהיה ברוך הוא, כמו שנאמר ושחיתו כפי
19 עלף עד עברי" (שמות לג). דקדוקי תורה -
20 רביזין אתון וגמין, מישטיין אבין ודקין. דקדוקי
21 סופרים - שדקדוקי הארונים מלשון משנת
22 דראשונים, לא יצא - דיעבד הוא. ומכאן -
23 דחזין מורש דקאמר מתניתין אפילו בדיעבד
24 קאמר, ורבי יוסי היא דפסל בדיעבד. ולבתלה
25 הוא דלא - ובהא איבא למימר דאפילו רבי
26 יחודה מודה, דהא לא שעמנין ליה דפליג אלא
27 בדיעבד, כשיספא רבי יחודה - דקמני: רבי
28 יחודה מכשיר בקטן. לא רמי רישא לפסולה
29 ומפא לתבשרת לא גרסנן ליה, דלשנא תתיא
30 הוא. אלא הכי גרסנן: ורלבא רבי יחודה הוא
31 ותרי גונוי קטן, וחמורי מחמירי ב"ה הכל בשבין
32 לקיות את המגילה חזין מתיב שומח וקטן -
33 כדביאתא הוא כדביאתא, חרש לבתחלה
34 ושועה אפילו בדיעבד. כמה בדיים אמורים
35 בקטן שלא תיעי לחיזון - לחיזון מצות, כגון
36 כן חשע וכו' עשר, כדאמרין בימא בפרק בתרא
37 (פ"ב, א). במאי אוקימנא רבי יחודה -
38 ואשמע לן דכי אמר רבי יחודה בלא השמיע
39 לאנוני יצא - בדיעבד קאמר, ולא לבתחלה.
40 אלא את דהניא ב"ה תריס - ואף על פי שהוה
41 ערץ לברך, ואין אוניו שומעת הברכה שהוא
42 מוציא מפיו, אלא מאי - בעית למימר דרבי
43 יחודה דאמר בלא השמיע לאנוני יצא אפילו
44 לבתחלה, כי הכי תתיבס את רדבי יחודה
45 בריה דרבי שמעון בן פוי אליהו. היאי דקא
46 מייפליג בדיעבד - להודיען כדוּי רדבי יוסי.
47 אלא את דהניא ב"ה מני.
48 לעולם

1 אן, לבתחלה לא. אי רבי יוסי - בדיעבד נמי לא! ואם מאי? רבי יחודה ואפילו לבתחלה?
2 קלא הא דהניא: לא יברך אדם ברבת המזון בלבד, ולא יברך יצא, מני? לא רבי יחודה ולא
3 רבי יוסי. אי רבי יחודה - הוה יחודה. אי רבי יוסי - אפילו בדיעבד נמי לא!
4 לעולם

ולא

מגילת הקורא למפרע – פרק שני דף ב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שמינולין)"
 קמג רש"י תוספות

1 **ולא** טובלין ולא מנין אלא ביום – קשיא: דהתן במסכת פרה (פר"ק משנה י"א) אן
 2 טובלין האוב לבילה תמין ביום, אבל או עצמו טובל לבילה תמין עליו ביום, הבא
 3 אמרנון דצ"ר לטבול ביום ופירש רבנו תם: דשתי טבילות הן, אחת לטבול ביום ולכל
 4 ההואה, ואותה היא לבילה, כדתנן במסכת יבמות (מו"ג), ואות לכל ההואה, והיינו היא
 5 ודבבא בקי"א, והוא היא ביממא, ואן בני
 6 למפני פרק שני דברכות (ז"ט) דאיבא טבילה
 7 לפני ההואה, דקאמרין: מה אבותיכם לא נבטו
 8 לברייתא אלא בגבילה וברצאת דמימ
 9 הרצאת דמימ נפקא לן מליודוק את הדם
 10 וטבילה נפקא לן ממשו דגמירי דאן הואה בלא
 11 טבילה לפנייה כדי לקבל תהואה, והיא פרה
 12 במקום אותה הואה עמדה, ואם בן צריך טבילה
 13 לפנייה, וגם צריך טבילה לאדרייה, הוא הספרי
 14 קתני: שאם הקדים טבילה לחאה – לא עשה
 15 ולא כלום. אלא: שיש טבילה לאחד הואה,
 16 כדמשמע תתם, ואחך קודם ההואה כדמשמע
 17 בכריתות וכבמה מקומות בגמרות, שמכיר
 18 טבילה לפני ההואה, ומכל מקום קשה, הבא
 19 באחך טבילה מיידי? אי בטבילה לפני ההואה,
 20 כדמשמע לישנא דנקט טובלן – בירשא אם בן
 21 הויה אפילו בגבילה, בדפריששת ואי מיידי אוחת
 22 שלאחר הואה – מאי איריא משום דאיבק
 23 להואה? תיסק ליה משום דהויה לאחד ההואה
 24 ואניה תפיל ביום ולמשטי לילת לאחד ההואה
 25 דהיינו ליל שמיני לא איצטרך, דבין דערב
 26 שבועי – פשיטא תמור לטבול בכל עת שירגה,
 27 וגם דש"י פירש בן, דמשבעי טבול
 28 לבילה, לכך נראה כפירוש רבנו יצחק בן אשר.
 29 במסכת פרה (שם) דהכי נקט טובלן אוחד בן
 30 מוין, והכי בני משמע דפרשלימי, ומייתי קרא
 31 דרשב"א תידי לחדש איתקש טבילה לחאה,
 32 והיינו טבילה אובו, ומייה קשה לריבוי יגהך, הוא
 33 אמר בשלחי מסכת יומא (תפת) חב אהוא וטבא
 34 ממ טבילתן ביום, רבי יסי אמרו: מן הגנהה
 35 ולמעלה לא יטבול, פירושי: אדר שהתפלל הפלח
 36 הגנהה, והפילת געילה יכל לא לחאה
 37 לבילה, ופשיטא דהיינו ביום שלאחד ההואה, דאי
 38 לפני ההואה היאך מותר לטבול ביום דבפרייה:
 39 אי משו טבילה במונה מנה – מכל מקום
 40 ההואה היא ששה, כדאמר פרק אלו דברים
 41 (פסחים ס"ה), והיא: יבול לעשות; ואם הפירש
 42 שהוה אתמולו ותכשו הוא טובל בשמיני – אין
 43 זו טבילה במונה, ולא היא? וכן דבפרייה וצ"ר
 44 לומר: שקילב ההואה מקטן, או בשנוג, או שעבר
 45 והוה. **דכתיב** וביום השמיני ימול – קשיא:
 46 דבפרק דרבי אליעזר אמר ר' לוי
 47 לא הביא? (שבת קל"ב ושם) דריש האי קרא,
 48 לומר אפילו בשבת, ומ"ן שנתת מימ' דריש ולא
 49 חייב, ותיבא דהם כותיה דרבי יוחנן ושי לומר –
 50 ברייתו – הוא אמינא דתמידי ביום נשוי למול את בנייה, אש משע לן "אוחר ולא" אי נימ למילה שלא במונה, ובמאן דאמר דנודעין בן ביום בין לבילה.
 51 **במי** שנת שומרת יום כגון יום וכו' – אי ילא טובלין דלעיל מיידי טבילות אדם – אתי שפיר, דבעי מאי שנא שחוכר בפני עצמה, אבל אי אירי בטבילות אוהב צריך לפרש הכי: מאי
 52 שנת שומרת יום כגון יום וכו' – אי ילא טובלין דלעיל מיידי טבילות אדם – אתי שפיר, דבעי מאי שנא שחוכר בפני עצמה, אבל אי אירי בטבילות אוהב צריך לפרש הכי: מאי
 53 שנת שחוכר שומרת יום, לומר שהיא ביום, מכל שאר יחידי טבילות.

1 לקולם רבי יודנה – ואפילו לכתחילה מבשיר, ומתניתין רבי יסי היא, ואפילו דיעבר
 2 לא. והאי – הדרום לכתחילה רבי יודנה, והאי – דברכת המוון, דריבא – משמו של
 3 רבי אלעזר בן עזריה אמר, שצריך להשמיע, והאי לישנא משמע לכתחילה, אבל דיעבר
 4 ינא, והשתא דאית ליה – אכלא דאמשעתא לא פלוגתא דרבי יודנה ורבי מאיר, אפילו
 5 תיבא רבי יודנה – ואמר בקריאת שמיני ינא,
 6 דיעבר – אין, לכתחילה – לא, ומתניתין ינא
 7 לכתחילה הוא דפסלה לדריש, ורבי יודנה היא,
 8 וחק דברכת המוון ינא רבי יודנה היא, דרשאי
 9 לך הא דיהודה בריה דרבי שמעון בן פי מנח, לא
 10 רבי יודנה ולא רבי יסי – רבי מאיר היא,
 11 דמשבר לכתחילה, מן המתר – רבי יהודה
 12 שקרית לפני הוא המתר את הקטן, ואין לך
 13 להביא ראייה ממנו, שדרי רבים חולקין עליו,
 14 **משנה** ולא טובלין – משניע שבועי לזב
 15 ולטמא מת אין אומרם משחשיכה בבניטא
 16 שבועי ראוי לטבול, אף על גב דלילה חילת
 17 יום היא – הכי דאס בעית, אבל משבעי היום
 18 מותר לטבול לבילה, ובגמרא ילין ליה לרובו,
 19 וכן שומרת יום כגון יום – בגמרא מפרש מאי
 20 שנת דנקט ליה תו באנפי הנפש, אתא תנא ליה
 21 "אי טובלך", דך גתן החפץ – שיצא מספק
 22 לילה, ויזיל קשיש בן – דמעלת השמיני ימנא
 23 הוא אכל לפני שאן הכל בקיאה בו עריכין
 24 להמתין עד עזת התומה, **ומ"א** כי קתני – רבי
 25 שתוא דנץ החמה אירום אקרייה שנה, וקאמר
 26 שיטא של יום ביום, ואיתקש טבילה – דכתיב
 27 בספיה "ורחץ גופו" והוא דחיי לזב וכה, ה"ב
 28 נדיבין – פשיטא מאי שנא שומרת יום כגון יום
 29 בו, שומרת יום כגון יום – לאחד כשלש שבוע
 30 ימי נדה נכנסין עשר יום הקריין יום דבה, שאם
 31 תראה בן כנסן שלשה ימים רצופין – חרי היא בלו
 32 ושענה ספירת שבועה וקרבן, ואם תראה יום
 33 אחד – שומרת יום למורת וטובלת, ומקרא
 34 ילין ליה בחרות כתיב, ומייתי לה בשמעתא
 35 בתרייתא דמסכת נדה, תידי – דך ראיח של
 36 זבה כראיה ראשונה של זב, ואתקש לבעל
 37 קרי, דכתיב "זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו
 38 שבת ורע", וזוהי זבה כתיב הבא, והיינו ראיח
 39 ראשונה, ראיח אשר מנט שבת ורע" – היי
 40 בעל קרי, משום דכתיב יהיה נדיבין – "דע" ודע
 41 זוב טומאה כמשכב נדה יהיה לך, דך קרא
 42 בראיית שומרת יום כגון יום קאי, מרובי "כל
 43 ימי דרשין לך במסכת נדה (ע"א), ואמרין
 44 תתם: "יהיה לך" – מלמד שסותרת אחד לאחר,
 45 קצת מנת המותר, הלכך, לבילה מידת הטבול
 46 דעברה קצת שימור.
 7 **לקולם רבי יודנה, ואפילו לכתחילה, ולא קשיא: הוא**
 8 **יודנה והא דרבייה, דתינא, רבי יודנה אומר משום**
 9 **רבי אלעזר בן עזריה: הקורא את שמע צריך שישמע**
 10 **לאזנו, שינאמר: "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"**
 11 **- השמע לאזנך מה שאמרת מוציא מפיו, רבי מאיר**
 12 **אומר: "אשר אנכי מצורך היום על לבך" - אחר**
 13 **ביום הלכ הן הן הדברים, השתא דאית ליה, והא**
 14 **אפילו תימא רבי יודנה כרביה סבורא ליה, והא**
 15 **דתינא יודנה בריה דרבי שמעון בן פי רבי מאיר היא,**
 16 **"רבי יודנה מקשר בקטן" תניא, אמר רבי יודנה:**
 17 **קטן הייתי וקרייתיה למעלה כרבי מרפון קתני בלוד,**
 18 **אמר לו: אין מביאים ראייה מן הקטן, תניא, אמר**
 19 **רבי יודנה: קטן הייתי וקרייתיה למעלה כרבי יודנה, אמרו**
 20 **לו: אין מביאים ראייה מן הפתיה, ולמרו ליה: אין**
 21 **מביאים ראייה מן הקטן! תנא ועוד קאמרו ליה, תנא**
 22 **קטן הייתי, ועוד: אפילו גדול הייתי, אין מביאים ראייה**
 23 **מן הפתיה, משנה אין קורין את המעילה, ולא מלין**
 24 **ולא טובלין ולא מוין, וכן שומרת יום כגון יום,**
 25 **לא הטבול עד שתקן החפיה, וכוף שעשו משעלה**
 26 **עמוד השחר פשה, גמרא אמרו קרא: "ולא תמא"**
 27 **הואה נפרים ונעשים" - ביום - אין, בפילה - לא,**
 28 **למאן דהיינו ויתבא דרבי יהושע בן לוי, דאמר**
 29 **רבי יהושע בן לוי: תיב אדם לקרות את המעילה**
 30 **בלילה ולשנתה ביום? כי קתני - אדיום, "ולא מלין**
 31 **וכו'" דכתיב: "ביום השמיני ימול" ו"לא טובלין**
 32 **ולא מוין וכו'", דכתיב: "והיה הקורר על הפתיה**
 33 **ביום השביעי", ואיתקש טבילה לחיה, "וכן שומרת**
 34 **בשמיני: מאי שנא שומרת יום כגון יום כפל תיבי**
 35 **טבילות? איצטרך, סלקא דעתך אמינא מיהו כראיה**
 36 **ראשונה של זב, ורייה ראשונה של זב איתקש לבעל**
 37 **קרי, דכתיב: "זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו**
 38 **שבת ורע" מה פעל קרי טובל ביום - האי נמי**
 39 **למבול ביומיה, והא ביומא לא קצי טבילה, דכתיב: "כל ימי זוכה במשכב נדה יהיה יתרה**
 40 **לך" - בלילא יהיה לעביר מקצת שימור, ותטבול. אי דשמיני ספירה,**

אמר רבי לעזר, נשים חייבות בקרחה. מה טעמא? (דברים יד) פי עם קדוש אתה לה' אלהיך. אהד אנשים ואחד נשים מה מקיים רבי לעזר? בנים, בשעה שישראל עושין רצונו של הקדוש ברוך הוא קרואים בנים. ובשעה שאין ישראל עושין רצונו של הקדוש ברוך הוא אינן קרוין בנים.

רב מפקד לאילין דבי רב אתי רב המנונא מפקד להבריאי פקדון לנשיכון, כד הוויין קיימין על מיתניא דלא ליהוויין מתלשן בשעריהון שלא ובואו לדי קרחה.

עד כמה היא קרחה? אית תניי תני: כל שהוא. ואית תניי תני: בנרים. מאן דמר כל שהוא, ממשמע קרחה כל שהוא. מ"ד בנרים? נאמר כאן קרחה, ונאמר להלן קרחה מה קרחה האמורה להלן בנרים אף כאן בנרים.

רבי יוסי בר מפל: בהנת מותרת לצאת הוצה לארץ. מאי טעמא? אמור אל הכהנים. לא אל הכהנות. דלא בן מה אנו אמרין הואיל והיא בכלל גזירה לא תצא. אם אומר את בן נמצאת דוחה פרשת סמאות!

וכהו מניה ידו תחתיה ומניפה אין הדבר פאור? מביא מפה.

ואינו הוציץ? מביא כהן וכן. ואפילו תימר כהן ילד, אין יצר הרע מצוי לשעה.

תני רבי חייה: מצוי, סומה גידמת – שני כהנים מגיפין על ידיה.

הלכה ח' מתני' כל מצוה שאינה תלויה בארץ נוהגת בארץ ובחוצה לארץ, וכל שהיא תלויה בארץ, אינה נוהגת אלא בארץ. חוץ מן הערלה והכלאים. רבי אליעזר אומר אף החדש.

גמרא כתיב (דברים יב) אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות. בארץ אתם חייבין לעשות אין אתם חייבין בחוצה לארץ. אדיין אנו אומרים, מצות התלויות בארץ אינן נהוגות אלא בארץ. יכול אפילו מצות שאינן תלויות בארץ לא יהו נהוגות אלא בארץ? תלמוד לומר (שם יא) השמרו לכם בן ופתח לבבכם וחרה אף ח' וגו' ושמרתם את דברי אלה

[דף כ"ב ע"א]

אפילו גולים. ושמרתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם.

מה אית לדך? בגזון תפילין ות"ת מה תפילין ות"ת שאינן תלויות בארץ נוהגין בארץ ובחוצה לארץ, אף כל דבר שאינו תלוי בארץ והא נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ.

מעתה משננאלו יהו פטורין? פתיב (נחמיה ד) ויעשו כל הקהל השבים וגו' עד מימי ישוע. ולמה ישוע? הילל בריה דרבי שמואל בר נחמן אמר, פגם הכתוב כבוד צדיק בקרב מפני כבוד צדיק בשעתו. הקיש ביאתן בימי יוסי ורבי יהושע. מה ביאתן בימי יהושע פטורין היו ונתחייבו אף ביאתן בימי יוסי פטורין היו ונתחייבו.

ממה נתחייבו? רבי יוסי בי רבי חנינה אמר מדבר תורה נתחייבו. הדיא היא דכתיב (דברים ל) והביאך ה' אללהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה. הקיש ירושתך לירושת אבותיך מה ירושת אבותיך מדבר תורה, אף ירושתך מדבר תורה.

והטבד והרפד מאבותיך פטורין היו ונתחייבו. ואתם פטורין הייתם ונתחייבתם. אבותיך לא היה עליהם עול מלכות, ואתם אף על פי שיש עליכם עול מלכות. אבותיך לא נתחייבו אלא לאחר י"ד שנה, שבע שביבשו ושבע שהולקו. אבל אתם ראשון ראשון קוננה ומתחייב.

אמר רבי אלעזר מאליהון קיבלו עליהן את המעשרות. מה טעמא? (נחמיה י) ובכל זאת אנהנו פרתים אמנה והותמים וגו'.

מה מקיים רבי לעזר (שם) ואת כבורי כקרינו וצאנינו? מפיון שקיבלו עליהן דברים שלא היו חייבין עליהם, אפילו דברים שהן חייבין העלה עליהם המקום באילו מאליהם קיבלו עליהם.

מה מקיים רבי יוסי בי רבי חנינה ובכל זאת אנהנו בורתים אמנה והותמים? מפיון שקיבלו עליהן בסבר פנים יפות, העלה עליהן המקום באילו מאליהן קיבלו עליהן את המעשרות.

מה מקיים רבי לעזר מאבותיך? פתר לה לעתיד לבוא. דאמר רבי חלבו שמעון בר בא בשם רבי יוחנן, אבותיך ירשו ארץ ז' עממים, ואתם עתידין לירש ארץ של עשר עממים. תלתי אחרנייתא אילין אינון (בראשית ו) את חניני, ואת חנני, ואת חקניני.

רבי יודה אמר: שלמאה, שכנייה, נכמייה. רבי שמעון אמר אסייא, ואסטמיה, ודרמשק. רבי לעזר בן יעקב אמר, אסייא וקרתנגנה ותורקי. רבי אומר, אדום ומואב וראשית בני עמון.

מאבותיך. אבותיך אף על פי שננאלו חזרו ונשתעבדו. אבל אתם, משאתם נגאלין עוד אין אתם משתעבדין. מה טעמא? (ירמיה ל) שאלו נא וראו אם ילד זכר. בשם שאין זכר יולד כד אתם משאתם נגאלין אין אתם משתעבדים.

חזין מן הערלה ומן הכלאים. רבי אליעזר אומר אף החדש. מה טעמא דרבי אליעזר? (ויקרא כג) בכל מושבותיכם בין בארץ בין בחוצה לארץ. מה מקיימין רבנן בכל מושבותיכם? בחדש שבו שיצא לחוצה לארץ.

רבי יונה בעא:

[דף כ"ב ע"ב]

ולמה לא תנינן אף החלה? אומר ליה רבי יוסי, לא תנינן אלא דברים שנוהגין בישראל ונוהגין בגוים וכלה נהגת בישראל ואינה נהגת בגוים. מה טעמא? (במדבר טו) ראשית ערסתיכם ולא של גוים.

הלכה ט' מתני' כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונחל את הארץ וכל שאינו עושה מצוה אחת, אין מטיבין לו ואין מאריכין את ימיו ואינו נחל את הארץ. וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרב ארץ אין זה מן היישוב. ותפחזיק בשלשתן, עליו הפתוב אומר (קהלת ד) ותחוט המשלש לא במהרה ינתק.

גמרא הא כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר פעושה מצוה! ואת אמרת אבן? אלא בן אבן קיימין בחוצה עשה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונחל את הארץ. והעובר עבירה אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין ימיו ואינו נחל את הארץ.

תמן תנינן (מכות דף כג) הא כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר פעושה מצוה! אומר רבי זעירה מי שבאת לידו ספק עבירה ולא עשה.

אמר רבי יוסי בי רבי בון מי שייחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו. מה אית לך? אומר רבי מר עוקבן, בגין כיבוד אב ואם.

אמר רבי מנא (תהלים קיט) אשרי תמימי דרך, ההלכים בתורת ה' כהולכים בתורת ה'.

אמר רבי אבון (שם) אף לא פעלו עולה בדרךיו הלכו בדרךיו הלכו.

אמר רבי יוסי בי רבי בון מה פתיב (שם א) אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים. מכיון שלא הלך בעצת רשעים כמי שקלף בעצת צדיקים.

דרש בן עזאי (קהלת י) זבובי מות יבאיש וביע שמן רוקח. אילו זבוב אהד שמת שמא אינו מבאיש שמן רוקח! וזה על ידי חטא אהד שקמא איבד כל זכויות שבגידו.

דרש רבי עקיבא (ישעיה ד) לכן הרהיבה שאול נפשה ופגעה פיה לבלתי חק. לבלתי חוקים אין בתיב באן, אלא לבלתי חק שאין בידו מצוה אחת שייסייע לו לכף זכות. הרי דאת אמר לעולם הבא, אבל בעולם הזה אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלאכים מלמדיו עליו חובה ומלאך אחד מלמד עליו זכות הקדוש ברוך הוא מכריעו לכף זכות. ומה טעם? (איוב לג) אם יש עליו מלאך מליין אחד מני אלה להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר.

אמר רבי יוחנן: אם שמעת דבר מרבי ליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי, נקב אנך באפרסם היוו ושמע. דאמר רבי יוחנן רבי ליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלאכים מלמדיו עליו חובה ומלאך אחד מלמד עליו זכות הקדוש ברוך הוא מכריעו לכף זכות.

ולא סוף דבר כל אותו המלאך, אלא אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה צדדין מאותו המלאך מלמדיו עליו חובה וצד אחד מאותו המלאך מלמד עליו זכות, הקדוש ברוך הוא מכריעו לכף זכות. מה טעם? אם יש עליו מלאך אחד מאלף אין בתיב, אלא אחד מני אלה מאלף לצדדין של אותו מלאך. מה בתיב בתרייהו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר.

[דף כ"ג ע"א]

פדעהו בייסורין מצאתי כפר. מצא בופר לעצמו.

הרי דאת אמר בעולם הזה. אבל לעולם הבא, רובו זכיות יורש גן עדן. רובו עבירות יורש גיהנם. היה מחציין? רבי יוסי בן חנינה אמר נושא גזון. רבי אבהו אמר נושא בתיב מה הקדוש ברוך הוא עושה? חומף אחד מחובותיו וזכיותיו מכריעות.

אמר רבי ליעזר (תהלים סב) ויך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ואין לית ליה את יהיב ליה מן דיך. היא דעתיה דרבי אלעזר דרבי אלעזר אמר, ורב חסד. מלמד שהוא מטה בלפי החסד.

רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק בעא (משלי יג) צדקה תצר תם דרף ורשעה תסלף תפאת. (שם) תפאים תרדף רעה ואת צדיקים ישלם טוב. (שמואל א ב) רגלי חסידו ישמר ורשעים בהשך ידמו וגו'. (משלי ג) אם ללצים הוא יליין ולענוים יתן חן כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. וכייגין סייגה ותריעין תריעה? וכיני סייגין סייגה ותריעין תריעה רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק, שומר את עצמו מן העבירה פעם ראשונה ושנייה ושלישית, מיכן והילך הקדוש ברוך הוא משמרו. מה טעמו? (איוב לג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם נגר.

אמר רבי זעירא, ובקחוד דלא יתוב ליה. (קהלת ד) ותחוט המשלש לא לעולם ינתק אין בתיב כאן, אלא לא במהרה ינתק. אין אמרתה עלוי, מיפסק הוא.

רבי חונה בשם רבי אבהו. תקדוש ברוד הוא – אין לפניו שכחה, הא מפני ישראל נעשה שוכח. מה מעמא? (מיכה ז) מי אל כמוך נשא עון ועבר על פשע. נשא בתיב. וכן דוד הוא אומר (תהלים פה) נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה.

הדרן עלה האשה נקנית

פרק ב

הלכה א' מתני' האיש מקדש בו ובשלוהו. והאשה מתקדשת בה ובשלוהה. האיש מקדש את בתו כשהיא נערה, בו ובשלוהו. האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו, התקדשי לי בזו, אם יש באחת מהן שנה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת בזו ובזו. אם יש בכולן שנה פרוטה מקודשת. היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שנה פרוטה.

גמרא מניין ששלוהו של אדם כמותו? אמר רבי לעזר (שמות יב) ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים. וכי כולן שוחטין אותו? והלא אחד הוא שהוא שוחט על ידי כולם! אלא מיכן ששלוהו של אדם כמותו.

ויידא אמר דא (שם) ויקחו להם איש שח לבית. אבת שח לבית וכי כולם היו לוקחין? והלא אחד הוא שהוא לוקח על ידי כולם! אלא מיכן ששלוהו של אדם כמותו.

אמר רבי יוסי: שנייא היא, שאדם שוחט פסחו של חברו שלא מדעתו!

[דף כ"ג ע"ב]

אין תימר אדם מפריש פסחו של חברו שלא מדעתו. לית יכיל דאמר רבי זעירא בשם רבי לעזר, אדם שוחט פסחו של חברו שלא מדעתו אבל אינו מפרישו שלא מדעתו.

בית שמאי אומרים: אין השליח עולה משם עד.

היך עבידא? שילח שנים. על דעתון דבית שמאי שליח ושני עדים. על דעתון דבית הלל שלשתן שולחין ושלישתן עדים.

אמר רבי אבון בר חייה, נראין דברים בשקידשה בשטר. אבל אם קידשה בכסף, נעשה כנוגע בעדות! אמר רבי יוסי, מכיון שהאמינתו התורה, אפילו קידשה בכסף אינו כנוגע בעדותו.

אמר רבי בא: אתא עובדא קומי רב, ועשה שליח עד.

חד בר נש אפקיד גרבוי גבי קרקפיא דהכריה וכפר ביה. אמר רבי פנחס אתא עובדא קומי רבי ירמיה ועשה שליח עד והייבו שבועה על ידי הכתף.

אית מתניתא אמרה: ששלוחו של אדם כמותו. ואית מתניתא אמרה: שאין שלוחו של אדם כמותו. ואם חמר ומירנו, ואם הפר יפר. הוינן סברין מימר שלוחו של אדם כמותו. אלא שמיעט הכתוב.

(ויקרא א) וסמו ידו ולא יד בנו, ולא יד עבדו, ולא יד שלוחו. הוינן סברין מימר ששלוחו של אדם כמותו אלא שמיעט הכתוב.

(שמות כא) ורצע אדניו את אזנו בפרצע. אדוניו ולא בנו. אדוניו ולא שלוחו. הוינן סברין מימר ששלוחו של אדם כמותו אלא שמיעט הכתוב.

אית תניי תני ורצע, לרבות את השליח.

עד דדון גרבי עקיבה גרבי ישמעאל? אדוניו כל שהוא בא מחמת אדוניו.

תמן תנינן (גיטין פרק ו) נערה הקאורסה, היא ואביה כזקבלין את גיטתה.

ריש לקיש אמר, כמחלוקת בגיטין פן מחלוקת בקידושין. אמר רבי יוחנן, הכל מודין בקידושין שאביה מקדשה. שאביה מקדשה ולא היא, מודה ריש לקיש בגישואין כך היא הגירסה. שלא הכל ממנה להשיא עצמה להפסיד מעשה ידיה על אביה.

על דעתיה דרבי יוחנן אין לה דעת אצל אביה ואינה עושה שליח.

על דעתיה דרשב"ל יש לה דעת אצל אביה, והיא עושה שליח.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן. האיש מקדש בו ובשלוחו והאשה מתקדשת בה ובשלוחה! פתר לה בגדולה.

והתנינן קמנה שאמרה התקבל לי גיטתי

[דף כ"ד ע"ב]

אתא רבי יוסי בי רבי בון קרב מתה בעלה יורשה.

קידשה שלא לדעת והכניסה שלא לדעת, מהו שתאכל בתרומה? שמואל אומר אוכלת. איתא חמי אילו קידשה לדעת וכןסה שלא לדעת שמואל אומר אינה אוכלת והכא הוא אומר אוכלת! שמואל עבד לה ביתומה.

מתניתא. התקדשי לי בתמרה זו. וכל מתני' בשאמרה אי איפשי בזו אלא בזו אי איפשי בזו אלא בזו. בזו ובזו ובזו. מאן תנא ווי"ז? רבי יודה. ברם קרבי מאיר – או בזו או בזו או בזו.

רבי ירמיה בשם רב: "התקדשי לי בסלע זו לאחר שלשים", אוכלת בתוך שלשים יום – הרי זו מקודשת. אוף רבי שמעון בן אלעזר מודה בה. מה בינה למלוה? מלוה לא ניתנה לשם קידושין, קידושין לכה ניתנו משעה ראשונה. והא תנינן היתה אוכלת ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שנה פרוטה. אמר רבי אלעזר, מעתה אפילו לא נשתיר שם שנה פרוטה תהא מקודשת! פתר לה על ראשה. ואין על ראשה ברא תנינן היתה אוכלת ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שנה פרוטה! אמר רבי אלעזר

[דף כ"ה ע"א]

דרבי שמעון בן אלעזר היא. דתני: התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך והלכה ומצאתו שננב או שאבד. אם נשתיר שם שנה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. במלוה שיש לי בידך, והלכה ומצאתה שננב או שאבדה, אפילו לא נשתיר שם שנה פרוטה מקודשת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר, מלוה בפקדון. אם נשתיר שם שנה פרוטה מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת. אמר רבי לעזר, אתיא דרבי שמעון בן אלעזר קרבי מאיר. כמה דרבי מאיר אמר כל המשנה מדעת הבגלים נקרא גוזלן. בן רבי שמעון בן אלעזר אמר הכא כל המשנה מדעת הבגלים נקרא גוזלן. דהוא פתר לה במלוה שהלוה אמר לו קח לי חטים ולקח לו שעורים.

וקשיא מקדשין בגזילה? רבי יוסי בעא ניהא אדם נותן שנה פרוטה על דינר. שפא נותן שנה פרוטה על שנה פרוטה! אית תני תני מקדשין בגזילה. ואית תני תני אין מקדשין בגזילה. אמר רבי מנא. מאן דאמר מקדשין בגזילה שהוא יכול להצילה מידו. מאן דאמר אין מקדשין בגזילה בגזילה שאינו יכול להוציאה מידו.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק מאן דאמר מקדשין בגזילה בגזילה שנתייאשו
הבעלים ממנה. ומאן דאמר אין מקדשין בגזילה בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן, מתניתא בשאמר לה בפקדון

[דף כ"ה ע"ב]

שיש לי בידך. אכל אמר לה בכל מה שהפקדתי בידך, אינה מקודשת עד שיהו פולן קיימין.

מה בינו למלוה? מלוה ניתנה להוציא. וזה לא ניתן להוציא.

והתנינן, היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שנה פרוטה. מעתה
אפילו נשתייר שם שנה פרוטה לא תהא מקודשת עד שיהו פולן קיימין! פתר לה על ראשה. ואין על
ראשה בדיא תנינן היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שנה פרוטה.

אמר רבי אבון לא פן סברנן מימר מאן תנא ווי"ן רבי יודה אמר רבי יוחנן דברי רבי יודה נכללין
בקרפן אחד. ונפרטין בשלשה קרפנות. כמה דהוא אמר תמן נכללין בקרפן אחד ונפרטין בשלשה
קרפנות פן הוא אמר הכא נכללין בקידוש אחד ונפרטין בשלשה קידושין.

"התקדשי לי בסלע זו" ואמרה: השליכה לים או לנהר – אינה מקודשת. תניהו לעני חרי זו מקודשת.
מכל מקום לא נכנס לתוך ידה בלום, הכא את אמר מקודשת, והכא את אמר אינה מקודשת? אמר
רבי אבהו בשם רבי יוחנן, רוצה היא מקודשת ותראה עושה טובה לעני.

אמר רבי פנחס: ואתיא או כרבי זעירא או כרבי אילא. דתני: אמר הוא אדם לפועל הילך דינר זה
אכול בו. הילך דינר זה שתה בו. אין חוששין על שברו לא משום שביעית. ולא משום מעשרות. ולא
משום יין נסך. אכל אם אמר לו: צא וקח לך כפר ואני נותן לך דמיו. צא וקח לך רביעית של יין ואני
נותן לך דמיה. חוששין על שברו משום שביעית ומשום מעשרות ומשום יין נסך. אמר רבי זעירא:
נעשה החנוני שלוחו של בעל הבית לזכות לפועל. אמר רבי הילא פועל זוכה לבעל הבית משל
החנוני והוזר זכה לעצמו

[דף כ"ז ע"א]

אוף הכא, על דעתיה דרבי זעירא, הפעל נעשה שלוחו של אשה לזכות לעני. אמר רבי הילא: העני
זכה לאשה משל בעלה, והוזר וזוכה לעצמו.

מה נפק מן ביניהון? הנה הנוני חרש, על דעתיה דרבי זעירא – לא חשש, שאין שליחות לחרש. על דעתיה דרבי הילא – חשש. הנה הפועל חרש, על דעתיה דרבי הילא – לא חשש, שאין זכויות לחרש. על דעתיה דרבי זעירא – חשש.

המפ הסלע מידה ונתנו לה, בשעת מתנה אמר לה: "הרי את מקודשת לי" – הרי זו מקודשת.

במה קידשה? רבי חנני בשם רבי פדת: רוצה היא שתהיה מקודשת לו ויהא חייב לה סלע. אמר רבי יוסי: אילו איתמר כלי – יאות, סלע – דרבה להתחלף.

"בינסי לי סלע זו", ובשעת מתנה אמר לה: "הרי את מקודשת לי" – הרי זו מקודשת. אם משנתנה לה, רצת – מקודשת, לא רצת – אינה מקודשת.

"הילך סלע זו שאני חייב לך", ובשעת מתנה אמר לה: "הרי את מקודשת לי", רצת – מקודשת, ואם לאו – אינה מקודשת.

אם משבאת לתוך ידה אמר לה: "הרי את מקודשת לי", אפ על פי ששניהן רוצין – אינה מקודשת. ביצד יעשה? ומלינו ממנה ויהוור ויתנינו לה, ויאמר לה: "הרי את מקודשת לי".

"התקדשי לי במנה זו", ונמצא חסר דינר – אינה מקודשת. הנה בו דינר רע – הרי זו מקודשת, והוא – שייחליף.

הנה מונה ראשון ראשון ומשליך לתוך ידה – יכולה היא שתחזור בה עד שעה שישלים. רבי לעזר אומר: מקודשת בראשון והשאר על תנאי. רבי יוחנן אומר: לכשישלים.

אמרי: חזר ביה רבי יוחנן. חד בר נש ערבונא יחיב לחבריה, וכפר ביה חבריה. רבי בא ורבי הילא ורבי יעקב בר אחא, תלתיהון אמרי: זרע פשתן היה, ומקצת דמים נתן ליה. אתא עובדא קומי רבי יוחנן, אמר: או יתן לו בכל מקוה, או ימסור אותו למי שפרע. רבי חייב בר יוסף אמר: או יתן לו בכל ערבונא, או ימסור אותו למי שפרע.

מודה רבי חייב בר יוסף לרבי יוחנן: במקח שאין דרכו להיקנות חציים, כגון פרה ומלית. ואשה דרבה להיקנות חציין? רבי חנני ורבי יודן, תריהון אמרי: מקח – דרכו להיקנות חציין, ואשה – אין דרכה להיקנות לחציין.

[דף כ"ז ע"ב]

הלכה ב' מתני' "התקדשי לי בכוס זה של יין", ונמצא של דבש. "של דבש", ונמצא של יין. "בדינר זה של כסף", ונמצא של זהב. "של זהב", ונמצא של כסף. "על מנת שאני עני", ונמצא עשיר. "עשיר", ונמצא עני – אינה מקודשת.

רבי שמעון אומר: אם הטעיה לשבח – הרי זו מקודשת.

"על מנת שאני כהן" – ונמצא לוי. "לוי", ונמצא כהן. "נתין", ונמצא ממזר. "ממזר" ונמצא נתין. "בן עיר", ונמצא בן ברד. "בן ברד", ונמצא בן עיר. "על מנת שביתי קרוב לפרהי", ונמצא רחוק. "רחוק", ונמצא קרוב. "על מנת שיש לי בת או שפחה גודלת", ואין לו. או "על מנת שאין לי", ויש לו. "על מנת שיש לו בנים", ואין לו. "על מנת שאין לי", ויש לו.

ועל בולם, אף על פי שאמרה: "בלבי היתה להתקדש לו, אף על פי בן" – אינה מקודשת. וכן היא שהיטענו.

גמרא "בכוס זה וכמה שבתוכו", שוה פרוטה – מתקדשת, ואם לאו – אינה מתקדשת. וכה בו וכמה שבתוכו, אם יש כמה שבתוכו שוה פרוטה – מתקדשת, ואם לאו – אינה מתקדשת. לא זכת אלא כמה שבתוכו בלבד.

רבי שמעון אומר: אם הטעיה לשבח – מקודשת. אמר רבי יוחנן: מודה רבי שמעון שאם הטעיה לשבח וחסים – אינה מקודשת. אמר רבי יוסא: מתניתא אמרה בך, "על מנת שאני כהן" ונמצא לוי.

ניחא כהן ונמצא לוי. לוי ונמצא כהן? יכולה היא מימר: לא הוינא בעייה די רוחיה רבא עלי.

ניחא בן ברד ונמצא בן עיר. בן עיר ונמצא בן ברד? יכולה היא מימר: בעייה הוינן מצמנעא.

"על מנת שביתי קרוב לפרהי", ונמצא רחוק. ניחא קרוב ונמצא רחוק. רחוק ונמצא קרוב? יכולה היא מימר: בעייה הוינא מטרפסא אולה, מטרפסא אתייהא.

"על מנת שאין לי בת או שפחה גודלת" ויש לו – ניחא. על מנת שיש לי ואין לו? הבע עצמך שהיה לו בסוף העולם? אמר רבי בא בר ממל: ביני מתניתא: בת לגודלתיך. ושפחה לשמשותיך.

הלכה ג' מתני' האומר לשלוהו: "צא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני", והלך וקדשה במקום אחר – אינה מקודשת. "הרי היא במקום פלוני", והלך וקדשה במקום אחר – הרי זו מקודשת.

גמרא מתניתא דלא פרי לעזר. ברם פרי לעזר – לעולם הרי היא מקודשת, עד שיאמר לו: "אל תקדשינה לי אלא במקום פלוני", והלך וקידשה במקום אחר.

הרי זו מקודשת. אוף רבי לעזר מודה בה, שאינו אלא כמראה לה מקום. אוף רבנין מודיי בה, שאינו אלא כמראה לה מקום.

הלכה ד' מתני' המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים, ונמצאו עליה נדרים – אינה מקודשת. כנסה סתם, ונמצאו עליה נדרים – תצא שלא בפתובה. ועל מנת שאין עליה מומין, ונמצאו בה מומין – אינה מקודשת. כנסה סתם, ונמצאו בה מומין – תצא שלא בפתובה, שכל המומין הפוסלין בכהנים – פוסלין בנשים:

גמרא תנינן: מומין. באילו נדרים אמרו? רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יצחק: נדרה שלא לזבל בשר, ולא לשתות יין, ושלא לקבוש בגדי צבעונין.

אמר רבי זעירא:

[דף כ"ז ע"א]

כלי פשתן תדקים תבאין מבית שאן – בכלי צבועין הן.

אמר רבי יוסי: מתניתא בשאמר לה: "על מנת שאין עליך נדרים". אבל אם אמר לה: "על מנת שאין לך נדר", אפילו נדרה שלא לאכול חרובין – נדר הוא.

הלכה אצל תזמן והתיר לה – הרי זו מקודשת. אצל הרופא ורופאה – אינה מקודשת. מה בין זמן מה בין רופא? זמן – עוקר את הנדר מעיקרו, רופא – אינו מרפא אלא מיכן ולהבא.

אית תניי תני: אפילו הלכה אצל תזמן והתיר לה – אינה מקודשת. מתניתא דרבי לעזר. דתנינן תמן: אמר רבי לעזר: בדין היה, אפילו נדר שהוא צריך תקירת חכם – שהזמן עוקר הנדר מעיקרו, ולמה אמרו נדר שהוא צריך תקירת חכם? מפני נדר שאינו צריך תקירת חכם.

אית תניי תני: מותרת להינשא בלא גט. ואית תניי תני: אסורה להינשא בלא גט. הוון בעיי מימר: מאן דמר: מותרת להינשא בלא גט – רבי לעזר. ומאן דמר: אסורה להינשא בלא גט – רבנין.

כולת רבנין! מאן דאמר: אסורה להינשא בלא גט – רבנין. מאן דאמר: מותרת להינשא בלא גט – שמתוך שהיא יודעת שאם הולכת היא אצל הזקן והוא מתיר לה את נדרה, והוא אינה הולכת, לפום בן מותרת להינשא בלא גט.

מאי טעמא דמאן דמר: אסורה להינשא בלא גט? שלא תלך אצל הזקן ויתיר לה את נדרה, וקידושין תלין עליה למפרע, ונמצאו בניה באין לידי ממזירות. לפום בן אסורה להינשא בלא גט.

בנסה סתם. רבי שמעון בן לקיש אמר: מתניתא – בשקידשה על תנאי, ובנסה סתם. אבל אם קידשה סתם, ובנסה סתם – יש לה כתובה. רבי יוחנן אמר: אפילו קידשה סתם ובנסה סתם – אין לה כתובה. ואמר רבי הויה בשם רבי יוחנן: וצריכה ממונו גט, אפילו קידשה על תנאי ובנסה על תנאי.

רבי זעירא בעא קומי רבי מנא: קידשה סתם וגירשה מן האירוסין מה אמר בה רבי שמעון בן לקיש? בעא נישמעניה מן הדא: הוה בה מומין ועודה בבית אביה – האב צריך להביא ראיה. הא אם הביא ראיה – יש לה כתובה. מה חמית למימר בשקידשה סתם וגירשה מן האירוסין.

מה אנו קיימין, מן דכתרה: במה דברים אמורים? במומין שפסתר, אבל במומין שבגלוי – אינו יכול למעון. ואם בכתרה, אף מומין שבגלוי טוען הוא.

אמרין חבירי קומי רבי יוסה: אמור דכתרה ותהא פליגא על רבי שמעון בן לקיש, בננסה לרשות הבעל – הבעל צריך להביא ראיה. הא אם הביא הבעל ראיה – אין לה כתובה! והוה רבי שמעון בן לקיש אמר: יש לה כתובה! רבי כהן בשם רבנין דקיסרין: מתניתא – בשבנם ולא בעל. מה דאמר רבי שמעון בן לקיש – בשבנם ובעל, אני אומר: נתרצה לו בכעילה.

שכל המומין הפוסלין בכהנים – פוסלין בנשים. הוסיפו עליהן באשה: ריח הפה, וריח היערה, ושומא שאין בה שיער. רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי בן חנינה:

[דף כ"ז ע"ב]

בעור הפנים שנו.

והתנינו: במה דברים אמורים? במומין שפסתר, אבל במומין שבגלוי אינו יכול למעון. וזו לא מן המומים שבגלוי הוא! תיפותר: בההיא דמטמרה לה תחות קלוסיתה דראשה.

תני: שומא שיש בה שיער, בין גדולה בין קטנה, בין בגוף בין בפנים – הרי זה מום. ושאין בה שיער, בפנים – מום, בגוף – אינה מום. במה דברים אמורים? בקטנה. אבל בגדולה, בין בגוף בין בפנים – הרי זה מום.

עד כמה היא גדולה? רבן שמעון בן גמליאל אומר: עד כאמר האיטלקי. רבי לעזר בשם רבי תנינא: כגון תדין קורדינא – שיעורו כחצי זהוב, כל שהוא.

רבי רדיפה, רבי יונה, רבי ירמיה שאל: אישה קרחה, ושיטה של שיער מקפת מאזן לאזן?

בעיי משמעניה מן תדא: הוסיפו עליהן באשה: ריח הפה, וריח תועה, ושומא שאין בה שיער. ולא אדפרון קרחה. סברין מימר: שאינו מום. אתא רבי שמואל בריה דרבי יוסה בי רבי בון בשם רבי ניסא: מום הוא, לא אתינן מיתני, אלא דבר שהוא פער בנה ובנה, מום – בנה, ואין מום – בנה. אבל דבר שהוא נויי בנה ומום בנה, כגון תדא קרחתה, אף על גב דהוא מום – לא תנינתה.

תדע לך שהיא כן, הרי זקן, הרי נויי – באיש, ומום – באשה, ולא תנינן: יתר עליהם באשה – זקן. הרי דדים, הרי נויי – באשה, ומום – באיש, ולא תנינתה: יתר עליהם באיש – דדים.

הלכה ה' מתני' המקדש שתי נשים בשנה פרוטה, או אישה אחת בפחות משנה פרוטה, אף על פי ששילח סבלנות לאחר מיכן – אינה מקודשת, שמקמת קידושין הראשונים שילח. וכן קטן שקידש.

גמרא תני, וכולן שבעלו – קנו. רבי שמעון בר יוחאי אומר משום רבי שמעון: וכולן שבעלו – לא קנו, שלא היתה בעילתו אלא לשום קידושין הראשונים. אם קנו, רבי הויה בשם רבי יוחנן: קנו לחופרין.

רבי הויה בשם רבי יוחנן: כל תניי שהוא מעשה מתחילתו – מקודשת לחופרין. רבי מנא בעא קומי דרב יודן: מאן תנא כל תנאי שהוא מעשה מתחילתו – תנינו בטל, דלא פרבי שמעון.

רבי יודן בשם רבי יוחנן: מקודשת לחופרין. הויה עבידא? "הרי אני מקדשך בכעילה על מנת שירדו גשמים", ירדו גשמים – מקודשת, ואם לאו – אינה מקודשת.

רבי הויה בשם רבי יוחנן: בקידושי מלוה – לחופרין. ובקרקעות – לא קנה. ובמטלטלין – אין מוכרין אותן למי שפרע. ביקש להעמיד לו מקדו? נישמעניה מן תדא: והרי לך אצלי בהן יין, ויין אין לו. הוא אם יש לו יין – הרי זה חייב. תני רבי הויה: אם יש לו יין – חייב ליתן לו.

רבי שמואל בר רב יצחק שלח אמר לתמן: הוון ידעין, דהורי רבי חיה בשם רבי יוחנן: קידושי מלוה – לחומרין, ובאיש לרבי זעירא.

[דף כ"ח ע"א]

למה? בגין דהוון מחמרין, וקליל עליהון. אמר רבי יוסה בי רבי בון: בקולא הוון נהיגין, ואחמר עליהון. שאם בא אחר וקידשה – תפשו בה קידושין. אמר רבי יודן בי רבי חנן: ערוה שאינה ערוה – תופש את שאינה ערוה.

הלכה ו' מתני' המקדש אשה ובתה, או אשה ואחותה פאחת – אינן מקודשות, ומעשה בהמש נשים ובהן שתי אחיות, וליקט אחד בכללה של תאנינים, משלהם היתה, ושל שביעית היתה, ואמר: הרי פולכם מקודשות לי בכלכלה זו, וקיבלתה אחת מהן על ידי פולם, ואמרו תכמים: אין האחות מקודשות.

גמרא אמר רבי חיה בר בא: את שמע מינה חמש. את שמע מינה, שחמש נשים מתקדשות פאחת. שהאשה מקבלת קידושיה וקידושי חברתה. ומקדשין בגזילה. ומקדשין בפירות עבירה. ואין קידושין תופסין בעריות.

אמר רבי לעזר: באחיות – לא קידש, ובחטאות – כיפר. היך עבדא? שחט שתי חטאות לשם חטאת אחד – המזבח פורר את הראוי לו, שתיהן אסורות באכילה.

שחט שני חטאות לשם אשם אחד – המזבח פורר את הראוי לו, שניהן אסורין באכילה. רבי זעירא בשם רבי יוחנן: שחט את הראשון שלא לשמו, ואת השני לשמו – כיפר, שאינו הראשון שלא לשמו פשר אלא מבח שמו הבא אחריו. אבל שחט הראשון לשמו, והשני שלא לשמו, אם כיפר הראשון,

[דף כ"ח ע"ב]

על מה השני בא ומכפר? על טומאה שאירעה בין זה לזה? ובפסחים – לא כיפר, שאין תפסח בא אלא לאכילת בשר. ודלא ברבי נתן, דרבי נתן אמר: יוצאין בזריקה בלא אכילה.

הלכה ז' מתני' המקדש בחלקו מקדשי תקדשים ומקדשים קלים – אינה מקודשת. ממעשר שני, בין שוגג בין מזיד – לא קידש; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מזיד – קידש. שוגג – לא קידש. ובתקדש, מזיד – קידש, שוגג – לא קידש; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: שוגג – קידש, מזיד – לא קידש.

גמרא רבי לעזר אומר: דברי הכל. רבי יוחנן אומר: במחלוקת. תמן תנינן: הבכור – מוכרין אותה תמים חי. ובעל מום חי ושהומו, ומקדשין בו את האשה. רבי יודה בן פזי בשם רבי יהושע בן לוי: חי, לא שהומו.

ואמר רבי יודה בר פזי: רבי מאיר יליף כל הקדשין מן מעשר בהמה. מה מעשר בהמה – אין מקדשין בו את האשה, אף כל הקדשים – אין מקדשין בהן את האשה. רבי יודה יליף כל הקדשים מן הבכור. מה הבכור – מקדשין בו את האשה, אף כל הקדשים – מקדשין בהן את האשה.

מחלפה שיטתיה דרבי יודה בן פזי. תמן הוא אומר: בין חי בין שהומו. והכא הוא אומר: חי לא שהומו! תמן – בשם גרמיה. ברם הכא – בשם רבי יהושע בן לוי.

אפילו תימר: כאן וכאן בשם גרמיה, במקדש בחיים. וכראוי ליפול לו לאחר שחיתתה. מה טעמא דרבי יהושע בן לוי? ובשרם יהיה לך בתוהו התנופה (במדבר יח). מה טעמא דרבי יודה בן פזי? והיה לך, אפילו לאחר שחיתתה. מה מקנים רבי יהושע בן לוי והיה לך? ריבה לו תווייה אחרת שיהא הכל נאכל לשני ימים ולילה אחד.

[דף כ"ט ע"א]

תמן תנינן: חלת עם הארץ, והמדומע, והלקוח בכסף מעשר, ושירי מנחות – פטורין מן הדמאי. תני: וכולם שוקרא שם לתרומת מעשר, או למעשר שני שלהם, מה שעשה – עשוי. רבי לעזר אומר: חוץ משירי מנחות. רבי ירמיה אומר: השאר במחלוקת. רבי יוסה בעי: הוי דא מחלוקת? מה אנן קיימין? אין פרי מאיר, הוא מעשר שני, הוא שירי מנחות – לא עשה כלום! אין פרי יודה, מה שעשה – עשוי.

אמר רבי מנא: אזלית לקיסרין, ושמעית רבי חזקיה יתיב מתני: המקדש בקלקו מקדשי הקדשים ומקדשים קלין – אינה מקודשת. רבי לעזר אומר: דברי הכל. רבי יוחנן אומר: במחלוקת. ואמרית ליה: מנן שמיע לך תדא מילתא? אומר לי: מרבי ירמיה.

ואמרית: יאות, דהוא שמע תדא דרבי לעזר, רבי לעזר דברי הכל, הוא דאמר במחלוקת. רבי יוסי דלא שמועא ליה, צריכה הוא, דו אומר: הוי דא מחלוקת, אין פרי מאיר, הוא מעשר, היא שירי מנחות – לא עשה כלום. אין פרי יודה, מה שעשה – עשוי.

כד דמוך רבי מאיר, גזר רבי יודה ואמר: אל יפנסו תלמידיו של רבי מאיר כאן!

מסכת בבא מציעא פרק שלישי

גא, אין השואל רשאי להשאיל, ולא השוכר רשאי להשכיר, ולא השואל רשאי להשכיר, ולא השוכר רשאי להשאיל, ולא זה שמפקידו אצלו רשאי להפקידו אצלו אחר, אלא אם כן נתן לו בעל הבית רשות. השואל פרה מחברו ונגנבה, וקדם השואל ושלם, ואחר כך נמצא הגנב - משלם תשלומי כפל לשואל, ותשלומי ארבעה וחמשה לשני. השוכר פרה מחברו, ונגנבה או אבדה, ואומר הריני משלם ואיני נשבע. שלם ואחר כך נמצא הגנב - משלם תשלומי כפל ארבעה וחמשה לשני. המפקיד פרה אצל חברו ונגנבה או אבדה, ואמר הלה: 'הריני משלם לך בלא שבועה', ואחר כך נמצא הגנב - משלם תשלומי כפל לראשון ותשלומי ארבעה וחמשה לשני.

גב, המוכר פרה לחברו ונגנבה, זה אומר: 'ברשותך נגנבה', וזה אומר: 'ברשותך נגנבה' - יחלקו. נמצא גנב, זה אומר: 'ברשותו נגנבה'. וזה אומר: 'ברשותו נגנבה' - יחלקו. האומר: 'מנה אני חיב, ואיני יודע אם לפלוני ואם לפלוני' - נותן לזה מנה ולזה מנה - שהודה מפי עצמו. אמר לשנים: 'גזלתי את אחד מכם מנה, ואת אחד מכם מאתים, ואיני יודע איזה מכם' - נותן לזה מאתים ולזה מאתים. ואם לאו - היה לו לשותק, זה אומר: 'מאתים שלי', וזה אומר: 'מאתים שלי' - נותן לזה מנה ולזה מנה, והשאיר לא יתן להם עד שיעשו ביניהן פשרה. שנים שהפקידו אצל אחד, זה מנה וזה מאתים. בשעת התביעה, זה אומר: 'מאתים שלי' וזה אומר: 'מאתים שלי' - נותן לזה מנה ולזה מנה, והשאיר יהא מנח עד שיבא אליהו. אמר רבי יוסי: אם כן, מה הפסיד הרמאי? אלא הכל יהא מנח עד שיבא אליהו, וכן שני פלים - אחד גדול ואחד קטן.

גג, המפקיד פרות אצל חברו, אפלו הן אבודות - לא יגע בהן, לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשרות על מקום אחר. רבי שמעון בן גמליאל אומר: באבודין ימכר בפני בית דין מפני שהוא כמשיב אבדה לבעלים. המפקיד פרות אצל חברו והרקיבו, יין והחמיץ, שמן והבאיש, אפלו הן אבודות - לא יגע בהן. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: עושה אותן דמים בבית דין. מוכרן לאחרים ואין מוכרן לעצמו, כיוצא בו, גבאי צדקה שלא מצאו עניים לחלק להן את הפת, מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן. גבאי צדקה פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן.

גד, המפקיד פרות אצל חברו - הרי זה יוציא לו חסרונות. במה דברים אמורים? בזמן שערכם עם פרותיו, אבל אם היו מנחין בפני עצמן, יאמר לו: 'הרי שלך לפניך'. אחד מערב ואחד קורא שם מעשר שני במגורה! במתיקה ושאר מיני קטניות לא נתנו להן חכמים שעור. אמר בן עזאי: החזק פחו של רבי עקיבא שנתן שעור לאלו, ולא נתן שעור לאלו. אמר רבי יוחנן בן נורי: מה אכפת להן לעכברין? אוכלין בין מהרבה בין מקמעא! אין יוציא לו חסרונות אלא לכוור בלבד. אמר רבי יהודה: ביתו, אבל מדד לו מתוך גרנו - אין יוציא לו חסרונות מפני שהן מותרות. אמרו לו: לא! מפני שהן מתפזרות אלא מפני שהן אוכרות. וכן היה רבי יהודה אומר: לא אמרו שמרים ודבר אחר אלא בשמן בלבד, שפעמים שאדם לוקח מחברו שמן מזקק בלא פקטין.

גה, שאל רבי יוסי לחכמים: הרי שהפריש עשר כורין למאה, ומדד את המעשר ופחת מהן, מה הוא? אמרו לו: כשם שפחת מעשר כך פחתו חלין. ואף על פי שלא פחתו חלין - מתר. מדד את החלין והותירו,

¹ מקום אוצר התבואה.

מהו? אָמרוּ לוֹ: כִּשֶׁם שֶׁהוֹתִירוּ הַחֲלִין כֶּךָ הוֹתִירוּ הַמַּעֲשֵׂר. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוֹתִיר מַעֲשֵׂר - מִתֵּר. יֵשׁ לוֹ חֲלִין וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי וּמִבְּקֵשׁ לְמוֹכְרֵן, אִיזָה מֵהֵן מוֹכֵר תַּחֲלָה? אָמרוּ לוֹ: מוֹכֵר אֶת הַחֲלִין וְאַחַר כֶּךָ מוֹכֵר מַעֲשֵׂר שְׁנֵי.

גו, הַשּׁוֹלֵחַ יָד בַּפְּקָדוֹן. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: יִלְקָה בַחֲסֵר וּבִיתֵר. בֵּיצֵד? הַפְּקִיד לוֹ מִשְׁתִּים וְעָמְדוֹ מֵאַרְבַּע, מֵאַרְבַּע וְעָמְדוֹ מִשְׁתִּים; נוֹתֵן לוֹ מִשְׁתִּים.

גז, הַזֶּהֱבָ קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף, בֵּיצֵד? נִתֵּן לוֹ דִּינָר זָהָב בְּעֶשְׂרִים וּחֲמִשָּׁה כֶּסֶף - הֲרִי זֶה קֹנֶה כָּל מְקוֹם שֶׁהוּא. אֲבָל אִם נִתֵּן לוֹ עֶשְׂרִים וּחֲמִשָּׁה כֶּסֶף בְּדִינָר זָהָב - הֲרִי זֶה לֹא קֹנֶה, עַד שֶׁעָשָׂה שִׁימֻשׁ. הַנְּחַשְׁתׁ קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף, בֵּיצֵד? נִתֵּן לוֹ שְׁלֹשִׁים דִּינָר בְּדִינָר כֶּסֶף - הֲרִי זֶה קֹנֶה כָּל מְקוֹם שֶׁהוּא. אֲבָל אִם נִתֵּן לוֹ דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף בְּשִׁלְשִׁים אִיסָר - הֲרִי זֶה לֹא קֹנֶה, עַד שִׁימֻשׁ. אֲסִימוֹן קוֹנֶה אֶת הַמַּטְבֵּעַ. כָּלְלוֹ שֶׁל דָּבָר, כָּל שֶׁנִּקְנָה - קוֹנֶה. טְלִית קוֹנֶה דִּינָרֵי זָהָב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִף כִּשְׁאָמְרוּ טְלִית קוֹנֶה דִּינָרֵי זָהָב בְּכָל מְקוֹם - כֶּךָ הִלְכָה, אֲבָל אָמְרוּ: מִי שִׁפְרַע מֵאַנְשֵׁי דוֹר הַמַּבּוּל עֲתִיד לִפְרַע מִמִּי שֶׁאַיִנוֹ עוֹמֵד בְּדַבּוּר. וְהַנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּדָבָרִים - אֵין לוֹ עָלָיו אוֹנָאָה. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים: כָּל הַמַּבְטֵל אֶת דְּבָרָיו אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימָנוּ.

גח, אוֹנָאָה אַרְבַּעַה כֶּסֶף מַעֲשֵׂרִים וְאַרְבַּעַה כֶּסֶף לְסֹלֶעַ, לְשִׁתּוֹת לְמַקְחֵי. עַד מִתִּי מִתֵּר לְהַחֲזִיר? עַד כִּדֵּי שִׁירָאָה לְתַגְרָא אוֹ לְבָקִי. הוֹרָה רַבִּי טַרְפוֹן בְּלוֹד, הָאוֹנָאָה שְׁמוֹנֶה כֶּסֶף לְסֹלֶעַ, שְׁלִישׁ לְמַקְחֵי, וְשִׁמְחוּ תַגְרֵי לוֹד. אָמַר לָהֶם: כָּל הַיּוֹם מִתֵּר לְהַחֲזִיר. אָמְרוּ לוֹ: גִּיחַ לָנוּ רַבִּי טַרְפוֹן בְּמִקוֹמָנוּ, וְחֲזָרוּ לְדַבְרֵי חֲכָמִים.

גט, מִי שֶׁהִטֵּל עָלָיו - יָדוֹ עַל הָעֵלְיוֹנָה. בֵּיצֵד? מָכַר לוֹ חֲלוֹק שְׁוָה חֲמֵשׁ בְּשֵׁשׁ, יָדוֹ שֶׁל לּוֹקַח עַל הָעֵלְיוֹנָה, רָצָה אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי סֹלֶעַ, רָצָה אוֹמֵר לוֹ: הִילָךְ חֲלוֹקָךְ, וְתֵן לִי מַעוֹתֵי. אֲבָל אִם מָכַר לוֹ שְׁוָה שֵׁשׁ בְּחֲמֵשׁ -

יָד הַמוֹכֵר עַל הָעֵלְיוֹנָה. רָצָה אוֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי סֹלֶעַ. רָצָה אוֹמֵר לוֹ: הִילָךְ מַעוֹתֶיךָ וְתֵן לִי חֲלוֹקִי. וְרַבִּי אוֹמֵר: לְעוֹלָם יָד הַמוֹכֵר עַל הָעֵלְיוֹנָה, וּכְשֶׁם שֶׁהַמוֹכֵר יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ - כֶּךָ לּוֹקַח יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַמוֹכֵר יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ, הַלּוֹקַח אֵין יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ, שֶׁכָּכֵר קָבַל הִלָּה אֶת מַעוֹתָיו.

גי, סֹלֶעַ, כִּמָּה תֵּהֵא חֶסְרָה? וְלֹא יֵהָא בַּהּ אוֹנָאָה. סֹלֶעַ אַרְבַּעַה אֶסְרוֹת וְדִינָר אִיסָר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סֹלֶעַ אַרְבַּע פּוֹנְדִיּוֹנוֹת וְדִינָר פּוֹנְדִיּוֹן. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סֹלֶעַ שְׁמוֹנֶה פּוֹנְדִיּוֹנוֹת, וְדִינָר שְׁנֵי פּוֹנְדִיּוֹנִין. יִתֵּר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הִיא מוֹצִיאָה בְּשׁוּיָה הַסֹּלֶעַ עַד שֶׁקָּל. וְהַדִּינָר עַד רַבַּע. פְּחוֹת מִכֵּן, אֶפְלוֹ אִיסָר אֵין לְהוֹצִיאָה. לֹא יִמְכְרָנָה לֹא לְתַגְרָא וְלֹא לְהַרְגֵי וְלֹא לְחָרֵם, מִפְּנֵי שֶׁמְרַמָּה בַּהּ אֶת אַחֲרִים. אֲבָל נוֹקְבָה וְתוֹלָה בְּצוּרָא. וּכְשֶׁם שֶׁאַתָּה אוֹמֵר בְּחֲלִין, כֶּךָ אַתָּה אוֹמֵר מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לְהִטִּיל סֹלֶעַ עַל הַשְּׁנֵי. הָאוֹנָאָה - שְׁמוֹנֶה כֶּסֶף. בְּמָה דְבָרִים אָמְרוּ? בְּדִינָרִין וּבְסֹלֶעִיָּהן אֲבָל בְּדִינָרֵי זָהָב וּבְמַטְבְּעוֹת שֶׁל נַחֲשֵׁת הִיא מוֹצִיאָן בְּשׁוּיָהָן.

גיא, עַד מִתִּי מִתֵּר לְהַחֲזִיר? בְּכַרְכִּין - עַד כִּדֵּי שִׁירָאָה לְשִׁלְחִנִי. וּבְכַפְרִים - עַד עַרְבֵי שַׁבָּתוֹת, שֶׁכֵּן דְרָף הַשּׁוֹק לְהִיּוֹת עוֹמֵד בְּעִירוֹת מֵעַרְבׁ שַׁבָּת לְעַרְבׁ שַׁבָּת. הָאוֹנָאָה - אַרְבַּעַה כֶּסֶף. וְהַטְעָנָה - שְׁתֵּי כֶּסֶף. בְּמָה דְבָרִים אָמְרוּ? בְּזִמְן שֶׁמָּכַר לוֹ סֵתֵם, אֲבָל אִם קָצַץ עִמוֹ - אֵין כְּלוּם אַחַר הַקָּצִיצָה.

גיב, הַנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּאִמּוֹנָה, וְהָאוֹמֵר לְחַבְרוֹ עַל מִנַּת שְׂאִין לָךְ עָלִי אוֹנָאָה - אֵין לוֹ עָלָיו אוֹנָאָה. לֹא יֵהָא מוֹכֵר לוֹ אֶת הַיִּפְסָה בְּשׁוּיָה, וְלֹא אֶת הַרְעָה בְּאִמּוֹנָה, אֲלֵא [אוֹ] שְׁתִּיָּהן בְּשׁוּיָיָהן אוֹ שְׁתִּיָּהן בְּאִמּוֹנָה. מִחֲשָׁב עִמוֹ שֶׁכֵּר חֲמוּר, שֶׁכֵּר חֲמֵר, שֶׁכֵּר הַפְּנֵדָק, וְלֹא יֵהָא מִחֲשָׁב עִמוֹ שֶׁכֵּרוֹ - מִפְּנֵי שְׁנוּטֵל שֶׁכֵּרוֹ מִמֶּנּוּ.

גיד, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סֵפֶר תּוֹרָה בְּהֵמָה וּמְרַגְלִית - אֵין לָהֶן אוֹנָאָה. סֵפֶר תּוֹרָה - מִפְּנֵי

ש'אין לו דמים. בהמה ומרגלית - מפני שרוצה לזוגן. אמרו לו: והלא כל דבר רוצה לזוגו! רבי יהודה בן בתירא אומר: הסוס והטיטוס והסיף במלחמה - אין להן אונאה. כשם שאונאה במקח - כך אונאה בדברים. ועוד מרבה אונאת דברים מאונאת מוון. באונאת מוון אומר (ויקרא כה, יד): "אל תונו איש את אחיו". ובאונאת דברים הוא אומר (שם יז): "ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיה"; "ויראת" ממי שפוקד על אלו.

ג, יד היו חמרים מבקשים יין ושמן, לא יאמר להן: "לכו אצל פלוני" והוא לא מכר יין ושמן מעולם. היו חלאין באין עליו ויסורין באין עליו וקובר את בניו, לא יאמר לו בדרך שאמרו חבריו לאיוב (איוב ד, ו): "הלא יראתך בסלתך" וגו' - זכר אתה אין כתיב כאן אלא "זכר נא" וגו'. רבי יהודה אומר: אף לא יתלה את עינו ויאמר לו: "בכמה חפץ זה?" והוא אין רוצה לקח. ראה גר שבא ללמד פה שאכל נבלות וטרפות שקצין ורמשין". וכן הוא אומר (שמואל א י, יב): "ויען איש משם ויאמר ומאביהם", וכי יש אב לתורה ולא כבר נאמר (משלי ל, ד): "מה שמו ומה שם בנו כי תדע". ואומר (משלי יט, יד): "בית והון נחלת אבות ומה אשה משכלת".

ג, טו אין מערבין פרות בפרות, ואפילו חדשים בחדשים, וישנים בישנים, ואין צריך לומר חדשים בישנים, וישנים בחדשים, אפלו סאה בדינר וסאה בדינר וטריסית - לא יערבם וימכרם סאה בדינר. אין מערבין יין חדש בחדש, וישן בישן, ואין צריך לומר חדש בישן וישן בחדש, ולא קשה ברוך. ורבי יהודה מתיר קשה ברוך מפני שהוא משביחו. וכן היה רבי יהודה אומר: מין אחד המשביח את חברו - מתר. שני מינין המשביחין את אחד - אסור. אין מערבין שמרי יין ביין, אבל נותנים לו שמרי. כיצד? היה שופה יין

לחמרים - נותן לו שמרי אותו יין. אבל לא שמרי יין אחר. אף כשאמרו נותן לו שמרי - נותן לו של היום היום, ושל מחר למחר, אבל לא של היום למחר, ולא של מחר להבא. לא יערבם חנוני וימכרם בחנותו, אלא אם כן הודיע. לא ירביץ חנוני בתוך חנותו יין ושמן, מפני שגונב דעת הבריות. מקום שנהגו להטיל מים למחצה לשליש ולרביע - יטילו, ואין משנין ממנהג המדינה. מערבין חומטין בתבואה, קב בכור ואינו חושש. ובעלי בתים מטילין כל צרכן, חנוני צורר ומניח על פי המגורה. אין משרבטין ומסרטין את הבהמה, ואין נופחין בקרבים, ואין מטיל בשר לתוך המים.

מסכת בבא מציעא פרק רביעי

ד, א המוכר פרות לחברו בחזקת שיש לו, ונמצא שאין לו, לא כל הימנו לאבד זכותו של זה. מרבין על השכר ואין מרבין על המכר, שנאמר (שמות כב, כד): "אם פספס תלוה את עמי וגו' כנשה"; מה מלוה מיחדת לו, מה שאת נותן לו - את נוטל ממנו. יצאו אלו שמה שאת נותן לו יותר - את נוטל הימנו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף מרבין על המכר בהקדש, כיצד? משכיר אדם מעותיו לשלחני להתנאות בהן, ולהתלמד בהן ולהתעטר בהן, נגנבו או אבדו - חייב באחריותן. נטלו מלפניו באנס - הרי היא כנושא שכר. נשתלשו עליהם - אסור משום רבית. אם עשה כן בהקדש - הרי זה מעל. שנה האמורה בבתי ערי חומה - הרי זו רבית, אלא שהתירות תורה. חייב לו מעות וכתב לו שדהו מכר, בזמן שהמוכר אוכל פרות - מתר, הלוקח - אסור. רבי יהודה אומר: בין זה ובין זה - מתר. אמר רבי יהודה: כך היה ביתוס בן זונין עושה על פי רבי אלעזר בן עזריה. אמרו לו: משם ראייה? אלא שהמוכר אוכל פרות היה.

דב, יש דברים שהן רבית ואינן רבית. לוקח אדם הלואתו של חברו בפחות, ושטרותיו בפחות, יש דברים שאינן רבית, אבל אסורין מפני ערמות רבית. כיצד? אמר לו: הלויני מנה. אמר לו: אין לי מנה. טול לך עשרים סאה של חטין. אף על פי שחזר ולקח ממנו עשרים וארבעה, אינן רבית. אבל אסורין משום ערמות רבית.

דג, המוכר שדה לחברו, ואמר לו: על מנת שאהא בה אריס, ועל מנת שאהא בה שתף, ועל מנת שהמעשרות שלי, כשתמכרנה - מכרה לי בדמים הללו, אימתי שארצה אני בא נותן לו דמיה ונוטלה - מתר.

דד, היה חיב לו מעות, והשכיר לו בית מדינר לחדש, והיה יפה סלע בחדש - אסור. השכיר ממנו דינר בחדש, אם היה יפה סלע בחדש - מתר. משכן לו בית, משפך לו שדה, ואמר: כשתמכרם - מכרם לי בדמים הללו - אסור. אם אמר לו בשויהן - מתר.

דה, היה מוליך חבילה ממקום למקום, ואמר לו: תנה לי, ואני נותנה לו כדרך שאתה נותנה לי ממקום פלוני, בזמן שבאחריות הנותן - מתר. והמקבל - אסור. היה מוליך פרות ממקום היקר למקום הזול, ואמר לו: תנם לי ואני אעמידנו לך במקום היקר בשער הזול מפרות שיש לי, אם יש לו באותו מקום - מתר. ואם לאו - אסור. אבל חמרין מקבלין מבעל הבית ומעמידים במקום היקר בשער הזול, ואין חוששין. היו חמרין ופועלין עומדין עליו בשוק, ואמר לשלחני: תן לי דינר מעות ואפרנסם, ואני נותן לך יפה דינר וטריסית ממעות שיש לי בכיס, אם יש לו בכיס - מתר. ואם לאו - אסור.

דו, מה שאירש מאבא מכור לך, ומה שתעלה מצודתי מכור לך - לא אמר כלום. מה שארש מאבא היום, ומה שתעלה מצודתי היום מכור לך - דבריו קנימין.

דז, המושיב את חברו בחנות למחצית שכר - הרי זה נותן לו שכרו כפועל בטל; דברי

רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אפלו אכל פתו בציר, ואפלו אכל עמו שתי גרוגרות - זה הוא שכרו. רבי שמעון אומר: נותן לו שכרו משלם, אינו דומה העושה מלאכה ליושב ובטל, ואינו דומה היושב בחמה ליושב בצל, אבל אם אמר לו בשליש: אתה שתף לי, והשליש עשוי עליך הדבר בבטלה - מתר. המושיב את חברו בחנות למחצית שכר, אם היה אמן - לא יעסק באמנתו, לפי שאין עיניו על החנות בשעה שעוסק באמנתו. ואם היה שתף עמו בחנות - מתר. המושיב את חברו בחנות למחצית שכר, לא יהא לוקח ומוכר דברים אחרים, ואם לקח ומכר - השכר לאמצע.

דח, הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכר - הרי זה מחשב עמו שכר בטלה. ואי זה שכר בטלה? בשעה שלוקח ובשעה שמוכר. אחד לוקח ושנים מוכרין - מחשב עמו שכר מכירה. אחד מוכר ושנים לוקחין, מחשב עמו שכר לקיחה, אחד לוקח ואחד מוכר, שנים לוקחין ושנים מוכרין, אף על פי שמעדיפין זה על זה - אין בכך כלום. אבל אם אמר לו: שכר בית משלי ושכר בטלה משלך בשליש אתה משתף לי, והשליש עשוי עליך בבטלה - מתר. הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכר, לא יאמר לו: הרי הן עשויות עליך למחצה לשליש ולרביע, אלא מחשב עמו שכר בטלה. היו פרוטיו מפקדין אצלו, ואמר לו: הרי הן עשויות עליך למחצה לשליש ולרביע - הרי זה מחשב עמו שכר בית, שכר בטלה מעכשו, אם אמר לו: יצא שכר פתף בשכר עליה - מתר.

דט, הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכר, ואמר לו: קרוב להפסד ורחוק לשכר - מתר משום רבית, וזו היא מדת צדיקים. קרוב לשכר ורחוק להפסד - אסור משום רבית וזו היא מדת רשעים. קרוב זה וזה, ורחוק זה וזה - מתר משום רבית, וכך כל אדם נוהגין. הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכר, ואמר

לו: הילך מנה ואין אני יכול לעמד על הפרוטרוט - אסור. ראה פרות שהוקרו, ואמר: הילך מנה ויכולני לעמד על הפרוטרוט - מתר.

ד, הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכר, ורצה אחד מהן לישנן - חברו מעכב עליהן על ידו. רבי יהודה אומר: אם היתה ערב שביעית - מתר, שמתחלה לא לקחו אלא על מנת פן. וכן היה רבי יהודה אומר: בשלשה פרקים מוכרין את הזרע, בפני הזרע ובשעת הזרע ובפרוס הפסח, ובשלשה פרקים מוכרין את היין, בפרס הפסח, ובפרוס העצרת, ובפרוס החג, ובודקין אותו בשלשה פרקים. והשמן - מוכרין אותו מן העצרת ועד החג.

ד, הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכר, לא יהא לוקח בשלו חטין ובשל חברו שעורים, אלא או בכלן חטים או בכלן שעורים, כדי שיהו מעות שניהן שוות בחבילה. הנותן מעות לחברו לקח בהן חטין, ולקח בהן שעורין, שעורין ולקח בהן חטין - ידו על התחתונה. אם פחתו - פחתו לו. ואם הוסיפו - הוסיפו לאמצע. הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכר, ושאי הלוקח לקח בהן כל מה שירצה, ובלבד שלא יקח בהן, לא כסות ולא עצים. הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכר - ושאי הלוקח לקח באותו המין. וכשהוא מוכר - אין מוכר אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן. הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכר, ובאחרונה אמר לו: לא לקחתי - אין לו עליו אלא תרעמת. ואם יש עדים שלקח ומכר - מוציאין ממנו על כרחו.

ד, יב היה חייב לו מעות, ובא לטול ממנו פרות בגרן. אמר לו: צא ועשה לי בשער השוק, ואני נותן לו מכאן ועד שנים עשר חדש - הרי זו רבית, ולא כאסרו הבא לידו. בא ואמר לו, הלויני כור אחד של חטין ואני נותן לך כשער שאתה מוכר בו - מתר. משכרת אשה לחברתה תרנגלת לישב על

הביצים בשני אפרוחין בשנה, ואינה חוששת. האשה שאמרה לחברתה: תרנגלת משלי, וביצים משליכי, ואנו חולקים את האפרוחין. רבי יהודה מתיר, ורבי שמעון אסור.

מסכת בבא מציעא פרק חמישי

ה, א קבל ממנו מאה צאן במאה של זהב, למחצה לשליש ולרביע, ואני נוטל סלע מכל אחד ואחד באחרונה - אסור; למחצה לשליש ולרביע, מחצה למזונות ומחצה לבטלה, ואני נוטל מכל אחד ואחד באחרונה - מתר. קבל ממנו מאה עגל במאה של זהב, למחצה לשליש ולרביע, מחצה למזונות ומחצה לבטלה, ואני נוטל דינר זהב מתוך חלקך באחרונה - מתר.

ה, ב אין שמין בכורות תמימים לישראל, אבל שמין להן בכורות בעלי מומין, ושמין בכורות תמימים לפהנים, ואין צריך לומר בעלי מומין.

ה, ג אין שמין לא את העזים ולא את הרחלים, ולא כל דבר שאינו עושה ואוכל, רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שמין את העזים מפני שהן חולבות, ואת הרחלים מפני שהן גוזזות ואת התרנגלת מפני שעושה ואוכלת. השמה תרנגלת מחברתה מטפלת באפרוחים כל זמן שצריכין לאמן. מטפל אדם בבהמה טמאה שנים עשר חדש, ובאדם עשרים וארבעה חדש, מקום שנהגו לעלות שכר פתף למעות - מעלין, לבהמה - מעלין, ואין משנין ממנה המדינה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: שמין עגל עם אמו וסוּח עם אמו, ואף על פי שמעלה שכר פתף למעות, ואין חושש משום רבית.

ה, ד השם בהמה מחברו, עד מתי חייב לטפל בה? סומכוס אומר: בבהמה דקה שלושים יום ובגסה חמישים יום. רבי יוסי אומר: בדקה שלשה חדשים מפני שטפולה מרבה. יתר על פן, בכלם, אם היה חלקו של בעל הבית שם עליו - אין משנין ממנה המדינה. השם בהמה טמאה מחברו, עד

מתי חייב ליטפל בולדות? סומכוס אומר: באתונות - שמונה עשר חדש. ובגדרות - עשרים וארבעה חדש. ואם עמד עליו בתוך הזמן - חברו מעכב על ידו, אבל אינו דומה טפולה של שנה ראשונה לטפולה של שנה שנייה. השם בהמה מחברו, אין פחות משנים עשר חדש. עשה בה כל ימות החמה, ומבקש למוכרה בימות הגשמים - יכול לעכב על ידו, עד שיאכילה כל ימות הגשמים, האכילה כל ימות הגשמים, ומבקש למוכרה בימות החמה - יכול לעכב על ידו, עד שיעשה בה כל ימות החמה.

הה השם בהמה מחברו מתה, בכוסיא² - משלם כלה. ושלא בכוסיא - משלם פלגא, שפך הוא כותב לו: אם תמות בכוסיא אשלם כלה, דלא בכוסיא אשלם פלגא. שמה במנה והשביחה, והרי יפה מאתים זוז, מתה בכוסיא - משלם ששה של זהב. שלא בכוסיא - משלם חמשים זוז. שמה במנה והכחישה, והרי יפה חמשים זוז, מתה, בכוסיא - משלם שלשה של זהב. שלא בכוסיא - משלם חמשים זוז.

הו רבי שמעון בן גמליאל אומר: מפרין על שדהו, כיצד? קבל ממנו שדה בעשרה כורין חטין, ואמר לו: תן לי מאתים דינר ואפרנסה, ואני נותן לך שנים עשר כור בשנה - מתר. אבל אין מפרין על ספינתו, ועל חנותו, ועל כל דבר שאינו עושה ואוכל מקבל אדם צאן ברזל מאשתו, והולדות והגזין שלו. ואם מתו - חייב באחריותן.

הו איזה הוא צאן ברזל? היו לפניו מאה צאן, ואמר לו: הרי הן עשויות עליך למחצה לשליש ולרביע, במאה של זהב, והולדות והגזין שלך. ואם מתו - אתה חייב באחריותן, ואתה מעלה לסלע מפל אחד ואחד - מתר. מקבלין צאן ברזל מן העובד כוכבים ושדה צאן ברזל אפלו מישראל,

לזה אדם מאשתו ובניו ברבית, אלא שמחנכן ברבית.

הח אין ישראל רשאי ללוות שקל ולהלוות בסלע, אבל עובד כוכבים רשאי ללוות בשקל ולהלוות בסלע. ישראל שלוח מעות מן העובד כוכבים, ומבקש להחזירן לו, מצאו חברו ואמר לו: תנם לי ואני נותן לך, כדרך שאתה נותן לו - אסור. ואם העמידו אצל העובד כוכבים - מתר. ועובד כוכבים שלוח מעות מישראל ומבקש להחזירן לו, מצאו ישראל אחר, ואמר לו: תנם לי ואני נותנם לך, כדרך שאתה נותנם לו - מתר. ואם העמידו אצל ישראל - אסור. ישראל שאמר לעובד כוכבים: הילך שכרך וצא, והלוה מעותי ברבית - אסור. ועובד כוכבים שאמר לישראל: הילך שכרך והלוה מעותי ברבית - מתר. אבל אסור מפני מראית העין. מעות של ישראל מפקדות אצל העובד כוכבים - מתר להלוותן ברבית, ושל עובד כוכבים מפקדות אצל ישראל - אסור להלוותן ברבית. זה הפלל, כל שבאחריות ישראל - אסור. כל שבאחריות עובד כוכבים - מתר. ישראל שנעשה לו לעובד כוכבים אפטרופוס, או סנטר - מתר ללוות הימנו ברבית, ועובד כוכבים שנעשה אפטרופוס לישראל, או סנטר - אסור ללוות הימנו ברבית. ישראל הלוה מן העובד כוכבים ועובד כוכבים הלוה מישראל, ישראל אחר נעשה לו ערב ואינו חושש.

הט ישראל שלוח מעות מן העובד כוכבים, ועובד כוכבים שלוח מעות מישראל, ונתגיר. בין שזקפן עליו עד שלא נתגיר, ובין שזקפן עליו משנתגיר, גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: עובד כוכבים שלוח מעות מישראל ונתגיר, בין שזקפן עליו במלוה עד שלא נתגיר, ובין שזקפן עליו במלוה משנתגיר - גובה את הקרן

² בפשיעה.

ואינו גובה את הרבית. וישאל הל"ה מ'עות מעובד כוכבים ונתגיר, וזקפו עליו במלוה, עד שלא נתגיר - גובה את הקרן וגובה את הרבית, משנתגיר - גובה את הקרן ואין גובה את הרבית. המלוה את חברו ברבית, וקא לפני בית דין - קונסים אותו, ואינו גובה, לא את הקרן ולא את הרבית; דברי רבי מאיר, שהיה רבי מאיר אומר: שטר שיש בו רבית - קונסין אותו, ואינו גובה לא את הקרן ולא את הרבית. וחכמים אומרים: גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית. המוצא שטר רבית - יקרענו. בא לבית דין - יקרעוהו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הכל כמנהג המדינה. המלוה את חברו ברבית, והלך הל"ה, וירש עליו שטרי רביות, ואמר לו: צא שלי בשלף - מתר. אם באו לבית החשבון - אסור. המלוה את חברו ברבית, ועשה תשובה - חייב להחזיר. מת והניח לפני בניו - לא יחזירו בניו, על זה נאמר (איוב כז, טז): "יכין וצדיק ילבש" וגו'. אבל הניח להן אביהן פרה שדה וטלית, וכל דבר שיש בה אחריות - חייב להחזיר.

מסכת בבא מציעא פרק שיש

ו, א אין פוסקין על הפרות עד שיצא השער, אפלו ישנות הולכות מארבע - אין פוסקין על החדשות מארבע, עד שיצא השער לחדש ולישן. יצא שער לאחרים, אף על פי שאין לו - מתר לקוץ הימנה. במה דברים אמורים? בזמן שמוצא לקח באותו השער, אבל אם היו לקוטות והולכות מארבע, והוא אינו מוצא לקח, אלא משלשה - הרי זה אינו פוסק עד שיצא השער ללוקט ולמוכר, ופוסק עמו על הגדיש של תבואה, ועל העביט של ענבים, ועל המעטים של יתים, אף על פי שלא יצא השער. אבל אחרים לא יקיצו על גביו. ופוסק עמו על הזבל

באשפות כל ימות השנה, אף על פי שאין לזה - יש לזה.

ו, ב אין פוסקים על הביצים של יוצר, אלא עד שיעשו. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? באלו העושים בעפר לכו, אבל באלו העושים בעפר שחור, כגון כפר חנניא וחברותיה, כפר שיחין וחברותיה - מתר לקוץ. שאף על פי שאין לזה יש לזה. אין פוסקין על החלב ועל הגזין, אלא עד שיעשו. התחיל לחלב - מתר לקוץ. התחיל לגז - מתר לקוץ. אין פוסקין, לא על האפרוחין ולא על הפרגיות, ולא על הדגים בטבריא, ולא חבילי קש. אבל פוסקין על הביצים, ועל הצפרים, ועל הדגים, שבשאר כל מקומות, ועל חבילי עצים. זה הכלל: כל שיש לו גרן - קוצץ עמו כשער גרן. וכל שאין לו גרן - קוצץ עמו כל שעה שירצה.

ו, ג היו לפניו מאה צאן, ואמר לו: הרי גיזיהם של אלו עשויות עליך במאה של זהב - מתר. מליטרא כף וכך - אסור. אם יש לו - מתר לגז ולתן לו. היו לפניו מאה כר, אמר לו: קמה זו עשויה עליך במאה של זהב - מתר. בכור כף וכך - אסור. ואם יש לו - מתר לקצר ולתן לו. אומר אדם לחברו: הילך מאתים וזו על מה ששרף עושה, ובלבד שלא יאמר לו מארבע בסלע, מסאתים בסלע, מלוה אדם את אריסו מארבע בסלע, מסאתים בסלע, במה דברים אמורים? בזמן שלא ירד לתוך שדהו, אבל אם ירד לתוך שדהו - הרי הוא ככל אדם. פוסק אדם עם אריסו לזרע להוצאה - הרי זה אסור. ולא עוד, אלא אפלו זרע והוסיף בסאתים - לא יוציאם לאמצע לתוך שדהו, עד שיעשה עליו דמים, פסק הימנו חטין, ונתן לו שעורין, שעורין ונתן לו חטין - אסור. לא יאמר לו: הילך מנה וצא קח לך מן השוק, אלא לוקח ונותן לו. אומר אדם לחברו: הלויני חבית אחת של יין, עד שביא בני, או עד שאפתח את הדות. היתה לו

חבית בתוך הדות, ונפתח הדות ונפלה ונשברה, אף על פי שחייב באחריותה - מתר. והלל אוסר. למה זה דומה? לנותן מעות לחברו לתן לו פרות בגרן, ונגנבו, או אבדו - חייב באחריותן. אם פחתו או הותירו - חייב להעמיד לו.

וד לקח הימנו לגין וחצי לגין, רביעיית ושמנינית - רשאי שיאמר לו: תן לי מיד בפחות, ואינו חושש משום רבית. כיוצא בו, הלוקח מקח מחברו על מנת לתן לו מכאן ועד שנים עשר חדש, רשאי שיאמר לו: תן לי מיד בפחות, ואינו חושש משום רבית. המוכר יין ושמן לחברו כל ימות השנה - חייב להעמיד לו כדרך שהעמיד בקוטלזין⁴, ולא יהא מוכר את החבית בשלשה שערים, ואם היה מסבב והותיר - מוכר את השאר באיזה מהן שירצה. אגרי-קמוץ⁵ היה בירושלים, ולא היו מכוונים על השערים, אלא על המדות, כשהיתה חבית נמכרה בירושלים בשלשה שערים, פיה שוליה ואמצעה.

וה, אומר אדם לחברו: ילך חמורי עמך היום, ושלף עמי למחר. תחרש פרתי עמך היום ושלף עמי למחר. אבל לא יאמר לו: חמורי עמך היום למזרח ושלף עמי למחר במערב, תחרש פרתי עמך היום במזרח ושלף עמי למחר במערב, ואם היה שכר שנה - הרי זה מתר. רבי יהודה אומר: כל ימי הגריר אחד, וכל ימי הרביעה אחד. האומר לפועל: 'הילך מנה זה, ויהא בדרך שתעשה עמי בפעלה בגרן מדינר ליום', והיה יפה סלע ביום - מתר. הנותן מעות לחברו לתן לו פרות בגרן - חייב להעמיד לו בשער בינוני. ואיזה שער בינוני? היו הולכות משמונה ותשעה ומעשרה - נותן לו מתשעה. בשער הזול - נותן לו בשער

הזול. בשער היקר - נותן לו כשער היקר. רבי יהודה אומר: לעולם נותן לו כשער הזול. לא יאמר לו: 'תן לי כשער הזול', אלא אומר לו: 'תן לי מעותי שלוקח אני בהן כשער הזול'. במה דברים אמורים? בזמן שמוצא לקח בכל מעות שנתן לו, אבל אינו מוצא לקח אלא כור אחד בסלע - נותן לו כור אחד בסלע, והשאר נותן לו כשער בינוני.

ו, רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב פוטרין בלבד, ופטרין את המלוה מללקות מפני שהוא בקום עשה. אומר רבי יוסי: בוא וראה כמה סמויות עיניהם של מלוי רבית. אדם קורא לחברו "עובד כוכבים ומגלה עריות ושופך דמים" - מבקש שיפול עמו לחיים, והלה מביא את הלבד, ואת הקלמוס, ואת הדיו, ואת השטר ואת העידים, ואומר: בואו וכתבו עליו שאין לו חלק במי שפוקד על הרבית, וכותב ומעלה בערכאים, וכפר במי שאמר והיה העולם, הא למדת, שמלוי ברבית כופרין בעקר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: יתר על מה שמרויחין - הן מתחייבין, שהן עושין את התורה פלסטר, ואת משה טפש, ואומרין: אילו היה משה יודע שכן אנו מרויחין - לא היה כותבו. רבי עקיבא אומר: קשה רבית, שאף שאלת שלום רבית. כיצד? והוא שלא שאל בשלומו מימיו, עד שלוה הימנו, הקדים לו שאלת שלום, הוי אף שאלת שלום - רבית.

רבי שמעיה אומר: כל שיש לו מעות ואין מלוה אותן ברבית, עליו הכתוב אומר (תהלים טו, ה): "כספו לא נתן בנשך עושה אלה לא ימוט לעולם", הא למדת, שמלוי רבית מתמוטטין והולכים מן העולם.

⁴ יש כמה שגורסים כאן כמילה אחת: איגראנאמין או אנדרמין - ופירושו: הממונים להלקות את מעוותי המדות.

⁵ שוק למכירת ינות.

מטמוט זה איני יודע מה הוא, כענין שנאמר (משלי כד, יא): "הצל לקחים למות וגו'".

מסכת בבא מציעא פרק שביעי

זא, השוכר את הפועלים, בין שהטעו את בעל הבית ובין שבעל הבית הטעה אותו - אין להם זה על זה אלא תרעומות. במה דברים אמורים? בזמן שלא הלכו, אבל שכר החמרין והלכוף ולא מצאו; שכר את הפועלים והלכו ומצאו את השדה כשהיא לחה - נותן להם שכרם משלם, שאינו דומה העושה מלאכה ליושב בטל, ואינו דומה הבא טעון לבא ריקן. במה דברים אמורים? בזמן שלא התחילו, אבל אם התחילו - הרי אלו שמין להם. כיצד? קבלו הימנו קמה לקצר בשתי סלעים, קצר חציה והניח חציה. טלית לארג בשתי סלעים, ארג חציה והניח חציה - הרי אלו שמין לו, אם היה מה שעשה יפה ששה דינרין - נותן לו סלע, או יגמר מלאכתו. ואם היה יפה סלע - נותן לו סלע. רבי דוסא אומר: שמין על מה שעתיד להעשות, אם היה מה שעתיד להעשות יפה חמשה דינרין - נותנין לו שקל, או יגמר מלאכתו. ואם היה יפה שקל - נותנין לו שקל. במה דברים אמורים? בדבר שאינו אבוד, אבל דבר האבוד - שוכר עליהן או מטען. כיצד? אומר לו סלע פסקתי לך, הריני נותן לך שתיים, הלך ושוכר ממקום אחר - בא ונוטל מזה ונותן לזה. במה דברים אמורים? בזמן שפוסק עליו במקום שאינו מוצא לשכר, אבל ראה חמרין ממשמשין ובאין, ואמר לו צא ושכור לך אחד מאלו - אין לו עליו אלא תרעמת.

זב, השוכר את הספינה ופרקה עליו באמצע הנמל - אין לו עליו אלא תרעמת. השוכר את הפועל ומת לו מת, או שאחזתו חמה - הרי אלו שמין לו. כיצד שמין לו? אם היה שכיר חדש - נותנים לו לפי שכירותו. קבלן - נותנים לו לפי קבלנותו. השוכר את הפועל

להביא שליחות ממקום למקום, והלך ולא הביא - נותן לו שכרו משלם. השוכר את הפועל להביא קנים ודוקרנים לכרם, והלך ולא הביא - נותן לו שכרו משלם. השוכר את הפועל להביא ענבים ותפוחים ודרמסקנות לחולה, והלך ומצאו שמת, או שהבריא, לא יאמר לו: 'טול מה שהבאת בשכרך!', אלא נותן לו שכרו משלם.

זג, השוכר את הפועל לחרש - לא יאמר לו: בא ונכש. לנכש - לא יאמר לו: בא וחרוש. לחרש בשדה זו - לא יאמר לו: בא וחרוש בשדה אחרת. לנכש בשדה זו - לא יאמר לו: בא ונכש בשדה אחרת. שכרו לנכש וגמר את שדהו - לא יאמר לו: בא ועדר שתי גפנים. שכרו לעדר וגמר את שדהו - לא יאמר לו: בא ונכש את שתי גפנים. גמר בחרישו היום - לא יאמר לו: בא וחרוש בשדה אחרת, שיאמר לו: פרנס לי מלאכה מתוך שלך או תן לי שכרי במה שעשיתי. גמר נכוש בחצות היום - לא יאמר לו: בא ונכש בשדה אחרת, שיאמר לו פרנס לי מלאכה [מתוך] שלך או תן לי שכרי במה שעשיתי, וכן הוא שגמר חרישו בחצי היום - לא יאמר לו: הריני חרש בשדה פלוני. גמר את נכושו בחצי היום - לא יאמר לו: הריני מנכש עמך בשדה פלוני, ואם התנה עליה מתחלה על מנת כן - הרי זה מתר. רשאי בעל הבית לשנותו למלאכה קלה, אבל לא למלאכה חמורה. הא כיצד? שכרו לנכש בשדהו, וגמר את שדהו, אומר לו מדעתו: בא ועדר שתי גפנים. שכרו לעדר, וגמר את שדהו, אומר לו על כרחו: בא ונכש שתי גפנים.

זד, השוכר את הפועלים לעשות בתוך שלו, וטעו ועשו בתוך של חברו - הוא נותן להם שכרן משלם, וחוזר ונוטל מבעל הבית מה שההגו אותו. הראם בתוך שלו, והלכו ועשו בתוך של חברו, הוא אין נותן להם כלום,

פרי הבא מעיר דמשק ונקרא על שמה.

תוספתא

השלם

והן הולכין ונוטלים מבעל הבית, מה שההנו אותו.

ז,ה השוכר את החמור והבריקה או נשתטתה - אינו חייב להעמיד לו חמור. מתה או שנטלתה אנגריא - חייב להעמיד לו חמור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם בדרך הליכתה נטלה - אינו חייב להעמיד לו חמור. אם שלא בדרך הליכתה נטלה - חייב להעמיד לו חמור. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: האומר לחברו שכור לי חמורך וארכב עליה מכאן ועד מקום פלוני והבריקה או נשתטתה - חייב להעמיד לו חמור. השוכר את הפועל ונזדמנה לו אנגריא, לא יאמר: הרי זה לפניך! אלא נותן שכרו כמה שעשה. המשפיר בהמה לחברו - לא ישנה לו את הבהמה. השפיר לו חמור - לא ישיבנו על הפרד. פרד - לא ישיבנו על הסוס. סוס - לא ישיבנו בקרון.

ז,ו השוכר את החמור להביא לתוך חטין והביא ששה עשר שעורין - פטור. אם הוסיף על משאו - חייב. וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב? סומכוס אומר משום רבי מאיר: קב לכתף, שלשה סאין לעגלה וספינה לפי מה שהיא. השוכר את החמור להרכיב איש - לא ירכיב אשה. אשה - מרכיב איש. להרכיב אשה - מרכיב אשה עליה, בין מעברת בין מיניקה. השוכר את החמור לרכב עליה - בעל הבית נותן כסותו ומזונותיו וכל כלי תשמישו. יתר על כן - חמור מעפכ על ידו. חמור נותן שעורים ותבן ומזונותיו עד שמגיע ללינה. יתר על כן - בעל הבית מעפכ על ידו. השוכר את החמור וטענו דברים האסורים, נטלם ממנו חרמין או מוכסין - חייב, ואם הודיעו שהוא מוכס בדרך המוכסין - פטור.

ז,ז שיירא שהיתה במדבר, ונפל עליה גיס וטרפה - מחשבין לפי מומן ואין מחשבין לפי נפשות. ואם שלחו תיר לפניהם - אף מחשבין לפי נפשות, ואין משנין ממנהג הולכי שיירא. ספינה שהיתה באה בים, ועמד עליה נחשול והקלו ממשהא -

מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי נפשות, ואין הספינה משנין ממנהג הולכי שיירא. המשפיר לחברו ספינה או קרון - מחשבין לפי משאוי ולפי נפשות, ואין מחשבין לפי מומן.

ז,ח גרדי שהניח גר בצד הבגד ודלק - חייב לשלם, מפני שהוא כנושא שוכר. נפלה עליו מפלת, עד שלא נגמר מלאכתו - חייב. משנמרה מלאכתו, אם הודיע לבעליו - פטור. ואם לאו - חייב. גמרו ונגנב או אבד, אם הודיע בו לבעליו - פטור. ואם לאו - חייב.

ז,ט אמר לו: 'חלוק אמרתי לך'. והוא אומר: 'טלית אמרת לי' - על בעל הבית להביא ראיה. רבי יהודה אומר: אם היה עושה אצל בעל הבית - יקבל בעל הבית את שלו. אצל אמן ובעל הבית נכנס ויוצא עליו - יקבל בעל הבית את שלו. אצל אמן ואין בעל הבית נכנס ויוצא עליו - אמן צריך להביא ראיה. אמר לו: סלע אמרתי לך, והוא אומר: שתים אמרת לי, כל זמן שאצל אמן - בעל הבית צריך להביא ראיה. אצל בעל הבית ובתוך זמנו - אמן צריך להביא ראיה. אחר זמנו - גרדי נשבע ונוטל.

ז,י הנותן פליו לאמן לעשות לו ונגמרה מלאכתו, ונגנב או שאבד עד שלא נתקבל שכרו - הרי הוא כנושא שוכר. משנתקבל שכרו - הרי הוא כשומר חנם. אימתי? בזמן שתבעו ואומר לו: בא וטול את שלך. לא תבעו ולא אמר לו: בא וטול את שלך, אף על פי שמתקבל שכרו - הרי הוא כנושא שוכר. האומר לחברו: השאילני ואשאילך, שמור לי ואשמר לך - הרי הוא כשומר חנם, ואינו עליו כנושא שוכר. אבא שאול אומר: מתר אדם להשפיר משכונו של עני בפחות, ושל עשיר - אין רשאי ליגע בו.

מסכת בבא מציעא פרק שמיני

ח,א השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה, לשמר לו את התינוק - אין נותן לו שכרו של שבת. לפיכך - אין אחריותן עליו

לעונת המעשרות, אסור אחר גרם לו. שכרו סתם - פודה ומאכיל, מעשר ומאכיל, ואם קצץ עמו - הרי זה אינו אוכל. כל שהוא פיוצא בו אינו בא לעונת המעשרות - התר אחר גרם לו. שכרו סתם - הרי זה אינו אוכל, ואם קצץ עמו - הרי זה אוכל.

ח,ד אוכל פועל עד שלא יתחיל במלאכה אשכול אפלו בדינר, וקשות אפלו בדינר, וכותבת אפלו בטריסית, משום רבי אלעזר חסמא אמרו: לא יאכל פועל יתר על שכרו, ויחכמים מתירין.

ח,ה האוכל מן התורה - לא יקלף בתאנים ולא ימצץ בענבים. העושה בכל גופו - אוכל בכל שעה שירצה. רבי יהודה אומר: אינו אוכל אלא בשעה שפורק, ובשעה שטוען, מפני גזל מלאכתו של בעל הבית.

ח,ו המרכס⁷ בתבואה אינו משום "בל תחסם", אבל מפני מראית העין מביא קרצטלין⁸ ותולה בפיה. ישראל הדש בפרתו של עובד כוכבים - עובר משום "בל תחסם". ועובד כוכבים הדש בפרתו של ישראל - אינו עובר⁹ משום "בל תחסם". דש תרומה ומעשר - עובר משום "בל תחסם". כיצד הוא עושה? מביא קפיפות ותולה בצוארי בהמה ונותן לו לתוכה חליץ מאתו המיץ. החוסס את הפרה - לא יפחות לה מששת קבין. החוסס את הפרה, והמזוג את הפרה - פטור, אין לך שהוא חיב, אלא הנהוג והמנהיג בלבד. אימת אמרו שומר חנם נשבע ויוצא? בזמן ששמר כדרך השומרין, נעל כראוי נתנו במקטורין לאחוריו בפגדתו ופיה למעלה, בשדה ובמגדל ונעל בפניו ואבד - הרי זה נשבע ויוצא. אם יש עדים שעשה כן - פטור מן השבועה. נעל שלא כראוי, קשר שלא כראוי, נתנו במקטורין והפשילו לפניו בפגדתו ופיה למטה, נתנו בפרפונדתו, או

בשבת. ואם היה שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע - נותן לו שכרו של שבת, לפיכך אחריותן עליו בשבת. ואם היה שכיר שבת - לא יאמר לו: תן לי שכרי של שבת, אלא אומר לו: תן לי שכרי של עשרה ימים.

ח,ב אין הפועל רשאי לעשות מלאכתו בלילה ולהשכיר את עצמו ביום, לחרש בפרתו ערבית ולהשכירה שחרית, לא יהא מרעיב ומסגף את עצמו ומאכיל מזונותיו מפני גזל מלאכתו של בעל הבית. רשאיין פועלין לאכל פתן בציר כדי שיאכלו ענבים הרבה. ורשאי בעל הבית להשקותן יין, כדי שלא יאכלו ענבים הרבה, רשאי בעל הבית להרעיב ולסגף את פרתו, כדי שתאכל הרבה בשעה שדשה. ורשאי השוכר להאכילה פקיעין עמיר כדי שלא תאכל הרבה בשעה שדשה.

ח,ג חמור וגמל אוכלין ממשאוי שעל גבן בדרך הליכתן, ובלבד שלא יטול בידו ויאכילם. היה משמר ארבעה וחמשה מקשאות - לא יהא ממלא כרסו מאחת מהן, אלא אוכל מכל אחת ואחת לפי חשבון. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: מה "דיש" מיחד, דבר שעושה בידיו וברגליו ובגופו, יצא עושה בידיו אבל לא ברגליו, ברגליו אבל לא בגופו. מה "דיש" מיחד, דבר שלא נגמרה מלאכתו, יצא הלש והמקטף והאופה שנגמרה מלאכתו. מה "דיש" מיחד, דבר שגדוליו מן הארץ, יצא החולב והמחבץ והמגבן, דבר שאין גדוליו מן הארץ. מה "דיש" מיחד דבר התלוש מן הקרקע, יצא המנכש בשום ובבצלים - דבר המחבר בקרקע. מה "דיש" מיחד, דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשרות, יצא הבודל בתמרים ובגורגורות, דבר שנגמרה מלאכתו למעשרות, כל שאינו פיוצא בו בא

⁷ שורים שעורים במים ומייבשים אותן בתנור

⁸ חסל

⁹ היינו ישראל אינו עובר...

והפרשות דשות עליו כדי להסיר קליפתן.

שָׁנְתָנוּ בְּרֹאשׁ גָּגוּ וּנִגְנַב אוֹ שְׂאָבֵד - חִיב.
נִתְּנוּ בַּמָּקוֹם שְׁנֵתָן אֶת שְׁלוֹ, אִם רָאוּי
לְשִׁמְרָה - פֶּטוּר. וְאִם לֹא - חִיב. אִיזְהוּ
שׁוֹכֵר? שְׂכָר מִמֶּנּוּ בַּהֶמָּה, שְׂכָר מִמֶּנּוּ כְּלִים,
אִיזְהוּ הוּא נוֹשֵׂא שְׂכָר? שְׂכָרוֹ לְשִׁמּוֹר לוֹ אֶת
הַבְּהֵמָה, שְׂכָרוֹ לְשִׁמּוֹר לוֹ אֶת הַכְּלִים,
וְהֵלְכָה לְמָקוֹם גְּדוּדֵי חַיָּה וְלִיְסוּטִים, טֵרְפֹתָהּ
חַיָּה אוֹ שְׁנַטְלוּהָ לְסוּטִים - הָרִי זֶה אָנֹס.
הוֹלִיכָה לְמָקוֹם גְּדוּדֵי חַיָּה וְלִיְסוּטִים,
טֵרְפֹתָהּ חַיָּה אוֹ שְׁנַטְלוּהָ לְסוּטִים - אִין זֶה
אָנֹס. מֵתָה כְּדֹרְכָה - הָרִי זֶה אָנֹס. סַגְפָּה וּמֵתָה
- אִין זֶה אָנֹס. עֲלָתָה לְרֹאשֵׁי הַצּוֹקִין וְנִפְלָה -
הָרִי זֶה אָנֹס. הֵעֵלָה לְרֹאשֵׁי הַצּוֹקִין וְנִפְלָה -
אִינוּ אָנֹס. אֵלּוּ הֵן אוֹנְסִין שְׁשׁוּמֵר שְׂכָר פֶּטוּר
בְּהֵן: כְּגוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר (אִיּוֹב א, טו): "וַתִּפֹּל
שִׁבָּא וַתִּקְחֶם" וְגו'. זָאב אָחָד - אִינוּ אָנֹס.
שְׁנֵי זָאבִים - אָנֹס. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּשְׁעַת
מְשַׁלְּחַת זָאבִים - אֵף זָאב אָחָד אָנֹס. גִּנָּב
אָחָד - אִין אָנֹס. שְׁנֵי גִנָּבִים - אָנֹס. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: אִם הָיָה מְזוּן - אֵף גִּנָּב אָחָד אָנֹס.
רוֹעֵה שְׁהִיָּה סוּמָא וּבָא זָאב וְטָרַף, אָרִי וְדָרַס
- פֶּטוּר. הֵנִיחַ מְקָלוֹ וַתְּרַמְלוּ עֲלָיָה - חִיב.
רָעָה שֶׁהֵנִיחַ צֶאֱנוּ וְנִכְנַס לְעִיר, וּבָאוּ לְסוּטִים
וְנִטְלוּם, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלוֹ הוּא שָׁם, אִם יְכוּל
לְהַצִּיל - חִיב. וְאִם לֹא - פֶּטוּר.

כָּף שְׂכָר בְּעֵלְיָה, שְׂכָרָה וְאַחַר כָּף שְׂאָל
בְּעֵלְיָה וּמֵתָה אוֹ נִשְׁבְּרָה, אֵף עַל פִּי
שֶׁהִבְעֵלִים עוֹמְדִין וְחוֹרְשִׁים עַל גְּבֵה, וְנִפְלָה
וּמֵתָה - חִיב, שְׁנַאָמֵר (שְׁמוֹת כב, יג):
"בְּעֵלְיוֹ אִין עִמוֹ שְׁלֵם יִשְׁלֹם". הָרִי הִיא
מְשַׁאֲלָת לָךְ הַיּוֹם שֶׁתְּשַׁמְרֵה לִי חֲבֵרְתָהּ לְמַחֵר,
הָרִי חֲבֵרְתָהּ מְשַׁאֲלָת לָךְ הַיּוֹם שֶׁתְּשַׁמְרָנָה לִי
לְמַחֵר, מְשַׁאֲלָת לָךְ עַד חֲצוֹת שֶׁתְּשַׁמְרָנָה לִי
מִחֲצוֹת וְלַמַּעֲלָה, הָרִי הִיא מְשַׁאֲלָת לָךְ עַד
חֲצוֹת שֶׁתְּשַׁמְרֵה לִי חֲבֵרְתָהּ מִחֲצוֹת וְלַמַּעֲלָה,
הָרִי חֲבֵרְתָהּ מְשַׁאֲלָת לָךְ עַד חֲצוֹת
שֶׁתְּשַׁמְרָנָה לִי מִחֲצוֹת, הָרִי הִיא מְשַׁאֲלָת לָךְ
מִחֲצוֹת וְלַמַּעֲלָה שֶׁתְּשַׁמְרֵה לִי חֲבֵרְתָהּ עַד
חֲצוֹת - הָרִי הֵן כְּשׁוּמְרֵי חֲנָם, וְאִינוּ אֵלּא
כְּנוֹשֵׂא שְׂכָר, בֵּין שֶׁשְׂאֵלָה הַיּוֹם וּשְׂכָרָה
לְמַחֵר, בֵּין שֶׁשְׂכָרָה הַיּוֹם וּשְׂאֵלָה לְמַחֵר, אוֹ
שֶׁהָיָה שְׂתִים, אַחַת שְׂאוּלָה וְאַחַת שְׂכוּרָה, זֶה
אוֹמֵר אִינוּ יוֹדֵעַ, וְזֶה אוֹמֵר אִינוּ יוֹדֵעַ -
יִחְלָקוּ. זֶה אוֹמֵר שְׂאוּלָה, וְזֶה אוֹמֵר שְׂכוּרָה
- הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל, וְאִינוּ מְשַׁלֵּם, שְׂכָל
הַנִּשְׁבָּעִים שְׁבֵתוֹרָה נִשְׁבָּעִים וְאִין מְשַׁלְּמִין;
דְּבָרֵי רַבִּי מַאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַמוֹצִיא
מִחֲבֵרוֹ עֲלָיו הָרָאִיָּה. הַמוֹכֵר פָּרָה לְחֵבְרוֹ,
וְנִמְצְאָת מַעֲבֵרַת וְיִלְדָהּ, זֶה אוֹמֵר בְּרִשׁוּתִי
יְלָדָהּ, וְהֵלָה שׁוֹתֵק - זָכָה. זֶה אוֹמֵר אִינוּ
יוֹדֵעַ, וְזֶה אוֹמֵר אִינוּ יוֹדֵעַ - יִחְלָקוּ. זֶה אוֹמֵר
בְּרִשׁוּתִי, וְזֶה אוֹמֵר בְּרִשׁוּתִי - הָרִי זֶה נִשְׁבַּע
וְאִינוּ מְשַׁלֵּם, שְׂכָל הַנִּשְׁבָּעִין שְׁבֵתוֹרָה
נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין; דְּבָרֵי רַבִּי מַאִיר. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם הַיִּלָּד בְּחֻזְקַת הַמוֹכֵר.
וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עֲלָיו
הָרָאִיָּה. וְכֵן הַמוֹכֵר שִׁפְחָה לְחֵבְרוֹ וְנִמְצְאָת
מַעֲבֵרַת וְיִלְדָהּ, זֶה אוֹמֵר בְּרִשׁוּתִי יְלָדָהּ
וְהֵלָה שׁוֹתֵק - זָכָה. זֶה אוֹמֵר אִינוּ יוֹדֵעַ, וְזֶה
אוֹמֵר אִינוּ יוֹדֵעַ - יִחְלָקוּ. זֶה אוֹמֵר בְּרִשׁוּתִי
וְזֶה אוֹמֵר בְּרִשׁוּתִי - הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְאִינוּ
מְשַׁלֵּם, שְׂכָל הַנִּשְׁבָּעִין שְׁבֵתוֹרָה נִשְׁבָּעִין
וְלֹא מְשַׁלְּמִין; דְּבָרֵי רַבִּי מַאִיר. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים: אִין נִשְׁבָּעִין לֹא עַל הָעֶבְדִּים וְלֹא
עַל הַשְּׁטָרוֹת וְלֹא עַל הַקְּרָקְעוֹת.

ח, ט שִׂירָא שְׁהִיתָה בְּאֵה בַּמַּדְבָּר, וְנִפְלַ עֲלָיָה
גִּיס, וְעַמַּד אָחָד מֵהֶן וְהַצִּיל - מֶה שֶׁהַצִּיל,

גמליאל לאמצע. ואם התנה עמהן בבית דין - מה שהציל, הציל לעצמו. חמירין שהיו מהלכין בדרך, ונפלו עליהם לסטים, ועמד אחד מהן והציל, מה שהציל, הציל לאמצע. ואם נתנו לו רשות - מה שהציל, הציל לעצמו. השתפין שמחלו להם המוכסים - מה שמחלו, מחלו לאמצע. ואם אמרו: 'בשביל פלוני מחלנו' - מה שמחלו, מחלו לו. הגבאין והמוכסין - תשובתן קשה, ומחזירין למכירין, והשאר - עושין בהן צרכי רבים.

ח, יב השוכר בית מחברו - ממחה בידו על מקום התנור, ואין ממחה בידו על מקום הפירה. שכר הימנו חצר - אין ממחה בידו, לא על מקום התנור ולא על מקום הפירה, אלא מעמיד את התנור במקום הראוי לו, ואת הפירה במקום הראוי לה. הזבל היוצא מן החצר, מה שהוא קולט באויר - הרי הוא שלו, שברפת ושכחצר - הרי הן של בעל חצר.

ח, יג המשכיר בית לחברו ונתנגע, אומר לו: הרי שלך לפניך, הקדישו - הדר בו מעלה שכר להקדש. השוכר בית מחברו, מעמיד בו רחים של חמור, אבל לא רחים של יד, ולא מרתף מפני שמכחישים את הכתלים. ולא יגדל בו את התרנגולים מפני שהן מחטטין את הכתלים. ולא יעשה בתוכו מכתשת קבועה מפני שמזיע את הכתלים. ולא יעשה רפת בקר ולא אוצר של תבואה.

ח, יד המשכיר בית לחברו בשנים עשר זהובין לשנה - הרי זה מחלקן כל ימות השנה עד אדר. נתעברה שנה, זה אומר עד אדר ראשון, וזה אומר עד אדר שני - חולקין ביניהן. עד סוף אדר, זה אומר עד סוף אדר ראשון וזה אומר עד סוף אדר שני - חולקין ביניהן. המשכיר בית לחברו, ונפל - חיב להעמיד לו בית. היה מקרה בארזים - לא יקרנו בשקמים. בשקמים - לא יקרנו בארזים. היו בו חלונות - אינו רשאי שלא לפתח בו חלונות. לא היו בו חלונות - אינו רשאי לפתח בו חלונות. אימתי? בזמן ששכרו לזמן מרבה, אבל שכרו ממנו לזמן מעט - אומר לו הרי שלך לפניך.

ח, טו השוכר חנות מחברו - אין פחות משנים עשר חדש. אמר רבי יהודה במה דברים אמורים? שחל שנים עשר שלו להיות למוצאי החג, אבל אם חל שנים עשר חדש להיות למוצאי הפסח - נותנין לו שלש רגלים עד שיגבה כל הקפו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: של נחתומין ושל צבעים שלש שנים, מפני שעסקן מרבה, כשאמרו שלשים יום וכשאמרו שנים עשר חדש, לא שידור בו שלשים יום ולא שידור בו שנים עשר חדש, אלא שידוענו קדם שלשים יום, שידוענו קדם שנים עשר חדש. וכשם שאין השוכר רשאי לפנות עד שעה שידוענו, כך אין המשכיר רשאי לפנות עד שעה שידוע. גת - כל שעת הגת. בד - כל שעת הבד. וצירה¹⁰ - אין פחות משנים עשר חדש. אמר רבי נחמיה: במה דברים אמורים? באלו העושין בעפר שחור, אבל באלו העושין בעפר לבן - כונס את גרנו ומסתלק.

ח, טז השואל פנדק מחברו ללינה - אין פחות מיום אחד. לשביתה - אין פחות משני ימים. לנשואין - אין פחות משלשים יום. השואל מחברו חלוק לילך בו לבית האבל - כדי שילך ויחזור. לבית המשתה - כל היום. לבית האבל ולבית המשתה שלו - אין פחות משבעה ימים. רבי שמעון אומר: אין פחות מן שתי שבתות, מפני שבית חמיו באין אצלו שבת שניה. וכן היה רבי שמעון בן

¹⁰ בית היוצר, מקום עושים שם כלי חרם.

מִסְכַּת בְּבֵא מְצִיעָא פְּרָק תְּשִׁיעִי

טא, הַשׁוֹכֵר אֶת הַשְּׂדֵה מִחֲבֵרוֹ, וְהָיָה בֵּה תְּבוּאָה לְקָצֵר, עֲנָבִים לְבָצֵר, זֵיתִים לְמִסּוֹק - הָרִי אֵלּוֹ שְׁמִין אוֹתָהּ. וְשְׁמִין לוֹ תְּבוּאָה קְצוּרָה, עֲנָבִים בְּצוּרוֹת, זֵיתִים מְסוּקִין - אִין שְׁמִין לוֹ. הַנִּיחָה וְיָצָא, וְהָיָה בֵּה תְּבוּאָה לְקָצֵר, עֲנָבִים לְבָצֵר, זֵיתִים לְמִסּוֹק - הָרִי אֵלּוֹ שְׁמִין לוֹ. כִּיצַד שְׁמִין לוֹ? אִם הָיָה שְׂכִיר - נוֹתֵנִין לוֹ לְפִי שְׂכִירוֹתוֹ, קִבְּלוֹ לְפִי קִבְּלוֹתוֹ.

טב, הַחוֹכֵר שְׂדֵה בֵּית הַשְּׁלַחִין מִחֲבֵרוֹ - אִין פְּחוֹת מִשְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ, שְׂדֵה בֵּית הַבַּעַל - כּוֹנֵס אֶת אֶרְנוֹ וּמִסְתַּלֵּק, שְׂדֵה בֵּית הַשְּׁלַחִין אֲנִי שׁוֹכֵר מִמֶּךָ, יָבֵשׁ הַמַּעֲזִין נִקְצָץ הָאֵילָן - חִיב לְהַעֲמִיד לוֹ מַעֲזֵן אַחֵר, וְחִיב לְהַעֲמִיד לוֹ אֵילָן אַחֵר, שְׂדֵה בֵּית הַשְּׁלַחִין זֶה אֲנִי שׁוֹכֵר מִמֶּךָ, שְׂדֵה בֵּית הָאֵילָן זֶה אֲנִי שׁוֹכֵר מִמֶּךָ, יָבֵשׁ הַמַּעֲזִין נִקְצָץ הָאֵילָן - מְנַכֵּה לוֹ מִן חֲכוּרוֹ. הַשׁוֹכֵר שְׂדֵה מִחֲבֵרוֹ וְהָיָה בּוֹ אֵילָנוֹת, מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְהַשְׂכִּיר אֵילָנוֹת עִם הַשְּׂדוֹת - הָרִי הֵן שֶׁל שׁוֹכֵר. בְּפָנֵי עֲצָמָן - הָרִי הֵן שֶׁל מַשְׂכִּיר.

טג, הַלוֹקַח שְׂדֵה קִיעָה¹¹ מִחֲבֵרוֹ, וְהָיָה בֵּה תְּפוּחִין וְרִמּוֹנִים. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא הָיָה בְּכֹלל הַקֵּיץ - הָרִי הוּא שֶׁל מוֹכֵר. עֲשֵׂה בְּדֶרֶךְ אַחֵר עַד שֶׁלֹּא כָּלֵה הַקֵּיץ - הָרִי הוּא שֶׁל לּוֹקַח. מִשִּׁיכְלֵה הַקֵּיץ - הָרִי הוּא שֶׁל מוֹכֵר. הַשׁוֹכֵר שְׂדֵה יָרֵק מִחֲבֵרוֹ, וְהָיָה בּוֹ שׁוּרָה שֶׁל יָרֵק אַחֵר - הָרִי הוּא שֶׁל לּוֹקַח, וְאִם הָיָה מְקַצֵּה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ - הָרִי הוּא שֶׁל מוֹכֵר. הַחוֹכֵר שְׂדֵה מִחֲבֵרוֹ - לֹא יֵהָא נֵרָה שְׁנָה וְזוֹרְעָה שְׁנָה, אֲלֵא נֵר חֲצִיָּה וְזוֹרְעַ חֲצִיָּה, כְּדִי שִׁיְהָא לוֹ מֵאִין לְגִבּוֹת. הַשׁוֹכֵר שְׂדֵה מִחֲבֵרוֹ, וְהָיָה נֵרָה שְׁנָה וְזוֹרְעָה שְׁנָה אַחַת - לֹא יֵאמֵר לוֹ לְגַרְזַן, תֵּן לִי חֲפִירֵי שֶׁל שְׁתֵּי שָׁנִים, אֲלֵא נוֹתֵן לוֹ שֶׁל שְׁנָה שְׁנָה

בְּפָנֵי עֲצָמָה. הַשֵּׁם קָמְתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּעֶשְׂרֵת כּוֹרִין חֲטִיץ, וְעֵשְׂתָה בְּפָחוֹת אוֹ בְּיוֹתֵר - נוֹתֵן לוֹ שׁוּמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֵשְׂתָה בְּפָחוֹת - נוֹתֵן לוֹ שׁוּמוֹ. בְּיֹתֵר - נוֹתֵן לוֹ כָּל מָה שֶׁהַשְּׂדֵה עוֹשֶׂה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עוֹלָה וְיוֹרֵד עִמוֹ, וְכֹשֶׁם שֶׁהִלְקִיחָה בְּכֶסֶף בְּשִׁטְרַ וּבַחֲזָקָה, כֶּף שְׂכִירָה בְּכֶסֶף בְּשִׁטְרַ וּבַחֲזָקָה.

טד, הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה מִחֲבֵרוֹ, מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְתֵן פּוֹל בְּשַׁעוּרֵין - נוֹתֵן פּוֹל בְּשַׁעוּרֵין שַׁעוּרִים כְּפָלִים בְּחֻטִּים - נוֹתֵן כְּפָלִים בְּחֻטִּים, וְכֹל דְּבָר שֶׁמִּתְקַבֵּל לְאוּצָר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲדָשִׁים וְכַרְשִׁינִין - הָרִי הֵן כְּחֻטִּין. וְכֹל דְּבָר שֶׁמִּתְקַבֵּל לְאוּצָר. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר לְמַחְצָה לְשָׁלִישׁ וּלְרַבִּיעַ - יוֹשִׁיבוּ. וְאִין מְשַׁנִּין מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה.

טה, הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה מִחֲבֵרוֹ מִשְׁזָכָה בֵּה הוֹבִירָה - שְׁמִין אוֹתָהּ כְּמָה רְאוּיָה הִיא לְעִשׂוֹת וְנוֹתֵן לוֹ, וְאִין שְׁמִין אוֹתָהּ כִּנְגַד שְׂדוֹת שְׁבָצָדָה, שְׁמָא זֶה נִירָה וְזֶה אֵינָה נִירָה זֶה, מְזַבְּלַת וְזֶה אֵינָה מְזַבְּלַת, זֶה מְטִיבָה וְזֶה אֵינָה מְטִיבָה, אֲלֵא שְׁמִין אוֹתָהּ כְּמָה הִיא רְאוּיָה לְעִשׂוֹת, וְנוֹתֵן לוֹ, שְׁכוֹתֵב לוֹ: "אִם אוֹכִיר וְלֹא אֶעֱבִיד אֶשְׁלֵם בְּמִיטְבָּא". הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה מִחֲבֵרוֹ וְלֹא עֲשֵׂתָהּ, אִם יֵשׁ בֵּה כְּדִי לְהַעֲמִיד כְּרִי - חִיב לְטַפֵּל בֵּה, שְׂכָף הוּא כּוֹתֵב לוֹ: "אֲנָא אֲנִיר וְאֲזַרְע וְאֲדוֹשׁ וְאֶקְצֹר וְאוֹקִים כְּרִיא וְאֵת תִּיתִי וְתִיסַב פְּלִגָּא בְּעֵבוּרָא וּבְתַבְנָא וְאֲנָא בְּעַמְלִי וּבְנִפְקַת יְדֵי פְּלִגָּא". וְכֹשֶׁם שֶׁשְׂדֵה הַזֶּרַע אִם יֵשׁ בֵּה כְּדִי לְהַעֲמִיד כְּרִי - מְטַפֵּל בֵּה, כֶּף שְׂדֵה בֵּית הָאֵילָן, אִם יֵשׁ בֵּה כְּדִי לְהַעֲמִיד יְצִיאֹתֵיו - מְטַפֵּל בֵּה. וְאִם לֹא - אִין מְטַפֵּל בֵּה. הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה מִחֲבֵרוֹ - קוֹצֵר וּמַעֲמֵר וְדֵשׁ וְזוֹרָה. הַפְּלִיגִין¹², וְהַחֲפּוּרוֹת¹³, הַסְּנִטְר¹⁴,

¹⁴ הממונה מן העיר להגיד ולהראות תחומי השדות של מי זה ושל מי זה.

¹¹ מכר לו את השדה לפירות קיץ שבה.

¹² המוודים את השדות.

¹³ חפירת בורות.

וְהֶאֱנֹקְלוֹמוֹס¹⁵ - בָּאִים וְנוֹטְלִים מִן הָאֲמָצֵעַ. הַבְּיָרָה¹⁶, וְהַבְּלָן¹⁷, הַסַּפֵּר, וְהַהַפֵּן¹⁸, בְּזִמְן שְׂבָאִין מִכַּח בְּעַל הַבֵּית - נוֹטְלִין מִכַּח בְּעַל הַבֵּית. מִכַּח אָרִיס - נוֹטְלִים מִכַּח אָרִיס. וְאִין מְשַׁנֵּין מִמְּנַהֵג הַמְדִינָה.

טו, הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ, וּמַת, לֹא יֵאמַר לְכֹנֵיו: "תִּנְנוּ לִי מַה שְּׂאֲכַל אֲבִיכֶם". וְכֵן הֵן לֹא יֵאמְרוּ לוֹ: "תֵּן לָנוּ מַה שְּׁעֲשֵׂה אֲבִינוּ", אֲלֵא שְׂמִין לוֹ. הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ, וְרָעָה שְׁנָה רֵאשׁוֹנָה וְלֹא צְמַחָה, כּוֹפִין אוֹתוֹ לְזֹרְעָה שְׁנִיָּה, שְׁנִיָּה וְלֹא צְמַחָה - אִין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְזֹרְעָה שְׁלִישִׁית.

טז, הַמוֹכֵר זֹרְעוֹנִי גְנָה לְחִבְרוֹ זֹרְעִים שְׂאִינָן נֶאֱכָלִין, זֹרְעֵן וְלֹא צְמַחוּ - חֵיב בְּאַחְרֵיּוֹתָן. זֹרְעִים הַנֶּאֱכָלִים, זֹרְעֵן וְלֹא צְמַחוּ - אִין חֵיבִין בְּאַחְרֵיּוֹתָן. וְאִם הִתְנָה עֲלָיו מִתְחֵלָה לְזֹרַע - חֵיב בְּאַחְרֵיּוֹתָן. מַה נוֹתֵן לוֹ? דְּמֵי הַזֶּרַע. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: כֹּל יִצְאוֹתָיו. הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְטַע - הָרִי זֶה מְקַבֵּל עֲלָיו עֶשֶׂר בִּירָאוֹת לְבֵית סָאָה. יֵתֵר עַל כֵּן, מְגַלְגְּלִין עֲלָיו אֶת הַכֹּל.

טז, הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְטַע, מְקוֹם שְׂנַהֲגוֹ לְהִיּוֹת נוֹטֵעַ עַל אֲרָבַע אֲרָבַע, וְעַל חֶמֶשׁ חֶמֶשׁ, וְעַל שֵׁשׁ שֵׁשׁ, וְעַל שִׁבְעַ שִׁבְעַ, וְאִין מְשַׁנֵּה מִמְּנַהֵג הַמְדִינָה. הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְטַע. עַד מַתִּי חֵיב לְטַפֵּל בְּנִטְיַעוֹת? עַד כִּדֵּי שְׁיַחוּלוֹ. רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּתַאֲנִים מְשִׁיעֵכֶבוּ הַמַּחְרָשָׁה. הַמְקַבֵּל כֶּרֶם מַחְבְּרוֹ - חֵיב לְטַפֵּל בוֹ, עַד שְׁיַעֲשֵׂנָה יַיִן זֵיתִים, עַד שְׁיַעֲשֵׂם צִבּוֹר פִּשְׁתָּן, עַד שְׁיַעֲשֵׂנוּ קוֹרְצִין - חוֹלֵק וְנוֹתֵן לוֹ. זֶה מְכַנִּים חֵלְקוֹ לְעִיר, וְזֶה מְכַנִּים חֵלְקוֹ לְעִיר. הַמְקַבֵּל שְׂדֵה תְּאֵנִים מַחְבְּרוֹ, מְקוֹם שְׂנַהֲגוֹ לְעֶשְׂוֹתָן קְצִיעוֹת - עוֹשֶׂה אוֹתָן קְצִיעוֹת,

גְּרוֹגְרוֹת - עוֹשֶׂה אוֹתָן גְּרוֹגְרוֹת. דְּבֵלָה - עוֹשֶׂה אוֹתָן דְּבֵלָה. וְאִין מְשַׁנֵּין מִמְּנַהֵג הַמְדִינָה. הַמְקַבֵּל שְׂדֵה יָרֵק מַחְבְּרוֹ, מְקוֹם שְׂנַהֲגוֹ לְמַכּוֹר בְּשׁוֹק - מוֹכֵר בְּשׁוֹק. בְּשְׂדֵה - מוֹכֵר בְּשְׂדֵה, וְאִין מְשַׁנֵּין מִמְּנַהֵג הַמְדִינָה. הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ, אֶפְלוּ לֹא חָכְרוּ הֵימְנוּ אֲלֵא לְזֵיתִים, לֹא יֵאמַר לוֹ אִין לָךְ בַּה אֲלֵא זֵיתִים בְּלַבָּר, אֲלֵא כֹל הַפְּרוֹת שְׁעוֹשֶׂה - הָרִי אֵלוּ שְׁלוֹ.

טז, הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְזֹרַע - אִין לוֹ בְּאֵילָן, בֵּין שְׂיֵאמַר לוֹ: אַחְכֵּר שְׂדֵה זוֹ, אֲזוֹרַע שְׂדֵה זוֹ, אֲעֲשֵׂה שְׂדֵה זוֹ, אֲכַל אִם אָמַר לוֹ: חֵכֵר שְׂדֵה זוֹ, זֹרַע שְׂדֵה זוֹ, עֲשֵׂה שְׂדֵה זוֹ - כֹּל הַפְּרוֹת שְׁעוֹשֶׂה, הָרִי אֵלוּ שְׁלוֹ. הַחוֹכֵר שְׂדֵה נִיר מַחְבְּרוֹ, וְהִיָּה נִרָה שְׁנָה אַחַת וְזוֹרְעָה שְׁנָה אַחַת, עֲמַד עֲלָיו בְּשַׁעַת הַנִּיר, וְאָמַר לוֹ: תֵּן לִי חֲכִירוֹת שֶׁל שְׁתֵּי שָׁנַיִם - אִין שׁוֹמְעִין לוֹ, אֲלֵא יִמְתִּין עַד שְׁתַּגִּיעַ גֶּרֶן. הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ - לֹא יֵהָא נִרָה שְׁנָה אַחַר שְׁנָה, חֲכָרָה הֵימְנוּ לְזִמְן מַרְבָּה, נִרָה שְׁנָה אַחַר שְׁנָה, וְזוֹרְעָה שְׁנָה אַחַר שְׁנָה. הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ - לֹא יֵהָא נִר חֲצִיָּה וְזוֹרְעָה חֲצִיָּה, וְלֹא זוֹרְעָה שְׁנֵי מִינֵין. הַחוֹכֵר מְמַנּוּ שְׁתֵּי שְׁדוֹת, נִר אַחַת וְזוֹרַע שְׁנֵי מִינֵין. הַחוֹכֵר נִיר מַחְבְּרוֹ, נִר חֲצִיָּה וְזוֹרַע חֲצִיָּה, וְזוֹרְעָה מִינֵין הַרְבֵּה. הַחוֹכֵר שְׂדֵה תְּבוּאָה מַחְבְּרוֹ, לֹא יֵאמַר לוֹ אִינִי בָּא עַד שְׁתַּכְלֶה, וְאִינוּ רְשָׁאֵי לְזוֹרְעָה פְּעַמִּים. הַחוֹכֵר שְׂדֵה אֵילָן מַחְבְּרוֹ, לֹא יֵאמַר לוֹ: 'אִינִי בָּא עַד שְׁיַכְלוּ פְּרוֹת מַתּוֹכָה', וְאִינוּ רְשָׁאֵי לְאֲכָלָה פְּעַמִּים.

טז, הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ, נִרָה וְלֹא זֹרְעָה - נוֹתֵן לוֹ חִפּוּרוֹ, אִף עַל פִּי כֵן שְׂמִין לוֹ, שְׂאִינוּ דוֹמָה מְנִיחָה נִרָה לְמִנִּיחָה שְׁלֵף¹⁹. הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְשַׁחַת וּגְזָזָה, כֹּל הַפְּרוֹת שְׁעוֹשֶׂה - הָרִי אֵלוּ שְׁלוֹ. חֲכָרָה לְזֹרַע וּגְזָזָה

¹⁵ או זה שממונה לשטוף זרם מים אחרי העבודה כדי לשטוף את הזיעה, ויש גורסים והספן, שמעביר את

המוניעים לשדה בספינה על גבי נהר.

¹⁶ אחר קצירת התבואה ממנה.

¹⁵ סופר ממונה לכתוב מספר הבתים והשדות וכמה מס יש לגבות מהם.

¹⁶ ממונה על בארות מים לרהיצה.

¹⁷ מחסם מרחצאות.

לְשַׁחַת, לֹא יֹאמֵר: 'הֲרִינִי מִמֵּתִין עַד שֶׁיִּכְלֶה
אוֹתוֹ הַמֵּיִן מִתּוֹכָהּ', אֲלֵא כָּל הַפְּרוֹת שְׁעוֹשֶׂה
- הָרִי אֵלוֹ שְׁלוֹ.

ט, יא הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה מִחֲבָרוֹ שְׁנַיִם מוּעָטוֹת -
אֵין לוֹ בְּקוֹרוֹת שְׁקֵמָה. לְפִיכֶךָ הַזְּמוּרוֹת
וְהַקְּנִיָּם שְׁלוֹ. קְבֵלָה מִמֶּנּוּ שְׁבַע שְׁנַיִם, מְקוֹם
שְׁנֵהֲגוֹ לְזֹרְעָה פֶּשֶׁתָּן, אֶפְלוֹ חֲמֵשׁ שְׁנַיִם -
זוֹרְעָה שְׁנָה שְׁנִיָּה פֶּשֶׁתָּן, וְיֵשׁ לוֹ בְּקוֹרוֹת
שְׁקֵמָה. הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה מִחֲבָרוֹ לְזֹרְעָה שְׁעוֹרִין
- לֹא יִזְרְעֶנָּה תִּלְתָּן, תִּלְתָּן - לֹא יַעֲשֶׂנָּה
מִקְשָׁה, מִקְשָׁה - יִזְרְעֶנָּה תִּלְתָּן. תִּלְתָּן -
יִזְרְעֶנָּה שְׁעוֹרִין. חֲטִיִּם - לֹא יִזְרְעֶנָּה פֶּשֶׁתָּן.
פֶּשֶׁתָּן - יִזְרְעֶנָּה חֲטִיִּם. הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה מִחֲבָרוֹ
לְזֹרְעָה חֲטִיִּין - לֹא יִזְרְעֶנָּה שְׁעוֹרִין. שְׁעוֹרִין -
לֹא יִזְרְעֶנָּה פֶּשֶׁתָּן. פֶּשֶׁתָּן - יִזְרְעֶנָּה שְׁעוֹרִין.
שְׁעוֹרִין - יִזְרְעֶנָּה חֲטִיִּין.

ט, יב הַשּׁוֹכֵר שְׂדֵה מִחֲבָרוֹ, וְעַמֵּד הַשּׁוֹכֵר
וְהַשְׁכִּירָה לְאַחֵר - רִשְׁאֵי בַעַל הַבַּיִת, שְׂיֹאמֵר
לוֹ: אֵין לִי חֶשְׁבוֹן עִם כָּל אָדָם אֲלֵא עִמָּךְ.
עַמֵּד בַּעַל הַבַּיִת וְהַשְׁכִּירָה לְאַחֵר - רִשְׁאֵי
הַשּׁוֹכֵר שְׂיֹאמֵר לוֹ: אֵין לִי חֶשְׁבוֹן עִם כָּל
אָדָם אֲלֵא עִמָּךְ. עַמֵּד בַּעַל הַבַּיִת וּמְכָרָה -
מִחֲשָׁבִין עִם בַּעַל הַבַּיִת, וּכְדָרְךָ שְׁהַעֲרִים
הַשְּׁנִי וְנִהְיֶה מְשַׁלֵּם לְרֵאשׁוֹן. עַמֵּד בַּעַל
הַבַּיִת וְהַקְּדִישָׁה - אֵינָה מְקַדֶּשֶׁת עַד שֶׁתִּחְזֹר
לְרִשׁוֹתוֹ. וְכָל מֵה שְׁנֵהֲנָה הַיִּמְנָה - הָרִי הוּא
הַקְּדֹשׁ. עַמֵּד הַשּׁוֹכֵר וְהַקְּדִישָׁה - הָרִי זוֹ
מְקַדֶּשֶׁת עַד שֶׁתִּצָּא מְרִשׁוֹתוֹ, וּמַעֲלָה שְׁכָר
לְבַעֲלִים, וּמַעֲלָה שְׁכָר לְהַקְּדֹשׁ.

26	ראשון Sunday	כב 22	עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 4:34 בבלי: מגילה יז • ירושלמי: קדושין כב • תוספתא: בבא מציעא ג ב"ר: מלכים ב יט-כ • רמב"ם: מעילה ח
27	שני Monday	כג 23	עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 4:35 בבלי: מגילה טו • ירושלמי: קדושין כג • תוספתא: בבא מציעא ד ב"ר: מלכים ב כא-כב • רמב"ם: קרבן פסח א
28	שלישי Tuesday	כד 24	עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 4:36 בבלי: מגילה טז • ירושלמי: קדושין כד • תוספתא: בבא מציעא ה ב"ר: מלכים ב כג-כד • רמב"ם: קרבן פסח ב
29	רביעי Wednesday	כה 25	עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 4:37 בבלי: מגילה יז • ירושלמי: קדושין כה • תוספתא: בבא מציעא ו ב"ר: מלכים ב כה - ישעיה א • רמב"ם: קרבן פסח ג
30	חמישי Thursday	כו 26	עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 4:37 בבלי: מגילה יח • ירושלמי: קדושין כו • תוספתא: בבא מציעא ז ב"ר: ישעיה ב-ג • רמב"ם: קרבן פסח ד
31	ששי Friday	כז 27	עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 4:38 בבלי: מגילה יט • ירושלמי: קדושין כז • תוספתא: בבא מציעא ח ב"ר: ישעיה ד-ה • רמב"ם: קרבן פסח ה
1	שב"ק Shabbos	כח 28	וארא, מבה"ח עלות השחר _____ 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 4:39 בבלי: מגילה כ • ירושלמי: קדושין כח • תוספתא: בבא מציעא ט ב"ר: ישעיה ו-ז • רמב"ם: קרבן פסח ו

מברכים חודש שבט המולד: זינטאג נאכט 23 מינוט און 15 חלקים נאך 2

וְעַר עַם הָאֵם נִישַׁט פֿאַראַכְטֵן זײַנע עֲבִירוֹת פֿון די יונגע יאָרן, דורך דעם
קומען אויף אים דאָנות.

(ספר המדות אות עֲצָבוֹת סיקן א')